

= 4.14; 1998

GORISKA KNJIZNICA

2001

Per 1395/2001

10029763, 14 COBISS

izdaja: DRUŠTVO TRILEK 2001

COLSKI ČASNIK

primorje primorje primorje primorje primorje primorje primorje primorje primorje primorje

Besedo ima urednik

COLSKEMU ČASNIKU št. 14 NA POT

Še dober teden in leto s številko 2001 bo preteklost. Kaj vse se je od podobno svečanega datuma pred enim letom zgodilo? Koliko dobrih misli in želja se je uresničilo, koliko jih je šlo v pozabo, še preden so dodobra zaživele?

Teh slednjih bo najbrž velika večina.

Pa vendar, nekaj se jih je tudi uresničilo. Nekatere skoraj prelahko, druge so se rojevale v precejšnjih težava, z obilico ovir, ki so jih morale premagati na svoji poti do uresnitve.

Med te slednje bi lahko prišle tudi izid 14. številke Colskega časnika.

Ob izidu 13. številke lepa želja, »**da bi izšla tudi 14. številka**«, je že ob snovanju vsebine bodoče številke naletela na prvo oviro. Dolgoletni glavni urednik je, zaradi objektivnih, pa tudi manj objektivnih razlogov, svojo dolgoletno nalogo zaupal meni. In kot popolni začetnik sem se naloge s precejšnjim veseljem, pa tudi veliko mero naivnosti, lotil.

Dolgo, skoraj predolgo, sem se spodtikal pri tehničnih težavah okrog urejanja časopisa. Nekajkrat sem skoraj obupal, a me je med »žive« vedno vrnil sodelavec Miro, ki je s svojim optimizmom in včasih tudi kritiko, vedno dodal tisto malo olja na ustvarjalni žar, da le ta ni dokončno ugasnil. Miro hvala.

Podobnega spodbujevalca pa bi potrebovalo tudi društvo Trilek. Težave, v katere se zapleta, so vedno hujše in obstaja bojazen, da se društvo iz njih ne bo več sposobno izviti. Kako drugače razumeti nezainteresiranost dela članstva ob ustvarjanju časnika in Novoletne predstave. Ena od najbolj prepoznavnih dejavnosti društva je tako prepuščena peščici ljudi. Le ti vsako leto z veliko energije soustvarijo časopis, ki pa bi bil s prispevkom ostalih, lahko še veliko boljši.

Na srečo se je vsem dosedanjim ustvarjalcem letos dejavno priključilo društvo Štirlek. Svoje obveznosti so opravili dosledno in po vsej verjetnosti bodo počasi postali oni »glavni« pri časniku. Kar je tudi prav! Omeniti pa moram tudi našega lektorja Franca. Vsako leto ga tik pred zdajci zasujemo s prispevki. Vsi vemo, da to ni prav, a tako pač je. Tudi on se je nekako sprijaznil s tem in stvar opravi, pa čeprav zato vstane ob 4.h zjutraj.

In navkljub njegovi dobri volji se še vedno zgodi, da pridejo v časnik nelektorirani članki.

Prispevki, kot je ta, ki ga pravkar berete, so po vseh normah napisani vsaj 3 dni prepozno.

In gredo v tisk brez »pregleda«. Vsi vemo, da to ni prav, a tako pač je. France, razumi, če moreš? In hvala za vse.

Pa še nekaj o vsebini letošnjega časnika.

Kar dva dogodka, lahko bi rekli »stoletna«, sta se zgodila, oziroma, se dogajata na Colu.

Eden je zidava nove osnovne šole, drugi pa, da se je vodovod Gora že tako približal Colu, da sedaj ob sušnem obdobju že pijemo vodo iz zajetja Skuk.

Tema dvema dogodkoma je namenjena večina časnika. Avtorji člankov so dovolj »pri viru informacij«, da so pripravili zanimive in aktualne prispevke.

Ostali prostor zasedajo »aktualne izpod Križne gore«. Članki o letnem obračunu v KS v lokalnem časopisu pač ne smejo manjkati.

Manjka pa ena stvar.

Verjetno ste opazili, da ni podelitve Colske gartrože za »naj« dosežek v KS v preteklem letu.

O tem zakaj je ni ne bi preveč razpredal. Je pač ni!

Če bi jo podelili, bi bili letos v kar veliki dilemi. Gradnja šole in vodovoda sta zadevi, ki zaslužita vso pozornost.

»Stoletna dogodka«!

Pa vendar bi se sam odločil drugače. Oba omenjena projekta se še vedno gradita in imata možnost da dobita »laskavi« naslov kdaj v bodoče.

Društvo Štirlek pa si je svoje prostore v kleti Zadrúžnega doma že uredilo in jih uporablja. Mladi so si uredili prostor, ki ga nujno potrebujejo. Brez nepotrebnega pompa je zrasel prostor, ki je lahko kraju v ponos.

Mogoče bi si jih za zgled lahko vzeli tudi tisti malo starejši, bolj »pametni«.

Za konec pa vam **SREČNE BOŽIČNE PRAZNIKE IN USPEŠNO NOVO LETO**

V imenu društva Trilek vošči

Lucijan Trošt

KONEC ZGODBE DOLGE 40 LET

Na Colu so končno začeli zidati novo šolo

Deseti september 2001 je bil povsem navaden ponedeljek. Navaden za večino ljudi, za prebivalce Cola pa najbrž le ni bil povsem navaden dan. Tega dne je ajdovsko Primorje začelo s pripravljalnimi deli za adaptacijo OŠ Col.

Novička, ki jo je že naslednji dan zasenčila katastrofa v Ameriki.

Rušitev objektov in arheološka izkopavanja so bila sicer opravljena že prej, a prava dela so se začela s prihodom izvajalca del.

Končno, bi lahko rekli, kajti najmanj 40 let so bile stare obljube o prenovitvi šole na Colu. 40 let so otroci poslušali zgodbe o tem, kako se bo v kratkem gradilo šolo na Colu. Sam sem od očeta večkrat slišal zgodbo, da je bilo kmalu po vojni sklenjeno, da se bo colsko šolo gradilo takoj, ko bo končana gradnja šole v Črničah. Črniška je bila sezidana in je sedaj že potrebna obnove, colska pa je šele sedaj dočakala svojih pet minut. S trideset - štiridesetletno zamudo, ampak dočakala je pa le.

Z začetkom šolskega leta 2002/03 bodo učenci stopili v nove šolske prostore. Kakih šest mesecev pozneje tudi v telovadnico.

Tako se bo naposled končala zgodba o generacijah otrok, ki so sanjali o novi šoli, a teh sanj niso dosanjali, o desetletjih, ko se je na sestankih najrazličnejših organizacij in ustanov razpravljalo o problematiki OŠ Col. Pa se je na koncu izkazalo, da je bilo vse skupaj le kradenje časa Bogu in denarja državi.

Končale se bodo tudi zgodbe o samoprисpevku in propadlem samoprисpevku, s katerim so izpuhteli v zrak tudi vsi lepi načrti o selitvi šole na ugodnejšo lokacijo...

Zdaj bo končno konec zavistnega vzdihovanja colskih šolarjev, ki se je vedno slišalo, ko so si ogledovali prostore drugih šol.

...LANI SEM BILA NA SREČANJU PIONIRJEV DOPISNIKOV V ŽALCU. Tam imajo novo šolo. Prijateljica, ki obiskuje to šolo, mi jo je razkazala. Imajo velike moderne razrede in kabinete. Tam imajo en razred za en predmet, zato se učenci menjavajo v učilnicah.. Zraven imajo tudi veliko telovadnico in igrišče. Poleg tega pa imajo še svojo zobno ambulanto. Ko sem si šolo ogledala, sem prijateljici še jaz povedala, kakšno imamo mi, in takrat me je prav malo debelo pogledala.... (Jovica Rudolf, 7.r., šolsko glasilo Javorov list, št.3, šol. leto 1981/82)

Prav je, da se ob tej priložnosti ozremo nazaj in pogledamo, kateri so bili tisti dogodki, ki so pomembno zaznamovali dogajanja okrog gradnje šole na Colu.

Prispevek o začetkih poučevanja in zidanja šolskega poslopja je bil objavljen že v Colskem časniku leta

1999, zato se bomo raje osredotočili na dogajanje po II. svetovni vojni.

Staro šolsko poslopje

Kot sem že omenil, je bila šola na Colu že v preteklosti téma raznih sestankov, a razen obljub nismo na Col dobili praktično nič. Vsake toliko časa se je zamenjalo nekaj dotrajane opreme, malo se je preuredilo okolico, a to je bilo tudi vse.

Prvi malo večji poseg v samo stavbo je bil opravljen, ko so v prostorih bivše knjižnice (razred spodaj, nasproti Brjaških – tako smo včasih označevali učilnice) zgradili kuhinjo. Prej so malice pripravljali pri sosedovih. Knjižnica, ki je bila prej v tem prostoru, pa se je preselila v zgornji razred nasproti Brjaških.

Poleg dograditve ravnateljve pisarne, ki je bila pridobljena s pregraditvijo zgornjega razreda nasproti Edota Ulinovega, je bil dolgo let to edini gradbeni poseg v šolsko stavbo.

Šolsko igrišče je bilo pod šolo, med šolo in igriščem pa je potekala javna pot proti pokopališču. Šolsko igrišče

Šolsko poslopje par let pred pričetkom II.sv. vojne. Pod šolsko stavbo pelje pot proti pokopališču, ob njej pa raste Brjaška hruška, na katero je bil montiran prvi koš. Na prostoru poznejšega igrišča še vedno raste koruza.

DP 29.763 / 2008

je v začetku bolj spominjalo na smetišče, saj se je ob robovih bohotal plevel, na njem pa se je pretežno igralo med dvema ognjema, ristanc ali zemljo krast. O kakem rokometu, nogometu ali košarki ni nobeden vedel nič. Glavne igre šolarjev so bile takrat ujetniki ali pa vojna.

Posebno učenci popoldanske izmene (nižji razredi) so velikokrat zamudili pouk, saj si pri igri ujetniki niso smeli privoščiti, da te je nasprotnik ulovil. Ampak ko je bilo konec odmora, te je nasprotnik čakal pri vhodnih vratih. In se je čakalo; eden na vogalu šole, drugi pri vhodnih vratih...

V spominu mi je ostalo tudi, da je bilo nekaj časa ob robu tega igrišča leseno poljsko stranišče. In некоč je žoga pri igri med dvema ognjema zletela skozi lino v stranišče...

Z nastopom ravnatelja Mira Bičiča se je pojavila ideja, da bi igrišče uredili tako, da bi na njem lahko igrali rokomet in nogomet.

Lešnata površina in železni goli so bili neverjeten napredek. Začelo se je z igranjem rokometu in nogometu, na hruško pod Brjaškimi pa je hišnik pritrdil tablo in koš.

To je čas, ko se na Colu začne razvijati "moderen" šport.

V drugi polovici leta 1971 so se na Colu začele aktivnosti, da bi v vas pridobili obrat Alpine. To pa je pomenilo tudi iskanje prostora za obrat, in kot najprimernejši se je pokazal Prosvetni dom, sicer takrat uporabljen kot šolska telovadnica. Zaradi tega se je v Zadržnem domu uredilo nove prostore za pouk telovadbe.

Že v letu 1973 je tedanji ravnatelj OŠ Bičič urejal dokumentacijo za novo šolo, pojavila pa se je tudi ideja, da bi se združili otliska in colska šola, a referendum o združitvi ni uspel. Iz zapisnikov takratnih sestankov je možno razbrati, da je bilo za gradnjo šole že zagotovljenih 87 milijonov takratnih dinarjev. (kolikšen znesek bi bil potreben za celotno šolo, ni navedeno, tako da se ne ve, kaj bi teh 87 000 000 predstavljalo v celotni investiciji).

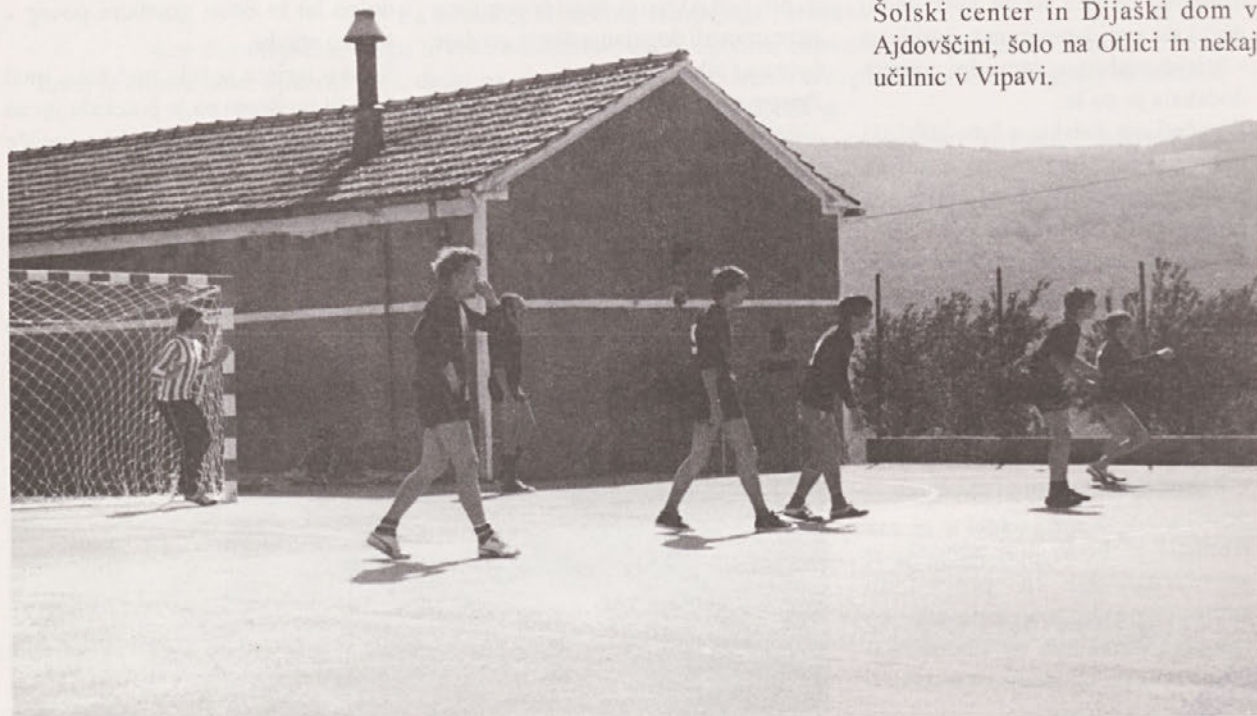
Sredi sedemdesetih let začne tedanji ravnatelj Vojko Stegovec urejati vse potrebno, da se improvizirano igrišče asfaltira. Z novim igriščem se začne razcvet colskega rokometu, ki svoj vrhunec doseže v začetku 80-ih let. Moderno igrišče in dodatni prostori v Zadržnem domu, pa niso mogli

odpraviti vse večje prostorske stiske, ki se je pojavljala v stari šolski stavbi.

...DOLGO LET ŽE GOVORIJO COLČANI, da bodo gradili novo šolo. Ko sem prišel iz Kanjega Dola na Col, so govorili: "Ko boste hodili v 8. razred, boste imeli novo šolo." A to je bilo napisano le na papirju. Papir pa vse prenese. Vendar, šola bi bila v vasi zelo potrebna, saj ni več tako, kot je bilo enkrat....(Jurij Bajec, 8.r., šolsko glasilo Javorov list, št.3. šol. leto 1981/82)

Leta samoprispevkov

In tako je prišlo leto 1977, ko so se tedanje občinske oblasti odločile, da razpišejo občinski referendum o uvedbi samoprispevka. Samoprispevki so bili takrat zelo v modi, saj se je na tak način zagotovilo tekoče prilivanje denarja v vedno prazne občinske blagajne. S tako zbranim denarjem naj bi rešili najbolj pereče šolske probleme v občini. Del denarja pa bi šel za potrebe lokalnih skupnosti. Teh problemov pa ni bilo malo, pravzaprav ni bilo okolja, ki bi imelo urejeno šolsko problematiko. Prvi samoprispevek je bil izglasovan in s temi sredstvi se je zgradilo Šolski center in Dijaški dom v Ajdovščini, šolo na Otlci in nekaj učilnic v Vipavi.

Na rokometnem igrišču pod šolo se je odigral marsikaterin "derbi". Z njegovim rušenjem je začel zamirati tudi rokomet na Colu. Šele v zadnjih letih se je začel počasi vračati nazaj. Upajmo, da mu bo nova telovadnica dala še dodatno spodbudo.

Dokončanje šole v Vipavi, šola v Dobravljah in šola na Colu pa so bile udarne tema drugega referenduma za razpis samoprispevka.

Tu naj dodam, da so se kritičnosti stanja na colski osnovni šoli zavedali tudi na občinski ravni, saj so v **INFORMACIJAH O REALIZACIJI 1. OBČINSKEGA SAMOPRISPEVKA IN POTREBI ZA UVEDBO NOVEGA I.1983 zapisali:**

...Stanje stavbe Osnovne šole Col je izredno kritično, saj je stavba stara prek sto let. Med vojno je bila požgana in po njej zasilno obnovljena. Učni prostori so nefunkcionalni in je problem svetlobe. Učilnic je premalo in še to so v več stavbah. Šola nima knjižnice, zbornice, upravnih prostorov in telovadnice. Na Colu je treba zgraditi šolo, ki bi imela devet učilnic in vse druge potrebne prostore za 200 otrok. Po republiških normativih je treba zgraditi v tem primeru $7,6 \text{ m}^2$ na učenca, kar je: $1520 \text{ m}^2 + 100 \text{ m}^2$ zaklonišča = 1620 m^2 . Skupna strokovna služba SIS družbenih dejavnosti je izračunala, da bi objekt take velikosti na Colu stal 61 737 500 din.

(1 m^2 šole 36 875 din, 1 m^2 zaklonišča 56 800 din)...

Istočasno kot 1.občinski samoprispevek je na Colu potekalo tudi intenzivno iskanje prostora, kjer naj bi nova šola stala. V igri so bile tri lokacije. Drage, Zgojne – Mrkcova dolina (dolina desno od ceste Col – Črni Vrh, nasproti odcepa za Hrastovo gorico) in Skok (prostor, ki ga omejujejo: cesta na Vodice, pot, ki pelje v Žerivše in bližnjica, ki pelje izpred Zadrúžnega doma proti Alpini). Na Colu je obveljalo mnenje, da bi bila lokacija na Zgojnah najboljša., medtem, ko so občinski uradniki zagovarjali lokacijo na Skoku. Kako resno so na občini jemali predlog KS Col, priča dejstvo, da so sredi najintenzivnejših usklajevanj izdali dovoljenje za zidavo stanovanjske hiše prav na prostoru, ki ga je zagovarjala Krajevna skupnost.

Stalen kamen spotike je bil tudi vrstni red izgradnje šol. Ni šlo tudi brez zakulisnih igrice, saj so se nekaterim šolam razmere za pouk "poslabšale" prav sredi debat o vrstnem redu. Navkljub ogromnim naporom Sveta KS, je postajalo vse bolj jasno, da se bo vipavska šola gradila pred colsko.

TUDI NA COLU MORAMO ZGRADITI NOVO ŠOLO

Že nekaj let se pogovarjamo na roditeljskih sestankih, kako nujno potrebujemo novo šolo... Močneje smo se ogreli za zidavo leta 1975, ko je bila stoletnica šolstva na Slovenskem. Takrat smo pričakovali, da bomo večino sredstev prejeli od republike iz sklada za gradnjo novih šol, ki je bil to leto formiran. Vendar, ker smo imeli premalo otrok na šoli, naša šola ni prišla v ožji izbor, čeprav se je tedanji ravnatelj tov. Bičič zelo trudil. Z novim samoprispevkom za šolstvo,....., smo bili popolnoma prepričani, da se bodo zbrala sredstva tudi za našo šolo...

...Samoprispevek se žal izteka. Z zbranimi sredstvi se je pa komaj dogradilo šolo na Otlici in šolski center v Ajdovščini. Ostalo je le še malo sredstev na razpolago. Vsekakor veliko premalo, da bi z njimi lahko dogradili šolo...

Po izteku samoprispevka sta ostala v občini še vsaj dva zelo pereča problema. Poleg šole na Colu se tudi Vipava izredno trudi, da bi prehitela gradnjo na Colu in rešila svoj šolski problem pred našim Nedvomno tudi v Vipavi potrebujejo nove šolske prostore, vendar vsi, ki pobliže poznamo njihove probleme, lahko z vso gotovostjo trdimo, da je problem šolskih prostorov na Colu veliko resnejši. Gotovo ste seznanjeni, s kakšnimi težavami se srečujejo naši predstavniki, ko na raznih konferencah v Ajdovščini zagovarjajo že sprejeti vrstni red, ki mu drugi oporekajo....(Ivo Pregelj, šolsko glasilo Javorov list, št 3., šol. leto 1981/82, Tudi na Colu moramo zgraditi novo šolo).

Južna fasada šole, preden se je začelo urejanje igrišča za asfaltacijo. Tik ob poti proti pokopališču je bil 0,5m visok zid s stebri. Desno spredaj je ograja vrta Puc Edota in znamenita bezga, ki bi znala marsikaj povedati.

DELEGATSKO POROČILO DELEGATA KS COL S 15. SEJE SKUPŠČINE OIS AJDOVŠČINA

Določen sem bil, da kot delegat zastopam KS na 15. seji skupščine občinske izobraževalne skupnosti Ajdovščina. Skupščina je bila najprej sklicana 25. 2. 1982, vendar je zaradi nesklepčnosti odpadla. Ponovno je bila sklicana 3. 3. in ker jo je doletela enaka usoda kot prvo, je bila končno še enkrat sklicana 30. 3. 1982. Tudi tedaj je slabo kazalo, ker so spet manjkali 4-je delegati za sklepčnost

Učenci tretjega razreda, v šolskem letu 1966/67, slikani pod šolo ob poti, ki pelje na pokopališče.

v zboru uporabnikov. Ker je bila to zadnja seja v tem mandatnem obdobju, je bil sprejet sklep, da se seja vseeno nadaljuje...

Že pri pripravah na omenjeno sejo smo ugotovili, da "...Poročilo o delu skupne strokovne službe SIS družbenih dejavnosti Ajdovščina za leto 1981" ni resnično in da skuša določene stvari prikazati v nepravi luči...

Da bo vse bolj jasno, preidimo k stvari:

1. Najprej smo ugovarjali resničnosti njihovega poročila, v katerem trdijo, da nimajo sprejete enotne prioritete (vrstnega reda) izgradenj, kar da jim onemogoča "kontinuirano in strokovno delo pri pripravi potrebne dokumentacije....." in da bi vprašanje investicijske dejavnosti morali učinkoviteje reševati v skladu z dogovorjeno prioriteto, ki pa je žal nimajo.

Ponovno sem jih opozoril na SaS (samoupravni sporazum) o investicijah v objekte družbenih dejavnosti,.....kakor je tudi ugotovljeno z ugotovitvenim sklepom v uradnem glasilu.....Ta SaS ima tudi 10. člen, kjer je jasno določen vrstni red investicij.....

..... Na te pripombe sem dobil sledeč odgovor, ki ga je podal tov. Bizjak Jože, vodja strokovnih služb SIS DD:..... "Glede tistega nesrečnega SaS, bi povedal le to, da je bila tista prioriteta kar na hitro sestavljena, ker je pač neko prioriteto bilo potrebno določiti in jo je določilo par ljudi. SaS je Izvršni svet na hitro

podtaknil med druge materiale v razpravo..."

2. V poročilu strokovnih služb je tudi navedeno, da še nimamo rešitve o lokaciji za OŠ.....

Verjetno bi bilo potrebno preveriti tudi delo služb za izdajanje lokacij. Prišli smo do zaključka, da niti njihove dogovorjene in celo v zapisniku zapisane ugotovitve ne držijo.....

Na drugi način si ne znamo razlagati, da je bilo za OŠ na Colu v zadnjih 20-ih letih predvidenih že najmanj pet lokacij..... Določen, oziroma rezerviran, je bil teren, na katerem so isti, morda pa tudi kateri "drugi" strokovnjaki, ki so ga rezervirali, tudi izdali dovoljenje za stanovanjsko izgradnjo in tudi omogočili odkup zemljišča...

Koliko velja beseda, smo spoznali v tem zadnjem času, ko so nam vsi govorili, da mora biti najprej določena lokacija OŠ Col, da mora biti najprej izdelan coning in da se bo šele takrat začelo na Colu izdajati lokacije za stanovanjsko izgradnjo.Lokacija za OŠ še danes ni potrjena,.....ko je na lokaciji, ki jo je predlagala KS kot možno, nekdo začel z izgradnjo stanovanjske hiše.....

3. Na skupščini je bil tudi obsojen neprimeren način izsiljevanja, ki se ga je poslužila KS oz. OŠ Vipava. Vsem nam je znano, kako je prišlo do zaprtja šole v Vipavi. Takega načina bi se lahko poslužili tudi na Colu že veliko prej in tudi z večjo upravičenostjo, toda verjeli smo v večne obljube in čakali na realizacijo le-teh.

Ko sem predsedujočega spomnil na podatke,.....da pride na en sedež na Colu 1,54 otroka,..... in v Vipavi 1,17 otroka, ... mi je tov. Kompara iz strokovnih služb ugovarjal, da so ti podatki stari in iz l. 1965. Ko pa sem mu le dokazal, da je analiza za obdobje 1981-85, je cinično pripomnil, da vseeno ne veljajo, ker se je to spremenilo po zaprtju stare šole v Vipavi.....

Poročilo strokovnih služb o delu v letu 1981 ni bilo sprejeto....

(Škvarč Ivan, šolsko glasilo Javorov list, št.3, šol. leto 1981/82

Učenci petega razreda v šol. letu 1968/69 slikani v učilnici spodaj pri Brjaških. V ozadju se vidi peč, ki je, navkljub nenehnemu nalaganju, komaj zaslužila to ime.

Še ena fotografija učencev colske šole. Na hrbtni strani fotografije piše: Spomin od III. razreda lutcke šole na Colu nad Vipavo. Leta 1928.

Delegatsko poročilo delegata KS Col s 15. seje skupščine OIS Ajdovščina)

28. 6. 1982 je bil na Colu razširjen sestanek Sveta KS Col in KS Podkraj s predstavniki Občine Ajdovščina. **Tema: Problematika v zvezi z gradnjo OŠ Col.**

S strani občine je bilo slišati nekaj opravičil zaradi dogajanja okrog vrstnega reda zidave, posebej je bilo poudarjeno, da stanje v gospodarstvu ni rožnato in se iz dneva v dan spreminja, predstavljen pa je bil tudi finančni načrt, kje naj bi se dobilo sredstva za gradnjo. Glavno vlogo v tej konstrukciji je imel novi samoprispevek. Eno od vprašanj, ki je bilo postavljeno na sestanku, se je glasilo približno takole: Kaj zagotavlja uspeh drugega referenduma, ko se bo dogradil Šolski center v Ajdovščini in obljudljene 4 učilnice Vipavi? Pravega odgovora ni bilo!!!

Kasneje se je izkazalo da je bila bojazen še kako upravičena, saj je drugi samoprispevek propadel prav v teh območjih!

... Zima 1981/82. Učilnica 7. razreda. Zunaj je bil hud mraz. V našem razredu pa so počasi gorela drva v razmajani peči. Vsakokrat, ko smo naložili, se je iz peči zelo pokadilo, tako da je bil kmalu cel razred v dimu. Ugotovili smo, da bi bil naš razred zelo primeren za sušenje klobas in slanine. Tudi tovariš ravnatelj se je z nami strinjal

in nam naročil, naj prinesemo malo klobas, ker je škoda, da gre toliko dima v nič brez koristi za širšo skupnost. Nas in učitelje pa je pri odprtih oknih zelo zeblo in še prehlada smo se navlekli. (Bogdan Plesničar, 7.r., šol. glasilo Javorov list, št.3, v šol. letu 1981/82)

Drugi samoprispevek propade

Teden po neuspelem referendumu so predstavniki občine na sestanku Sveta KS modrovali, da bodo cilji, ki so bili zastavljeni, sedaj sicer težje uresničljivi, da pa se življenje zaradi tega ne bo ustavilo. Da bi sicer težko pravilno ocenili vzroke za propad referenduma, da pa se bo potrebno pogovarjati in najti ustrezne rešitve, da.....

Na sestanku s predstavniki občine, ki je bil 6. 5. 1983, so bili člani Sveta KS Col postavljeni pred dejstvo, da nove šole na Colu ne bo, lahko pa se pogovarjajo o treh rezervnih variantah: adaptaciji Zadrúžnega doma, postavitvi montažnega objekta in ureditvi starega šolskega poslopja ali adaptaciji obstoječega objekta z dograditvijo in nadvišanjem le tega. Po tej zadnji varianti naj bi se šolsko poslopje dozidalo na sever, to je proti cesti skozi vas. Sami predlagatelji te variante, to je občinske službe, so se takoj zavedali tudi problemov, ki bi s tem nastali. Predvsem je bilo poudarjeno, da bi sosedje lahko

nasprotovali gradnji, omenjeni pa so bili tudi problemi s poukom, ki bi nastali v času gradnje. **Denarna sredstva sicer še niso bila dobljena ???!!!**, vendar naj bi obstajale objektivne možnosti za začetek gradnje....

Tudi na tem sestanku je eden od razpravljavcev razmišljal zelo dolgoročno. **Izrazil je namreč bojazen, da si z adaptacijo obstoječe šolske stavbe zapiramo možnost za kasnejšo novogradnjo.** Mnogo kasneje se je izkazalo, da je bila ta bojazen še kako upravičena!

15. 5. 1983 so bili s problemom gradnje šole seznanjeni tudi prebivalci Cola. Na zboru krajanov so bile predstavljene vse tri občinske variante; dodan pa je bil še predlog Sveta KS – adaptacija in dozidava obstoječe stavbe na jug – na šolsko igrišče.

Na tem sestanku, ki mu je prisostvovalo 129 ljudi, je bilo sklenjeno, da se podpira adaptacija obstoječe stavbe na jug – na šolsko igrišče. Prav tako so krajanji sprejeli sklep, da bodo pomagali s prostovoljnimi delom.

Tak sklep krajanov Cola pa je pripomogel k temu, da so predstavniki republike in občine v letih 1994 - 96 vztrajali, da se Osnovna šola na Colu gradi ob sedanji stavbi in ne kod drugod. Dosedanje vlaganje v šolsko stavbo so ocenili za preveliko, da bi se mu enostavno odpovedali.

KDO BO DOŽIVEL NOVO COLSKO ŠOLO

(humoreska)

Colska šola je taka, da Colu ne dela drugega kot zgago. Ima tistih 110 let in bi jo lahko spremenili kvečjemu v muzej kot primer šole, ki ne bi smela več obstajati. Toda ta šola je še aktivna in stoji kot spomenik nesposobnosti ali nezainteresiranosti družbe! O novi šoli se govori že leta.. To gotovo ni skrb za mladino, o kateri se mnogo govori.

Dvesto in več učencev se stiska v razredih z lesenim, škripajočim podom, stenami, ki se krušijo, s stropom, s katerega pada omet. Na severni strani je šola obraščena z mahom, na južni strani pa gnezdi

Učenci 8. razreda v šolskem letu 1985/86 pred brezo, ki so jo vsadili ob otvoritvi nove šole. Breza je postala zdaj že drevo in bo verjetno požagana ob sedanji adaptaciji šolskega poslopja.

lastovice. Res, idilična slika. Vrata in okna preživljajo jesen svojega življenja, klopji so za silo zbite skupaj. Učni pripomočki so v tesnem kabinetu, dolgem meter in pol in širokem pol metra, ali pa v pisarni ali zbornici. Treba jih je prenašati po kamnitih stopnicah, ki se svetijo, tako so gladke od shojenosti in učitelji pridno delijo kazni, ko se grafoskopi in ostala tehnika razbijajo.

Pri vsem tem pa najbolj trpimo mi, učenci. Ker je šola stara kot greh in v njej ni opreme, se tudi ne da poučevati, kot je treba. Potem pa na srednjih šolah: "Ja, nimajo osnove". Najbolj romantičen in slikovit del šole je stranišče, "sekret" po domače. In ga je res za "skret" (za skriti). Gniloba podzemlja se tu meša s smradom vseh mogočih, predelanih dobrot civilizacije. Umivalnik (edini na šoli, če izvzamemo tistega v kuhinji) je maksimalno izkoriščen. Večkrat se tudi sliši, da bi sanitarna inšpekcija šolo zaprla, če bi videla kakšna je! Mogoče pa bi se tedaj le dvignili odgovorni in se lotili dela. To je Colska šola, ki je bila pred 110-imi leti nova, danes pa je za v muzej. Ko bi take obtožnice zalegle! Ne bi mi bilo žal tega črnila in papirja, samo da bi nekoč (čimprej) videl na Colu novo šolo. (Marko Puc, 8.r., v šol. glasilo Javorov list, št.3, šol. leto 1981/82)

Minilo je celo leto, preden so se spet zbrali skoraj isti predstavniki občine in predstavniki šole Col, KS Podkraj in KS Col. Tema: problemi z začetkom gradnje OŠ Col. Govorilo se je tudi o denarju, ki ga ni, o problemih s poukom, ki bodo nastali v času gradnje; če bo do te sploh prišlo, o prostorih, ki naj bi bili prizidani na zgornji strani (predstavniki občine) in problemih, ki bodo s tem nastali, ter neprimerno boljši varianti dozidave na južno stran (predstavniki KS Col).

Na tem sestanku je bil sprejet en sam, a izredno pomemben sklep: **Preuči se možnost za zidavo na južni strani obstoječe stavbe!**

RAZMIŠLJANJE BIVŠEGA UČENCA NAŠE ŠOLE

Šola. To je beseda, za katero se skriva mnogo pomenov. Vsakdo pomisli ob tej besedi na različne stvari, pojme. Nekdo rad hodi v šolo, drugi nekoliko manj, tretji jo sovraži. Nekdo v šolo pešači nekaj ur, nekateri samo skočijo čez prag in že so v hramu modrosti. Tudi ni vseeno, ali hodiš v novo, moderno ali zastarelo, neprimerno šolo.

..... Sedaj, ko sem v srednji šoli, moram reči, da so bila to zelo lepa leta, čeprav sem takrat mislil drugače. Imam lepe spomine na sošolce, učitelje, ter nekoliko manj lepe spomine na šolsko stavbo in pogoje za delo in učenje. Takrat tega

nisem tako občutil, ker sem bil vkljenjen v razmere.

..... Dejstvo je, da se v takih razmerah veliko manj naučiš in si za marsikaj prikrajšan glede na tovariše, ki delajo v moderni šoli. Tako neseš iz OŠ manj znanja, pa tudi kompleks manjvrednosti.

..... Kljub temu smo bogato živeli, ponosen sem na vsako najmanjšo dejavnost, ki je zaživela kljub zavirajočim okoliščinam.

Zakaj na Colu še ni nove šole? Zakaj je ne bo še naslednje leto, morda celo pet, deset let?.....Kdo je krivec.....? Morda sem premalo poučen, da bi kritiziral, obsojal. Vendar menim, da svoje, še "otroško" mnenje, lahko povem. Tudi ne smemo biti tiho, sicer nihče ne bo vedel, da že dvajset let čakamo na svoje pravice. Kako je v resnici z vso zadevo, najbolje vedo tisti "pri koritu", katerim privoščim, da bi jih pekla vest, čeprav vem, da jih ne bo, ker so jo zdavnaj izgubili, ker jih nihče ne kontrolira in se jim ni treba bati "cveka in bata".

..... Za razvoj in obstoj neke družbe, pa tudi določene regije, KS in občine je šola nujno potrebna. Je kakor drevesnica. Če ne bomo imeli sadik, ne bomo mogli vzgojiti sadovnjaka, ki nas bo nekoč hranil s sadovi. Od sadik je odvisno, ali bodo sadeži užitni ali pa bomo vzgojili celo trnje.....

Dejstvo je, da imajo v naši občini nekateri kraji prednost, drugi pa so

obsojeni na propad. In potem so ljudje krivi, če odhajajo v mesta, v doline? Kritizira se njihova zavest in kritizirajo jih tisti, ki so se prvi umaknili iz neprimernih okoliščin. Ali se niso še dovolj naučili na napakah, ki jih je naša družba delala na tem področju, v kmetijstvu in še marsikje? Naj omenim še lokacijo osnovne šole. Kar sploh ne bi smelo biti tako pereč problem, je s pomočjo superstrokovnjakov postalo nerešljiva tragedija, za katero je kriva sedaj naša krajevna skupnost.....

To vprašanje bi bilo treba še razčistiti s pomočjo višje sile, ki bi presodila delovanje OIS ter drugih odgovornih. Če je pravica, bi se morala pokazati v otipljivih rezultatih. Če pa se bo nadaljevala stara pesem, menim, da ne bomo potrpežljivo čakali še dvajset let. (Bogdan Vidmar, gimnazijec, šol. glasilo Javorov list, št.3, šol. leto 1981/82)

Obnova stare stavbe in graditev prizidka

Sledil je še en sestanek predstavnikov občine in KS. Na njem se je dokončno odločalo o lokaciji gradnje. Sestanek je ostal v spominu po tem, da je Tone Tratnik v zelo dolgi samostojni razpravi pokazal vse slabosti projekta, ki je predvideval zidavo na sever ter prednosti zidave na jug. Padla je odločitev, da se adaptacijo izvede na jug, vendar je bilo potrebno pristati na nekatere zahteve, ki so jih postavili predstavniki občine. Te pa so bile: poiskati prostor in urediti novo športno igrišče ter v lastni režiji urediti nadomestne prostore za nemoteno odvijanje pouka.

Časa pa ni bilo na pretek, saj so nadomestni prostori morali biti urejeni do 1. septembra. Z gradbenimi deli na šolski stavbi naj bi začeli 24. 7. 1984. Pred tem so učitelji in učenci izpraznili šolsko poslopje, na zboru krajanov pa so določili ekipo, ki je vodila dela pri urejanju nadomestnih prostorov. Sestanek je bil zelo buren, večkrat se je postavilo vprašanje, zakaj moramo ravno na Colu določene stvari opravljati sami (za vzor se je postavljala Vipava), na koncu pa je

Učitelji in osebje OŠ Col pri selitvi šolskega inventarja ob koncu šol. leta 1983/84. Največ težav je bilo s knjižnico. Preselila se je v prostore, ki jih je posodil Pavel Peljhan

prevladalo prepričanje, da je nadomestne prostore potrebno urediti.

Finančna sredstva za urejanje je sicer prispevala občina, vendar je bil to čas, ko se ni dobilo nobenega gradbenega materiala. Za skoraj vsako stvar je bilo potrebno iti najprej na občino do g. Bačarja, sledil je telefonski klic, šele nato smo lahko dvignili potrebni material.

Vendar je delo napredovalo in v začetku septembra so bili prostori pripravljeni za pouk. Pravzaprav se je šele takrat vsaj za silo obnovilo Zadrudni dom. Stopnice v 1. nadstropje in malo kasneje še v klet, preureditev prostora spodaj (bivše telovadnice) v sanitarije in razred, ureditev bivše Hišnikove delavnice. Z ureditvijo teh prostorov se je omogočila tudi nadaljnja raba le teh (vrtec, prostor Štirleka, skupni prostori,...).

Sama adaptacija šolskega poslopja je potekala po planu, mogoče pa je zanimiv podatek, da so celotno staro stavbo spodkopali, da so lahko postavili talno izolacijo. Seveda niso spodkopali celotne stavbe istočasno, pač pa so naenkrat spodkopali kake 2 metra zidu, postavili na temelje izolacijo in nato zid na novo dozidali. Sledil je enak postopek na drugi steni. In tako naprej, dokler ni bila celotna stavba postavljena na izolirane temelje.

Pouk se je medtem odvijal v Zadrudnem domu; dvoizmensko. Ena od učilnic je bila tudi v gasilskem domu. Gasilci so prav zaradi tega naredili nov vhod v svojo pisarno – bodočo učilnico.

Potrebno je zapisati tudi naslednjo zanimivost. V času, ko je šola Col "gostovala" v Zadrudnem domu, se je večkrat zgodilo, da so se v veži doma srečali: učenci, učitelji, kupci v trgovini, obiskovalci bifeja in pošte, potniki, ki so čakali na avtobus, stanovalci, ki so imeli stanovanje v 1. nadstropju in podstrešju in verjetno bi našli še koga, ki se je tam znašel po službeni dolžnosti.

Uradno odprtje prenovljenih in dozidanih prostorov je bilo ob koncu šol. leta 1985/86. Da pa se zgodba o colski šoli ne bi prehitro in prelepo končala naj omenim, da se je tudi tik pred odprtjem zapletlo z električnim priključkom. Za namestitev priključnega kabla naj bi namreč zmanjkalo denarja in dolgo so trajali dogovori in pogajanja, kdo naj bi priključek plačal. Seveda je bil v igri denar, pridobljen s krajevnim samoprispevkom, ki pa ga je Svet KS že prej rezerviral za druge potrebe. Na koncu je občina nekje le staknila potrebni denar in priključek so lahko montirali.

PRVI TRENUTKI; PRVE URE IN PRVI DNEVI V NOVI ŠOLI

BIL SEM PRVI, KI SEM STOPIL V NOVO ŠOLO. Zdela se mi je vsa nova. Bila je vsa topla. Ogledoval sem si hodnik in druge prostore. Vse je bilo kot v bolnišnici. Veliko stvari ima vonj po novem. V stari šoli ni tako dišalo. Nova šola bi morala dolgo zdržati, saj ima iste temelje kot prejšnja. Le kurilnica je na novo sezidana. (Marko Hladnik, 7.r., šol. glasilo Javorov list, št.2, šol. leto 1985/86)

ZJUTRAJ SEM SE ZBUDILA OB PETIH. To ni bil navaden dan, to je bil dan, ko smo šli v novo šolo. Torbo sem si to jutro pripravila z večjim zanimanjem, saj nisem hotela že prvi dan pozabiti kakšnega zvezka. Po radiu je napovedovalec povedal, da je cesta Col – Predmeja zaprta. Razjezila sem se, češ, gremo v lepo šolo in spodobi se, da bi bilo tudi lepo vreme.

Zunaj je pihala mrzla burja, pa tudi snega je bilo veliko. Prišla sem vsa utrujena do čakalnice, od koder nas vozi šolski kombi. Čakali smo ga in čakali. A zaman. Kombija ni bilo. Ljudje, ki so nosili v mlekarno, so nam svetovali, naj gremo domov. A nismo šli. Hoteli smo biti v novi šoli isti dan kot vsi drugi učenci. Hoteli smo se veseliti z drugimi...

Šli smo peš, pa čeprav je do šole pet kilometrov. Hodili smo hitro, vendar smo zamudili prvo uro (Marija Krapež, 6.r., šol. glasilo Javorov list, št.2, šol. leto 1985/86)

Zaradi velike stiske s prostorom so se učenci vselili v obnovljene prostore še pred svečanim odprtjem. Vendar pa se je že takrat pokazalo, da bo novih prostorov še vedno premalo za nemoten enoizmenski pouk. Nekaj prostorov v Zadržnem domu je bilo še vedno potrebnih, da se je celoten učni proces lahko odvijal v dopoldanski izmeni.

LJUDJE SE POGOVARJAJO, da je šola premajhna. Če že delajo, naj bi naredili zadosti veliko. Tisti prizidek, kjer je spodaj kurilnica in kuhinja, naj bi povišali še za eno nadstropje. (Iz šol. glasila Javorov list, št.2, šol. leto 1985/86)

KOLIKO DELA JE BILO TU VLOŽENEGA! Kje pa so dobili toliko denarja za vso to novo opremo. Tri milijarde bi že plačali, kako bomo pa enajst milijard in pol? Kako je to mogoče, da se je v enem letu in pol podražilo kar za štirikrat. To vedo samo oni

(Irena Pregelj, 8.r., šol. glasilo Javorov list, št.2, v šol. letu 1985/86)

Šola je poleg spremljajočih prostorov dobila le dve novi učilnici, od tega eno specializirano za tehnični in likovni pouk. Še vedno so manjkale tri učilnice. Tako je v igri ostal dobri stari Zadržni dom. Tam sta gostovala dva razreda nižje stopnje, en razred pa se je selil iz učilnice v učilnico; kjer je pač bil prostor. Podstrešje na obnovljeni stavbi pa je samevalo neurejeno. Omeniti je potrebno, da smo se predstavniki šole večkrat pogovarjali s predstavniki občine, da bi se, mimo načrta, zid na podstrešju dvignil na tako višino, da bi bili podstrešni prostori kasneje uporabni. Vedno pa se je debata zaustavila pri denarju, čeprav smo dokazovali, da je strošek za nekaj vrst zidakov neprimerljiv s stroški, ki bi nastali, ko bi kdaj kasneje razdirali streho in dvigovali zid na želeno višino. Ostalo je pri načrtovani višini.

RAZGOVOR Z MILIVOJEM BRATINO

V razgovorih z učenci, z nekaterimi njihovimi starši in drugimi krajanji so se porodila različna vprašanja o naši obnovljeni šoli. Odgovore smo poiskali pri vodji investicij SSS SIS DD Ajdovščina...

O zgodovini prizadevanj za novo šolo:

Ko sem leta 1979 prišel v službo k SIS DD (Samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti) občine Ajdovščina, sem problem nove šole na Colu podedoval. Gradnja je bila predvidena že v okviru prvega

občinskega samoprispjevka, ki se je iztekel leta 1981.

Takrat smo že pripravljali dokumentacijo za novogradnjo osnovne šole na Colu, čeprav še ni bilo jasno, ali se bo prej dozidavalo OŠ Vipava ali se na novo gradilo na Colu. Zapletlo se je že pri izbiri lokacije – zemljišča, kjer naj bi nova šola stala.

..... Tako je bila izbrana ta lokacija. (Skok, op. pisca) Izdelani so bili idejni projekti za šolo z dvanajstimi učilnicami – 1800m² površine.

.....sklenjeno je bilo, da bomo novogradnjo na Colu financirali iz sredstev novega samoprispjevka. Referendum za drugi občinski samoprispjevok žal ni uspel.

..... Skupaj s krajanji in vodstvom šole smo se odločili, da obnovimo staro šolsko zgradbo in dozidamo prostore.....za enoizmenski pouk.

..... naročena je bila dokumentacija za štiri faze gradnje: 1. faza - dozidava novih prostorov, 2. faza - adaptacija stare zgradbe, 3. faza - večnamenski prostor, 4. faza - adaptacija telovadnice in povezava s šolo. Žal se je gradnja v takem obsegu pokazala kot neizvedljiva. Zato smo se skupaj s krajanji in šolo odločili, da zaenkrat obnovimo staro zgradbo in dozidamo samo tiste prostore, ki so nujno potrebni za normalno delovanje adaptirane stare šole.....

Tovariš Bratina, pred začetkom gradnje je bila vrednost del ocenjena na 31 000 000 din. Med gradnjo se je ta ocena pokazala kot nezadostna, saj so izračuni pokazali, da bodo stroški narasli najmanj na 80 000 000 din. Zadnji izračun pa kažejo, da bo celotna investicija verjetno veljala okrog 120 000 000 din. Kako bi vi to obrazložili?

Med gradnjo samo se je pokazalo, da so potrebna nepredvidena dodatna dela – hidroizolacija nosilnih starih zidov; slabi pogoji temeljenja..... Ceno so dvignili tudi stroški za zunanjo ureditev, ker v osnovni predračunski vrednosti niso bili zajeti, potem tako imenovana več dela..... Seveda so na naraščanje cen močno vplivale tudi sprotne podražitve.....

Kaj menite, zakaj ni bil objekt zgrajen (dokončan) v dogovorjenem roku? Po načrtih bi morala biti vsa dela opravljena do septembra leta 1985, torej do začetka novega šolskega leta. Vremenske razmere so bile v zimi 1984/85 in spomladi 1985 precej slabe, zato pa so bile poleti in jeseni 1985 zelo ugodne, tako da bi izvajalec svoja dela lahko v roku opravil. Vendar zaradi neuskkljenosti med posameznimi izvajalci gradbeno-obrtniških in instalacijskih del, pa tudi zaradi slabe organizacije dela, se je gradnja zavlekla v zimo. Zato tudi ni bili mogoče dokončati zunanje ureditve, saj se v zimskih mesecih zunaj ne da delati. Tako bodo ta dela dokončana spomladi z že prej dogovorjenimi sredstvi v okviru pogodbenih obveznosti.

Ljudje na Colu, učenci in tudi učitelji smo z novo šolo na Colu zelo zadovoljni. Vendar je slišati nekatere pripombe, recimo: Na centralni šoli na Colu je 8, kakšno leto tudi 9 oddelkov. Učilnic je v obnovljeni šoli le 6. Krajani menijo, da bi se v okviru te faze gradnje z dosti manjšimi stroški nadzidalo nad novim prizidkom še dve učilnici, kar je v naslednji fazi že tako in tako predvideno. Kako vi ocenjujete gradnjo nasploh in kaj menite o tej pripombi?

Mislím, da je bila odločitev, da se obnovi stara šola in prizidajo novi spremljajoči prostori, pravilna. To bo, ko se odpravijo manjše napake, kvaliteten in funkcionalen objekt. Glede pripombe, da bi se sedaj z manjšimi stroški dogradilo še dve učilnici, pa tole. Pripomba je upravičena, res bi bilo stroškov manj, a denarja ni bilo. Vendar je vse tako prirejeno, da bo možna nadzidava nad prizidkom brez dodatnih stroškov, razen rušitve strehe, ki ima prav zato tudi leseno ostrešje.

Ko je bilo jesensko deževje in kasneje, ko je medlo in kadilo, se je pokazalo, da streha marsikje pušča, da nosi burja sneg na podstrešje. Kako je s tem?

Streho bomo spomladi popravili. Porozne korce bo treba zamenjati.

V novi šoli tudi ni prostora za knjižnico. Sedanje podstrešje je zelo prostorno, pristo je lep. Bi bilo mogoče brez rušenja na podstrešje potegniti cevi centralne kurjave, če bi se odločili, da bi na podstrešju uredili knjižnico?

Lahko bi potegnili cevi po instalacijskem kanalu pri dimniku.

Tu je še problem jedilnice. Kje bodo otroci jedli?

Otroci bodo morali malicati po učilnicah. Jedilnica sicer je, a zelo zelo majhna, tako da več kot en oddelek hkrati tam ne bo mogel malicati. Še ta ni bila predvidena, ker je bila v celem tistem prostoru predvidena kuhinja. Sam sem ocenil, da bi bila taka kuhinja prevelika, zato smo površino kuhinje zmanjšali, tako pridobljen prostor pa predvideli za manjšo jedilnico.

Ko je prišel čas, ko bi bilo treba zgradbo priključiti na električno omrežje, je prišlo do določenih zapletov. Kako je s to stvarjo?

Učenci so po svoje spremljali zaplete pred začetkom adaptacije stare šolske stavbe. Svoje poglede in misli so zbrali v šolskem glasilu Javorov list. Dodaten komentar verjetno ni potreben

V okviru stroškov za zunanjo ureditev je bilo predvidenih 30 starih milijonov za električni priključek. Izvajalec – Elektro Gorica, nam je novembra leta 1985 dal ponudbo za elektro priključek v vrednosti 150 starih milijonov. Teh sredstev trenutno ni bilo kje vzeti, zato je prišlo do zapletov. V to ceno je vračunana vrednost za 200 m kabla in predelava trafo postaje. Šola bo na električno omrežje priključena s svojim kablom, tako da dobava električnega toka ne bo motena v primeru morebitnih odklopov v kraju samem

Na podstrešju sta na steni imenitno narisani maskoti olimpijskih iger v Sarajevu in Los Angelesu. Kdo jih je narisal?

Zdenko Krpan, zidar pri Primorju, drugače pa slikar – amater, član društva likovnih amaterjev občine Ajdovščina.

Kaj bi rekli na koncu tega pogovora? Do kakšnih spoznanj ste prišli v teh letih, kar opravljate to delo?

V petih letih, kar sem na tem delovnem mestu, sem marsikaj spoznal. Ekonomska kriza nas je prisilila, da vsi bolj racionalno razmišljamo, da spoštujemo tudi stare objekte.....Recimo, če bi danes gradili novo šolo na Otlici, bi verjetno uporabili staro stavbo, podobno kot na Colu.....

IN KAKŠNA JE PODOBA NAŠE ŠOLE; ČE JO POGLEDAMO SKOZI ŠTEVILKE

Osnovna predračunska vrednost pred začetkom gradnje je bila 31 739 733 din. Prve prekoračitve (julij 1985) so znašale 50 529 337 din. Stroški za opremo 12 199 991 din. Zadnje prekoračitve (marec 1986) pa so znašale 9 939 185 din. Vrednost celotne investicije znaša torej 104 408 246 din. Prišteti pa moramo še obresti na blagovni kredit izvajalca in obresti na kredit za opremo, ki znašajo 12 504 878 din. Če vse to seštejemo, dobimo 116 913 124 din, ali okroglo 12 starih milijard.

Kako smo zbrali toliko denarja in od kod smo ga vzeli? Od prvega samopriskevka je ostalo 11 708 294 din. Iz združene amortizacije objektov družbenih dejavnosti občine Ajdovščina se je nateklo 42 170 615 din. Iz posebne prispevne stopnje, ki smo jo vsi zaposleni v ajdovski občini plačevali posebej za OŠ Col od 1.8.do 31.12.1985, pa smo dobili 63 034 215 din.

KAJ "VSEBUJE" NAŠA OBNOVLJENA ŠOLA

Pet matičnih učilnic (259,73m²), eno specializirano učilnico za tehnični in likovni pouk (58,50m²), en kabinet (9,63m²), kuhinjo (46,45m²), kotlarno in prostor za kurjavo (71,35m²), zbornico, dve pisarni, hodniki, sanitarije in ostali pomožni prostori (445,66m²). Skupaj imamo 876,53m² uporabne površine.

Še ena risba iz Javorovega lista št. 3. iz leta 1981/82. Zaradi te številke se je sestala koordinacija družbenopolitičnih strank občine Ajdovščina. Očitno so avtorji nekemu stopili na žulj, saj so bili deležni celo besednih groženj. Na koncu pa je vendarle prevladala zdrava pamet.

(Podatki so vzeti iz Poročila o gradnji OŠ Col, ki ga je pripravil vodja investicij pri SSS SIS DD tovariš Milivoj Bratina) S tovarišem Milivojem Bratinom se je pogovarjal Franc Černigoj; vprašanja so se izoblikovala skozi razgovore s krajani in učenci). (Iz glasila Javorov list, št.2, šol. leto 1985/86)

Koncem osemdesetih let se je začelo razmišljati o ureditvi podstrešja, kjer naj bi pridobili manjkajoči učilnici in prostor za knjižnico. Ob urejanju se je pokazalo tisto, na kar smo predstavniki šole ves čas opozarjali. Zunanje stene so bile prenizke, da bi lahko uredili normalne učilnice. Prostori, ki so se tako pridobili, so bili za kak meter in pol ožji, kot bi lahko bili, če bi bili zunanji zidovi višji za meter. Učilnice, ki so se pridobile, so komaj zaslužile to ime, malo bolje je bilo le s prostorom za knjižnico in prostorom, kjer so bili računalniki. Pa vendar so se iz Zadrúžnega doma učenci končno lahko preselili v matično stavbo. Tudi problemi s streho na prizidku so se nadaljevali vse dotlej, dokler nista zmrzal in nenadna odjuga povzročili prave poplave v vseh prostorih prizidka. Po temeljiti sanaciji strehe (na heraklit plošče je bila dodana tanka betonska plošča) je bil prostor dokončno zaščiten pred največjim sovražnikom colskih streh: zmrznjenemu snegu in nenadni močni odjugi.

Ponovno v "boj" za vrstni red

Sredi devetdesetih prejšnjega stoletja so se, poleg delitve nekdanje skupne občine, začele aktivnosti za dokončno ureditev stanja v osnovnem šolstvu v občini Ajdovščina. Devetletka se je približevala in spet so bili na vrsti takrat še delegati občinske skupščine, da izoblikujejo vrstni red gradnje šol. Colska je pristala na drugem mestu, za Dobravljami, naši delegati pa so "odbili marsikateri napad" predstavnikov iz Ajdovščine, da je tak vrstni red tudi ostal.

Tudi kasneje, še pred začetkom gradnje v Dobravljah, so bili poizkusi, da se vrstni red spremeni. Predvsem po zaslugi takrat že občinskih svetnikov s Cola se le ta ni spremenil, začeli pa so se ostali zapletiti, o katerih si lahko kaj preberete v starejših številkah Colskih časnikov. Marsikaj bi – bo – lahko povedal g. Franc Koren, ki si je vestno beležil vsak sestanek, ki je bil sklican na to temo. In teh sestankov, to lahko verjamete, ni bilo malo.

Kaj naj zapišem za konec?

Šola se gradi in prej kot boste dobili v roke naslednjo številko Colskega časnika, bodo učenci že hodili v nove prostore OŠ Col. Tedaj bomo lahko rekli, da smo na Colu končali zgodbo, dolgo več kot 40 let.

V naslednjih sto letih verjetno nove šole ne bo. Pa tudi potrebe po njej ne.

V temeljni kamen je bila položena tudi steklenička z vinom dvestoletne trte Dišečke. In če bo zgradba šole zdržala vsaj pol toliko, kot je trta, bo zagotovo opravila svoje poslanstvo z odliko.

Pa še nekaj besed vsem tistim, ki menite, da bi morali šola s sedanjega prostora preseliti drugam.

Popolnoma se strinjam z vami, pa ne samo jaz, pač pa celoten "gradbeni odbor". Ampak tisti vlak je že zdavnaj peljal mimo, kar so potrdili tudi predstavniki občine in republike z odločitvijo: šola bo na sedanjem mestu!

Tudi sedanja župan je povsem legitimno zahteval preverjanje načrtov in smotrnost gradnje na obstoječem mestu. Vendar pa vztrajam, da smo se tudi krajani Cola in organi OŠ povsem legitimno postavili v bran lokaciji in načrtom novogradnje, do katerih smo prišli z večletnim iskanjem najboljših rešitev. Vsako spreminjanje lokacije bi potegnilo za sabo ponovno odločanje v občinskem svetu in ponovno preverjanje lokacije in načrtov v Ljubljani ter avtomatično pomaknitev na rep za adaptacijo čakajočih šol.

Na svidenje v prostorih nove šole!

Lucijan Trošt

Župan občine Ajdovščina Marjan Poljšak pri polaganju temeljnega kamna OŠ Col. S predstavniki Krajevne skupnosti je prišel navzkriž že v začetku mandata. Kasneje so se zadeve uredile v zadovoljstvo obeh strani.

NE IGRAJTE SE IN NE ČAKAJTE

Ivan Irgl, ravnatelj na OŠ COL, je veliko svojega delovnega in tudi prostega časa posvetil aktivnostim, ki so tako ali drugače povezane z gradnjo nove šole. Povabili smo ga na pogovor, kjer nam je zaupal nekaj svojih misli in pogledov na aktualno dogajanje okrog novogradnje.

Odprtje prizidka k OŠ Col leta 1986. Govor ima ravnatelj OŠ Dobravlje Anton Žagar

Povejte nam najprej, koliko let ste že na Colu

»Bom kar datum povedal; prišel sem 20. januarja 1986, tu sem torej že skoraj šestnajst let.«

Kaj ste pred prihodom vedeli o našem kraju?

»Nekaj sem že vedel, saj sem že deset let prej živel v Vipavi in sem šel večkrat skozi Col v Ljubljano, kjer sem bil v službi. Tudi šolo sem videl mimogrede, vendar pa si nisem nikoli predstavljal, da bi lahko kdaj tu dobil službo.«

Je bila odločitev, da pridete za ravnatelja te šole težka?

»Težka je bila zato, ker je pač težak vsak začetek. Na odločitev je zagotovo vplivala bližina Vipave, lahko pa rečem, da ni enostavno priti kot novinec in takoj postati ravnatelj. Če bi prišel kot učitelj, bi bilo morda bilo drugače, tako pa... Še posebej zaradi vseh tistih peripetij, ki so se zgodile pred tem.«

Nekateri pravijo, da je lepše poučevati na manjši šoli na vasi kot pa v mestu.

»Jaz bi dejal, da ima vsaka velikost nekatere prednosti, pa tudi slabosti. Manjša šola je bolj pregledna, učitelji so si bližje. V velikih šolah je drugače, saj je več osebja, ki je včasih tudi razdeljeno po posameznih predmetih, oziroma dejavnostih. Po drugi strani pa je lahko v majhnih šolah težava v tem, da se ljudje, ki so veliko skupaj, naveličajo drug drugega. So torej plusi in minusi.«

Kako ste se privadili na kraj, oziroma na prebivalce Cola in okolice?

»Moram reči, da sem se dobro ujel s krajem. Ljudje se mi zelo dopadejo, hitro smo navezali pristen stik. Posebej dobro sodelujem s tistimi, ki so tako ali drugače povezani s šolo, oziroma z mojim delom. Včasih se lahko marsikaj pogovorimo na neformalnem nivoju in tako hitreje rešimo posamezne zadeve. Ta prednost je seveda posledica pristnih odnosov. Ob tem ni nezanemarljivo, da je šola ob cerkvi eden od centrov dogajanja na vasi in hkrati tudi bolj na očeh. Je povsem drugače kot v večjih mestih, kjer je šola na obrobju in ni takšnih povezav, tudi med starši ne, ki se sicer na vasi poznajo med seboj, v mestu pa ne.«

Kot ste prišli na Col, ste službo nastopili v obnovljeni, toda nedokončani šoli.

»Ja, prišel sem takoj po počitnicah, štirinajst dni pred preselitvijo v prostore, v katerih poteka pouk tudi danes.«

Ravnatelj OŠ Col Ivan Irgl med govorom ob odprtju prizidka l. 1986. Takrat je bil ravnatelj na Colu šele slabih šest mesecev.

Prostor za novo šolo se je začel urejati koncem junija. Prva je bila na "udaru" hiša Puc Edota. Po enem dnevu dela je za njo ostal le še kup ruševin. Na sliki v ospredju pa je vaški vodnjak, ki bo ostal kot del kulturne dediščine.

Verjetno se strinjate z mnenjem večine krajanov, da je bila pred leti storjena napaka, ko se je začelo z obnovo stare šole, namesto da bi nekje na obrobju vasi zgradili novo.

»Vseh teh stvari ne poznam neposredno, bolj iz kasnejših pogovorov z ljudmi, ki so se ukvarjali s to problematiko. Vem torej, da je bilo precej pobud za selitev šole, ki pa pri odgovornih na občini niso naletele na razumevanje. Obveljala je torej politična odločitev, da se adaptira obstoječo šolo do te faze, ki jo imamo danes. Leta 1986 smo torej prišli v nove prostore in glede na pogoje, ki so jih učenci in učitelji imeli med začasnim bivanjem v Zadrudnem domu, je bilo v adaptirani šoli vse super. Dejansko pa ta šola ni bila dokončana, narejena je bila toliko, kolikor so dopuščale finančne možnosti. Slišati je sicer, da bi lahko že takrat naredili več in precej omilili prostorsko stisko v zadnjih letih, vendar pa je bila takratna odločitev pač taka.«

Vi se torej že ves čas službovanja na Colu ukvarjate z zadevami, ki so povezane z dozidave šole in gradnjo telovadnice?

»V prvih letih ni bilo večjih aktivnosti, saj smo vedeli, da bomo na vrsti za gradnjo šole konec prejšnjega stoletja. Manjše priprave so sicer tekle že prej, resno pa se je začelo z aktivnostimi potem, ko je bila dokončana podkrajaska šola, torej nekje leta 1994. Posebej velja pohvaliti Colčane v takratnem občinskem svetu, ki so veliko pripomogli, da smo se uvrstili takoj za gradnjama šol v Dobravljah in Vipavi, vendar pa pred Ajdovščino. Mislim, da je bilo na nek način nepojmljivo, da smo prehiteli Ajdovščino. To je bila velika odločitev, ki je dobila še dodatno težo, ko je Vipava postala samostojna občina in smo bili tako v občini Ajdovščina avtomatsko uvrščeni na drugo mesto. Od takrat naprej tečejo priprave. Pri tem nam je bil v veliko pomoč Milivoj Bratina, ki nas je pravzaprav povezal z ustreznimi inštitucijami, predvsem pa z Ministrstvom za šolstvo. Takrat so bila to predvsem neformalna srečanja, ki so seveda počasi prerasla v organizirane aktivnosti. Ustanovljen je bil tudi Odbor za gradnjo šole, ki ima brez dvoma največ zaslug za začetek gradnje, zagotovo pa je treba sem prišteti še

marsikaterega krajana, ki je po svojih močeh pomagal in pritiskal na ustrezne vzvode oblasti. Iz zgodnjega obdobja priprav na gradnjo mi je ostal v spominu dogodek z zasedanja ajdovskega Občinskega sveta, ko so predstavniki Cola zahtevali, naj se vendarle pohiti z gradnjo v Dobravljah, saj so vedeli, da smo potem na vrsti mi.«

Bi se gradnja prej začela, če ne bi župan občine Ajdovščina postal Marjan Poljšak?

»Projekti tudi pred njegovim prihodom nekako niso stekli. Eden odločilnih sestankov se je odvijal decembra leta 1997; takrat se je namreč začela tudi občina resno posvečati neposrednim aktivnostim za gradnjo na Colu. Sprejet je bil sklep o gradnji in po temeljitih pripravah, med katerimi smo izbrali projektanta in začeli z zbiranjem papirjev, je na nadomestnih županskih volitvah zmagal Poljšak. Skupaj z njim smo šli na ministrstvo za finance, kjer se je zelo zanimal za načrtovano gradnjo. Kot strela z jasnega nas je presenetila njegova ideja, da se kljub nesporni odločitvi občinskega sveta ustavi vse aktivnosti, povezane z gradnjo na

Od bivše italijanske kasarne, Prosvetnega doma in šolske telovadnice je ostala samo še hišna številka. Ostali pa bodo spomini na dejavnosti, ki so se odvijale v njej. Upajmo da bo tudi v novi telovadnici dovolj prostora za vse bolj redke družabne prireditve.

Colu, saj naj bi bila investicija potrebna dodatna preverjanja. Na dan so prišle tudi nove ideje o lokaciji telovadnice in vse skupaj je zagotovo botrovalo temu, da se je nabralo še vsaj pol leta zamude, oziroma podaljšanja gradnje. Res je sicer, da je imel novoizvoljeni župan pravico, da preveri vsako finančno situacijo, mislim pa, da je bilo v ozadju nekaj ljudi, ki so morda županu napačno svetovali. Po mojem mnenju je to tudi uvidel, lahko pa je bilo vse skupaj povezano tudi s kakšnimi drugačnimi nameni, morda celo z idejo, da bi na Colu ustavili aktivnosti in začeli z gradnjo v Ajdovščini.

Ob tem moram reči še to, da bi vztrajanje z idejami, da se šolo preseli iz vaškega jedra, imelo hude posledice, saj bi izpadli iz vseh prioriteten seznamov. Celo na ministrstvu za šolstvo in finance so nam dejali: 'Ne igrajte se in ne čakajte!' Trenutno je na seznamu kar okrog 270 čakajočih, mi pa smo bili na trinajstem mestu od dvaindvajsetih investicij, sprejetih v letošnjem letu. Upam, da se bo sedaj, ko se je začela gradnja, vse odvijalo normalno in bomo naslednje šolsko leto že začeli v novih šolskih prostorih»

Za koliko let naj bi, glede na potrebe kraja in okolice, zadostovala nova šola?

»Šola bo grajena po normativih za 250 – 270 otrok. Imela bo deset matičnih in štiri specializirane učilnice, nekaj kabinetov, novo knjižnico z multimedijo in večnamenski prostor, ki ga bomo lahko uporabljali tudi za sestanke in manjše prireditve. Končno bomo dobili tudi primerne pisarniške prostore.«

Kaj pa telovadnica?

»Bo nekoliko večja od normativov, saj bo namesto 28 dolga 32 metrov. V njej bo torej pravo igrišče za odbojko in košarko. Ideje so bile, da bi jo še nekoliko povečali, tako da bi lahko v njej igrali tudi roket, ampak to žal ni bilo izvedljivo. Ob tem je namreč treba vedeti, da Ministrstvo za šolstvo odobri sredstva za gradnjo po sprejetih normativih, morebitno povečanje pa gre na račun posameznih občin. Naša telovadnica bo torej takšna kot v vipavski osnovni šoli.«

Ja, ampak v Dobravljah so zgradili telovadnico z rokometnim igriščem?

»Tam so bili že po normativih zelo blizu 'rokometnim dimenzijam', ostalo je primaknila občina. Sicer pa

je v Sloveniji zelo malo šolskih dvoran, v katerih je igrišče za roket. To namreč spada že v t.i. nadstandard, kakršna bo nenazadnje tudi naša telovadnica. Mislim, da se bosta, glede na projekte, tako šola kot telovadnica z okolico lepo vključili v center vasi. Pridobili bomo tudi nova parkirišča ter avtobusno postajališče, tako da vozači ne bodo več čakali pred Zadržnim domom.«

Telovadnica bo verjetno namenjena tudi krajanom in njihovim vratom torej ne boste zapirali že v popoldanskih urah?

»Najprej je seveda treba vedeti, da bo to v osnovi šolska dvorana. Vendar pa tudi Ministrstvo za šolstvo in šport priporoča, da taki objekti služijo tudi rekreaciji za krajanje. Seveda bo potrebno vzpostaviti nek režim koriščenja in tudi potreben nadzor. Zaenkrat se še nismo podrobneje dogovorili kako in kaj, vsekakor pa bo namenjena tudi odraslim. Želimo, da bi bila dostopna vsem.«

Šola bo torej zgrajena prihodnje jesen, kdaj bo odprtje telovadnice?

»Težko rečem, saj je bilo potrebno nekoliko spremeniti načrte. Mislim pa, da bi lahko z gradnjo začeli že spomladi prihodnje leto.«

Pred vami je nekaj napornih mesecev. Kje vse se bo odvijal pouk preko zime?

»Prvi in drugi razred imata pouk v župnijskem domu, hkrati se tam odvijata tudi varstvo in mala šola. Četrti razred se bo v kratkem preselil v bivšo samopostrežno trgovino v Zadržnem domu. Kuhinjo bomo preselili in malice pripravljali v obratu Alpine, kjer sicer ne bomo mogli pripravljati kosil. Ostale dejavnosti se bodo odvijale v starem delu obstoječe šolske zgradbe.«

Kje boste telovadili?

»Ko je vreme lepo, se športna vzgoja odvijata na igrišču, včasih 'potapljammo ladvice' ali pa pogledamo kakšen film in se pogovarjamo o športu. Padla je tudi ideja, da bi se morda kdaj odpeljali v Ajdovščino, vendar pa smo se odločili, da bomo raje potrpeživi.«

Vaša šola je znana po številnih prireditvah in proslavah. Tudi te bodo morale počakati na novo dvorano.

»Nekatere stvari bodo pač okrnjene. Nastop pevskega zbora smo izpeljali v župnijskem domu. Kar se bo dalo, bomo torej izvedli, ostale aktivnosti bodo pač morale počakati na telovadnico. Bo pa takrat toliko lepše.«

Nam lahko za konec pogovora zaupate, koliko časa boste še vztrajali na Colu?

»Ob pedagoškem delu sem se v zadnjem obdobju veliko angažiral okrog gradnje in tako bo še vsaj leto in pol. Če bo kolektiv zadovoljen z mano, če bodo zadovoljni tudi krajan, potem... Bomo videli, vse je, kot pravijo, v božjih rokah. Moram pa reči, da se mi na Colu dopade in sem prav zadovoljen, da bomo tudi tu dobili normalne pogoje za delo.«

Pogovarjal se je Sandi Škvarč

Arhitekt Vladimir Slamič je narisal novo šolo IMELI BOSTE NAJLEPŠO ŠOLO V SLOVENIJI

Pregovor pravi, da je pol dela narejenega že z dobro pripravo. Če je tako, potem ni več nobene bojzani, da colska šola in telovadnica ne bi bili zgrajeni v predvidenem času. Priprave so bile namreč dolge in temeljite, posute tako z rožami kot tudi s trnjem. Lep del poti od zasnove, preko načrta do prvih gradbenih del je prehodil tudi arhitekt Vladimir Slamič, ki pozna praktično vse detajle in podrobnosti, ki se skrivajo v nastajajočem šolskem kompleksu.

Kdaj ste pristopili k projektu gradnje nove šole na Colu?

»Vse skupaj se je začelo z gradnjo podkrajске šole, saj smo hoteli na podoben način, torej tudi z volonterskim delom krajanov, pristopiti tudi k pripravam na gradnjo na Colu. Zavedali smo se, da brez pobud s strani krajevne skupnosti in krajanov, pa tudi ravnatelja ter še posebej Milivoja Bratine tako obsežen projekt ne bi kar tako stekel. Narejeni so bili prvi predlogi, po katerih bi bila telovadnica postavljena tik ob šolo. Ko je bil končana gradnja šole v Vipavi, smo pripravili idejni načrt, ki smo ga predstavili na Ministrstvu za šolstvo in šport. Še preden smo torej začeli zbirati denar, smo imeli pripravljene

idejne zasnove, ki so bile prilagojene normam in pravilnikom. Na natečaju za pripravo načrta, oziroma gradbenega dovoljenja, je nato zmagal Projekt, vendar pa smo se dogovorili za sodelovanje in tako sem bil jaz tudi uradno vključen v pripravo na gradnjo.«

Kakšno vlogo je imel pri tem gradbeni odbor, ki so ga ustanovili na Colu?

»Ta gradbeni odbor nima nobene uradne funkcije, šlo je predvsem za usklajevanja med krajevno skupnostjo in šolo, ki je bilo posebej pomembno tudi zato, ker se v začetnem obdobju občina ni kaj prida angažirala za gradnjo šole na Colu. Njim gredo zasluge, da je sosed Edo Puc prodal hišo, prispevali pa so tudi nekatere konkretne predloge, pri čemer ne gre prezreti vloge ravnatelja Irgla, ki je bil pripravljen komunicirati s krajan in upoštevati njihove želje. Pomembno vlogo je t.i. gradbeni odbor odigral tudi pri odkupu zemljišča za telovadnico, kajti ne verjamem, da bi bili pri tem predstavniki občine tako uspešni, še posebej, ker v začetku niso kazali ravno velikega zanimanja za tako velik finančni zalogaj, kot ga predstavlja gradnja šole na Colu.

Gradbeni odbor je torej imel zelo pozitivno vlogo, pa čeprav je prišlo kasneje do manjšega zapleta in nekaterih nesoglasij...«

Je bila v obdobju priprav na gradnjo kdaj izražena želja, da bi opustili pripravljene načrte in šolo postavili nekje na obrobju vasi?

»Seveda, ampak te ideje so pravzaprav prišle iz Ajdovščine. Šolo naj bi zgradili v dolini za cerkvijo, kar pa bi pomenilo, da bi morali arhitekturo prilagoditi okolju, oziroma tisti 'luknji'. Lažje je sicer zidati na ledini, šola bi bila tudi bolj racionalna, pojavile pa bi se druge težave. Mislim, da se na Colu šola lepo vključuje v vaško jedro, pravzaprav je tam že sto let. Ideja o selitvi na obrobje je padla takrat, ko smo se usedli skupaj in naredili računico o smiselnosti preselitve, mislim pa, da nazadnje tudi krajan niso bili za to. Šlo je torej bolj za poskus, za izračun, kaj bi pomenila gradnja na novi lokaciji. Ugotovili smo predvsem to, da nikjer ne bi bilo enostavno dobiti okrog 4000 m² površine, kolikor bi jih potrebovali za samo stavbo in okolico. Prišteti je seveda treba tudi novo infrastrukturo in nazadnje površino pomnožiti z 2500 nemškimi markami, kolikor v povprečju stane kvadratni meter šole. Cena bi tako narasla na milijardo, medtem ko je predračun za gradnjo šole in telovadnice v vaškem jedru nekaj čez 600 milijonov. Ob tem velja omeniti, da smo z novo, predvsem pa gradbeno manj zahtevno postavitevjo telovadnice, privarčevali nekaj denarja, ki ga bomo lahko uporabili za nekatere dodatne izboljšave v sami šoli.«

Kdaj je prišlo do odločitve, da bo telovadnica večja od standardov, ki jih prepisuje Ministrstvo za šolstvo in šport?

»Šola je grajena po standardih, odločitev o nadstandardni telovadnici pa je bila sprejeta takrat, ko je bilo znano, da smo pridobili zemljišče pod cesto. V prvi varianti, neposredno ob šoli, je imela telovadnica samo 340 kvadratnih metrov igralne površine, kar ne bi zadoščalo niti za igranje odbojke. Ampak taki so standardi za število učencev na Colu. Po sedanjih

projektih bo imela igralna površina 520 kvadratnih metrov, kar je seveda bistveno več.«

Kakšen je vaš komentar zapleta, ki je nastal ob izvolitvi Marjana Poljšaka za župana občine Ajdovščina?

»Jaz slutim, da je šlo za zadevo, ki je bila narejena na ho-ruk. Logično bi bilo, da bi Poljšak povabil predstavnike gradbenega odbora na pogovor in jim tam predložil svoje poglede na celotno zadevo, ki je bila nazadnje izpeljana zelo netaktno. Razmišljal je namreč o pocenitvi gradnje, kar ni seveda nič narobe, narobe je bilo to, ker je zaustavil pridobivanje soglasij in dovoljenj. Verjetno bi z novim predlogom, po katerem bi telovadnico spet premaknili nad cesto, res nekaj privarčevali, ampak kaj bi bilo potem z že odkupljenim zemljiščem pod cesto, na katerem ne bi mogli narediti niti športnega igrišča. Moram tudi reči, da je župan verjetno nekoliko ignoriral krajane Cola, iz lastnih izkušenj pa vem tudi to, da preveč idej in ljudi pri projektiranju ponavadi zaplete celotno zadevo.

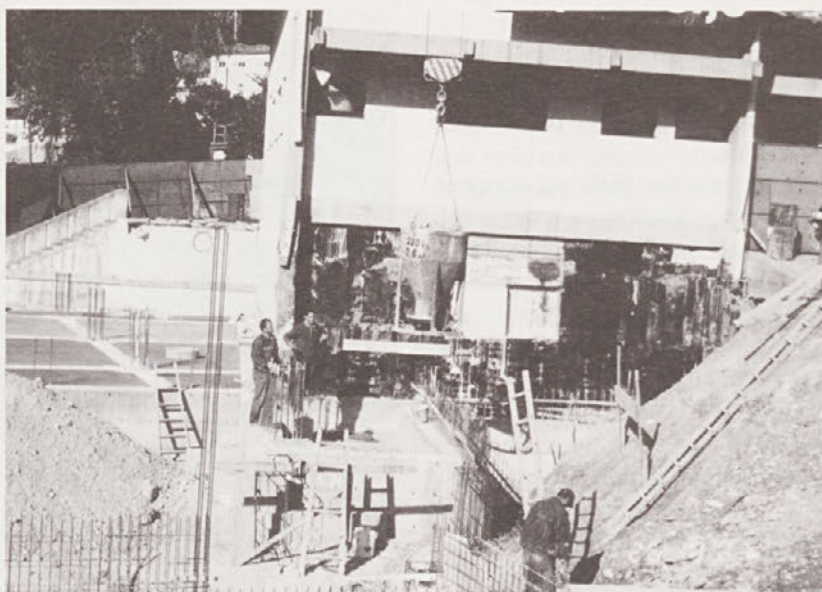
Pri vsem skupaj pa je zelo pomembna še ena stvar, in sicer, da za pripravo novega predloga nisem dobil niti 'ficka', sodeloval sem preprosto zato, ker nisem želel, da bi se še nekdo vmešal v pripravo projektov, saj smo do tedaj vsi skupaj vložili preveč truda, da bi načrte kar tako spustili iz rok.«

Govorilo se je, da je šlo predvsem za poskus, kako izriniti Col s prioritete liste in na ta način prej začeti z gradnjo v Ajdovščini?

»Dvomim, da je šlo za to, čeprav se, glede na ljudi, ki jih spoznavam ob takih priložnostih, ne bi čudil, da bi bilo kaj takega v ozadju. Vedeti moramo, da Ajdovščina takrat ni imela še nič pripravljenega, projekt gradnje colske šole pa je bil že zelo daleč.«

Šola na Colu verjetno ni narejena po nekem uveljavljenem načrtu...

»Prostor je zelo specifičen, šola se namreč nahaja med hišami in je mestotvorna, kot pravimi v arhitekturi. Do izraza bo torej prišla

Ajdovsko Primorje se je z vsa "ihto" vrglo na delo. Na sliki so delavci pri betoniranju temeljev pritličnih prostorov. Pri zemeljskih delih pa jim je šlo na roko tudi izredno lepo poznojesensko vreme.

tudi okolica. Vsekakor pa na Colu ne moremo narediti takšne šole kot na Brezovici ali v Vipavi. Tu gre pravzaprav za nadgrajevanje šole in vaškega jedra ter za optimalizacijo delovnega procesa.

Ena od posebnosti bo tudi ogrevanje na plin, ki je ekološko najmanj sporno, pa čeprav bo morda kdo dejal, da je na Colu in v okolici veliko drv.

Prepričan sem, da šola ne bo tujek v centru vasi, saj bo še vedno tam, kjer je bila doslej.«

Kako je z opremo, bo povsem nova?

»Načrti za opremo še niso narejeni, upam pa, da mi bodo naročili tudi ta projekt, vsekakor pa bo na nivoju danes veljavnih standardov. Zelo sodobno bo urejena tudi kuhinja. Kar se tiče telovadnice, bo opremljena tako kot ostale sodobne dvorane v Sloveniji. Nekoliko me moti samo to, da je zaradi načrtovanih pocenitev iz projekta izpadla ventilacija, ki pač spada v nadstandard. Vsekakor pa bo oprema takšna kot v najboljših šolah v Ljubljani in v okolici.

Ena pomembnejših stvari, oziroma novitet, pa bo plezalna stena v telovadnici, ki je pomemben učni pripomoček. Ne samo zaradi plezanja ali osebnih nagibov, ker sem

pač plezalec, ampak zaradi koordinacije in celostnega razvoja športnikov. Skratka – ko bo šola

končana, bo zagotovo najbolj sodobna v Sloveniji.«

Kateri rekviziti bodo še nameščeni v telovadnici?

»Predvideno je igrišče za košarko s fiksnimi koši, igrišče za odbojko in badminton. Kljub temu, da telovadnica ni dovolj velika za dve igralni polji, bo na sredi pregradna zavesa, ki se bo dvigala in spuščala s pomočjo elektromotorja. Lahko bodo torej 'jožkoti' igrali košarko, na drugi strani zavesa pa se bodo ženske ukvarjale z aerobiko ali pa z veščino thai bo.

Kot ste že dejali, bo posebne ureditve deležna tudi okolica šole...

»Prostor, ki smo ga pridobili, na mestu, kjer je stala Edotova hiša, nam omogoča ureditev dvorišča, oziroma neke vrste amfiteatra za različna srečanja in prireditve. Poleg centra, ki je pri Zadružnem domu, bo torej poseben prostor tudi ob šoli. Poskrbljeno bo tudi za parkirišča in izogibalnišče, oziroma pokrito avtobusno postajališče. Tudi cesta skozi vas bo ob priključku na cesto proti Podkraju speljana nekoliko drugače.«

Nam lahko za konec zaupate, kdo bo ob odprtju dvorane postavil prvo smer v plezalni steni?

»Jaz, kdo pa drugi... (smeh)«

Sandi Škvarč

KAJ O NOVOGRADNJI MISLIJO COLČANI

Colska šola že zelo dolgo čaka na prizidek, ki bo končno omogočil normalne delovne pogoje za vse: za učitelje in predvsem šolarje. Ti pa se bolj kot prizidka veselijo nove telovadnice, v kateri bo dovolj prostora za prosto tekanje (norenje), igranje raznih iger, za mali nogomet, rokomet, ... Odkar je »dobri stari« Prosvetni dom porušen, imajo telovadbo ob slabem vremenu (tega pa je v tem letnem času precej) kar v razredih. Osnovnošolci se tudi pritožujejo nad hrupom, ki ga povzročajo gradbena dela in tako motijo pouk. Tako najmlajši, kaj pa o vsem skupaj menijo njihovi starši oziroma stari starši?

V njihovih osnovnošolskih letih je telovadba večinoma potekala zunaj: v Dragah, v okolici šole, na igrišču, ... Ob slabem vremenu telovadbe sploh ni bilo, ali pa se je preselila v razrede. Nekoliko mlajši Colčani pa so že imeli to srečo, da so se lahko razgibavali v Prosvetnem domu.

Verjetno se tudi zaradi svojih izkušenj zdaj vsi strinjajo z novogradnjo colske šole. Menijo, da je sedanja šola premajhna, neustrezna, ..., telovadnice pa tako sploh ni. Prizidek in telovadnica bosta omogočila boljše pogoje izobraževanja. Poleg tega pa predvsem nova telovadnica pomeni pomembno pridobitev za vse krajane. V njej bodo lahko potekale številne izvenšolske dejavnosti: družabne, kulturne, izobraževalne, ki se jih vsi anketiranci nameravajo udeleževati. Še posebej pa bo telovadnica služila športnemu udejstvovanju: igranju košarke, odbojke, nogometa, rokometu, vadbi aerobike, tai-boja, kegljanja, plesa...

Zaradi vsega tega so krajani prepričani, da bo novogradnja osnovne šole prispevala k ohranitvi in razvoju Cola. Prebivalci, predvsem mladi, bodo imeli ustrezen prostor za druženje, zato se bodo več zadrževali v domačem kraju. Mogoče se bodo v novi telovadnici nekateri o njih razvili v uspešne športnike.

Mnenja o tem, kakšen bo odnos mladine do novih prostorov; so zelo različna. Medtem ko so nekateri izražali upanje, da se bo večina mladih zavedala njihove vrednosti, so bili drugi prepričani, da bo mladina uničevala novogradnjo in nazadnje še črnogledo dodali: »Mladi ste pač taki, ... ne da se vas spremenit!« Nama pa se je zdel še najbolj pošten odgovor ene od krajanek: »Odnos otrok in mladih je in bo še najbolj odvisen od vzgoje. Dober zgled zmeraj najbolj pomaga...«

Znano je, koliko zapletov je spremljalo, in še spremlja, novogradnjo colske šole in verjetno lahko v prihodnosti pričakujemo nove. Zato naju je na koncu zanimalo, ali bi krajani prispevali za nove prostore, če bi med samo gradnjo zmanjkalo sredstev. Polovica jih ne bi, ker imajo preveč drugih obveznosti, poleg tega pa redno plačujejo samoprispevek. Druga polovica vprašanih pa bi nekako pripomogla k dograditvi prizidka in telovadnice: če ne z denarjem pa s solidarnostno delovno akcijo. Kdo pravi da so Titove delovne brigade v stilu krampa in lopate že stvar preteklosti?! Vsekakor nam za dokončanje colskega izobraževalnega kompleksa ni potrebno skrbeti.

Vsem Colčanom, ki so svoje mnenje delili z nami, se najlepše zahvaljujemo za sodelovanje.

Tanja Hladnik, Tina Štefančič

Slike na levi strani so bile posnete skoraj iz istega mesta. Med njima je točno šest mesecev razlike. V naslednjih šestih mesecih bo na tem mestu stala šolska kuhinja.

SELITVE, GRADNJA IN ... PRIČAKOVANJA

Gradnja, selitve, premestitve, urejanje prostorov..., to so najpogostejše besede v letošnjem šolskem letu, zraven pa veliko, veliko optimizma in dobre volje, saj vsi nestrpnost pričakujemo novo šolo, ki se končno zida.

Razmere so v letošnjem šolskem letu res izredne. Učenci in učitelji bodo to šolsko leto preživljali ob hrupu in v zasilnih učilnicah, starši se boste o svojih otrocih pogovarjali v neprimernih prostorih, sosede boste morali prenašati neprijetnosti povezane z gradnjo, zunaj se bo telovadilo samo ob lepem vremenu (in kot da Bog ve za naše težave, pošilja letos veliko mero zimskega sonca).

Učenci prvega in drugega razreda gostujejo v župnijskem domu. V zadnjih 15. letih je to že drugo gostovanje šole izven matične stavbe zaradi gradnje. Upajmo, da je tudi zadnje. Vsaj za naslednjih 100 let!

Če so neprijetnosti začetek novega, se ob njih ne bomo ustavljali, prav tako kot matere, ki ne mislijo na bolečino poroda, ampak na prihajajoče dete, ki jih bo razveseljevalo s svojim življenjem. Upamo, da bo porajajoča se nova šola vsem nam v veliko veselje. Od nje pričakujemo osnovo za normalno izobraževalno in vzgojno delo in prostor, ki nam bo dajal nove energije za boljše in kvalitetnejše učenje in poučevanje.

Veseli smo, da gre na Colu življenje na boljše. Pridobiti novo moderno šolo in telovadnico je velika naložba za prihodnost vasi. Tega se že ves čas zavedate vsi krajan, saj ste se z veliko odgovornostjo in resnostjo priključili prizadevanjem za dograditev šole. Prav tako ste nam stali ob strani, ko smo se v letošnjem šolskem letu znašli v prostorski stiski. Še posebej bi se zahvalili gospodu župniku, ki nam je »posodil« Župnijski dom in je vedno pripravljen sodelovati z nami. Z našim primerom sodelovanja Cerkve in šole smo dokazali burko dolgoletnih parlamentarnih razprav, kako naj bi le-ta potekala. Pri nas ne potrebujemo zakonske podlage. Vsi vemo, da gre za iste otroke in samo njim želimo vse najboljše.

Na šoli je v letošnjem šolskem letu 187 otrok, od tega 38 v Podkraju. Veseli smo tudi, da statistike za prihodnja leta ne kažejo večjega padca števila otrok, kot to kažejo statistike drugih šol.

Saj res, kaj bi nova šola brez otrok. In koncu še namig. V letu, ko se je v Podkraju gradila nova šola, se je rodilo toliko otrok, da se je, ko so se v šolali, zaradi številčnosti razbila kombinacija.

Kako bo na Colu, še ne moremo reči.....

Vendar; ali so Colčani že kdaj zaostajali za Podkrajci.....

Nives Žibrik, soc. delavka

ZRAVEN ŠOLE ARHEOLOŠKO NAJDIŠČE

V starejši arheološki literaturi, predvsem po A. Muellnerju in njegovi knjigi o Emoni iz l. 1879, in po povzetku o Colu v Arheoloških najdiščih Slovenije iz l. 1975, 122 (dr. P. Petru) so arheološke najdbe na Colu, to je, v Starem Orešju in Orešju, pogosto omenjene; tako grobovi na Bajčevi njivi, cesta, utrjena peterokraka utrdba na mestu mlajšega Podvelba, katere ostanki naj bi bili vidni še ob koncu 19. stoletja, utrdba na hribu Šance, milnjak z vrta gradu Trilek, posamezni novci in večja zakladna najdba 15-ih srebrnikov iz 2. polovice 2. stoletja ter podobno. Vse to nam je služilo kot zadostna podlaga za izdelavo zavarovalnih utemeljitev v prostorskih načrtih za širše območje današnjega Cola; vendar nam spremljanje raznih posegov v zemljišča vsa zadnja desetletja pravzaprav ni potrdilo bogastva najdb, kakršnega so dali slutiti stari podatki. Šele predhodno arheološko preverjanje zemljišča na lokaciji **nove osnovne šole** v juliju 2001 je ponovno dokazalo utemeljenost zavarovalnih pogojev za arheološko dediščino. Pri arheološkem delu je sodelovala študentka arheologije Vesna Tratnik, ki bo morda nadaljevala z odkrivanjem v domačem kraju.

Sama lokacija nove stavbe je bila sicer arheološko negativna; a že sonda preko nekdanjega dvorišča na vzhodnem robu je odkrila zelo dober kamnit **tlak ceste** v globini 0.6 m pod današnjo hodno površino. Domnevamo, da je bila cesta iz polpreteklega obdobja (18. stol.) tlakovana tako dobro le v območju naselja, saj je dalje proti Višnjam ne zasledimo več. Dobrih 40 cm globlje, verjetno zaradi pogoste obnove in dotlakovanja cestišča, je ležal prvotni (?) tlak **rimskodobne ceste**, ob robu katere smo našli še novčič cesarja

Konstantina iz začetka 4. stol.n.štet. S tem je bil dokazan obstoj antične ceste, zgrajene v času cesarja Avgusta iz Ajdovščine preko Hrušice v Logatec, v samem naselju! S tem postane razumljivo tudi grobišče na Bajčevi njivi, z lego ob cesti iz naselja! Podobno stratigrafsko zaporedje rimske in novoveške ceste na isti trasi smo zasledili tudi na zahodnem obrobju rimske utrdbe v Hrušici.

Naselbinski sledovi iz rimskega časa so bili odkriti na nekdanjem vrtu Pucove hiše, ki je bila porušena zaradi gradnje nove šole. Nekdanji ostanki antične stavbe na skoraj istem mestu so bili uničeni do nerazpoznavnosti; više v pobočju, posebej v severozahodnem vogalu vrta, pa so skromni ostanki ruševin in nekaj lončevine in stekla, ki časovno spadajo okvirno v 2. – 4. stol.n.št., pokazali, da bi bilo tod vredno opraviti **sistematske arheološke raziskave!**

V načrtu ureditve okolice šole predel z arheološkimi ostalinami ni ogrožen, zato z raziskavami v tej fazi nismo nadaljevali, saj bi zahtevale precejšnja sredstva. Vsekakor pa sedanja odkritja potrjujejo

utemeljitev zavarovanja širšega arheološkega območja na Colu. Dodatne potrditve in seveda najdbe pričakujemo tudi ob izkopih kanalov za vodovod in kanalizacijo v naselju.

Vse izkope na Colu pa v zadnjih letih pozorno spremlja Lucijan Trošt iz Orešja in tako odkrije marsikaj, kar bi sicer arheologom ostalo skrito. Tako je pravzaprav kot prvi (!) ugotovil sledove **prazgodovinske poselitve**, in sicer v kraški vrtači Na Skoku (Ulinova njiva) nad Colom; najdbe prazgodovinske lončenine zagotavljajo obdobje vsaj starejše železne dobe, če niso celo še kaj starejše. Brez raziskav je to težko reči, prav tako pa še ne moremo potrditi, ali gre za naselbino na tem mestu ali so morda predmeti v vrtačo z vodnimi tokovi nanešeni z bližnje vzpetine, kjer bi bilo v tem primeru potrebno iskati prazgodovinsko gradišče, o katerem doslej nismo še ničesar vedeli!

Drugo njegovo odkritje je bilo v izkopu novega kolovoza v Troštovem lazu, pod Orešjem; ker je najti veliko železnih žebeljev skupaj z novoveško

lončenino, niže v vzhodju strmine pa zanesljivo antičnodobno plast, se zaenkrat nagibamo k domnevi, da je najdišče pravzaprav v drugotni legi, premaknil naj bi ga plaz. Če je to res in koliko je ohranjeno, pa bodo morale pokazati raziskave kdaj v prihodnje, ko bodo zvezde bolj naklonjene humanistiki nasploh. A s tem najdiščem je zagotovljena antična poselitev tudi za današnje Orešje!

Nova Gorica, 7. 11. 2001

Nada Osmuk

Zavod za varstvo naravne in

kulturne dediščine Nova Gorica

Na sliki zgoraj sta arheologinja Nada Osmuk in študentka arheologije Vesna Tratnik pri odkopavanju na vrtu njive Edota Puca.

Na sliki desno je del zidu, verjetno, hiše. Za natančnejšo določitev bi bila potrebna izkopavanja celotnega področja. Zaradi pomanjkanja denarja, bo področje zasuto počakalo na boljše čase.

MOŠKI PEVSKI ZBOR RAZPOTJE

Pevci tudi letos v hribe

MoP zbor Razpotje s Cola ima kot eden izmed redkih pevskih zborov, če ne celo edini, v vsakoletnem programu aktivnosti tudi točko: izlet v gore. Da ta točka ne ostane le na papirju, ste lahko že večkrat prebrali v Colskem časniku, nekako pa se nam je izmuznil zapis lanskoletnega izleta. Zato je prav, da se najprej na kratko spomnimo dveh čudovitih dni v avgustu 2000.

Kamniško Savinjske Alpe, leto 2000

Odločili smo se za prečenje Kamniških planin. S pohodom smo začeli smo na Jezerskem in se mimo Češke koče, po eni izmed najlepših in najveličastnejših smeri v Kamniških Aplah, povzpeli na Kočno. Sestopili smo na kokrško stran in se proti večeru, napol dehidrirani, in nekateri zelo utrujeni, privlekli do Zoisove koče na Kokrškem sedlu. Izgubljeno tekočino smo hitro nadomestili, vzporedno pa se je vračala tudi dobra volja.

Vseeno smo naslednji dan krenili v dve smeri: manjša skupina navzdol proti Kamniški Bistrici in k avtobusu, druga pa preko Štruce, Skute in Turske gore na Kamniško sedlo in nato sestop v Logarsko dolino, kjer smo se zopet sešli.

To prečenje od Kokrškega do Kamniškega sedla je, vsaj, zame, nekaj najlepšega, kar se ti lahko »zgodí« v gorah. Če k temu dodamo še enkrat vzpon na Kočno, čudovito vreme, ki je prav v Kamniških planinah zelo rado muhasto, in izbrano družbo, potem ni več kaj dodati.

Seveda ni šlo vse prav gladko. Slišati je bilo kritike, deloma tudi upravičene, na težavnost ture, prišlo je tudi do grdih besed, toda na koncu se je vse skupaj srečno končalo. Še enkrat moram poudariti, da tako veličastne ture, v takem vremenu in taki družbi, verjetno nihče izmed nas ne bo več ponovil.

Iz Lepene preko Komne v Trento, leto 2001 (od kočje do kočje...)

Letošnja tura je bila manj zahtevna in manj nevarna, vseeno pa dokaj dolga. Za razliko od lanskega leta, ko smo »osvajali« v glavnem vrhove, smo se letos usmerili bolj na kočje, saj smo že prvi dan osvojili kar štiri. Do doma dr. Klementa Juga v Lepeni, smo se pripeljali z avtobusom, zato ga niti ne prištevamo med naše »osvojitve«.

Po preobujanju in preoblačenju ter pripravi nahrbtnikov in seveda obvezni pesmi, smo zagrizli v strmino proti Krnskemu jezeru. Vzpon do kočje pri Krnskih jezerih, naše prve postojanke, je bil kar dobro ogrevanje za celodnevni marš, ki smo ga imeli v načrtu. Po krajšem počitku, ko smo že načenjali zaloge v nahrbtnikih in izkoristili tudi gostoljubje kočje, smo imeli pravi mali koncert, kot da bi hoteli tudi glasilke ogreti za nevsakdanje napore, ki jih čakajo. Naslednji postanek je sledil že čez dobrih dvajset minut ob Krnskem jezeru. Ko človek uzre to čudovito visokogorsko jezero, vpeto med okoliške strmine, mu nehote zastane korak. Kar stali smo nekaj časa tam in si ogledovali to čudo narave, potem so zaškljocali fotoaparati, naposled pa smo še zapeli. In to pesem Žabe,

»na 100 vatov«, da je odmevalo daleč čez jezero. Nato smo nadaljevali pot proti Bogatinskemu sedlu, ki je v začetku vodila po nekoliko pusti pokrajini, porasli s travo; pusto sivo vreme in v meglo zavita višavja so jo delali še bolj pusto. Polagoma je postajala pokrajina zanimivejša, z višino pa se je lepšalo tudi vreme. Na Vratcih nas je že obsijalo sonce. Tam smo imeli nekoliko daljši počitek, se okrepčali in zapeli nekaj pesmi. Na Bogatin se sprva nismo nameraval povzpeti, toda počitek in malica sta opravila svoje. Kar lepa skupina se nas je odpravila proti vrhu Malega Bogatina in nato še na dobre pol ure oddaljeni Veliki Bogatin. Po obveznem fotografiranju in nekaj pesmih smo se jadrno spustili nazaj na sedlo, si zopet oprtali nahrbtnike in veselo zakoračili proti koči pod Bogatinom, naši naslednji postojanki. Tam so nas že čakali ostali člani odprave, ki se vzpona niso udeležili. Bil je ravno čas kosila in kar nekaj časa smo obsedeli na soncu pred kočjo ter jedli, pili in se pogovarjali. Nekaj smo jih tudi zapeli. Prav posebej pa nas je veselilo to, da je bila naslednja kočja, Dom na Komni, oddaljena le dobrih petnajst minut. Seveda smo se tudi tam ustavili in kljub neprijaznemu natakarkju popili pive.

V koči je vedno veselo. Še posebej, če se zraven znajde tudi kakšen naključni slavljenec - slavljenka.

Na terasi pred kočjo smo jih nekaj zapeli, si ogledovali oba Bogatina, na drugi strani pa zrlj v dolino, kjer so se nam skozi soparne koprene kazali obrisi Bohinjskega jezera.

Naslednji del poti je bil najtežavnejši. Hodili smo in hodili navzgor, navzdol, brez konca in kraja. Edina svetla točka te poti je bila ob majhnem studenčku, kjer smo počivali. Mimo je prišla skupina planincev in planink, ki so s seboj tovorili harmoniko in bas, narejen iz plastične kante, palice in vrvice. Nekaj smo jih skupaj »usekali«, kar nam je dalo novih moči za nadaljevanje poti. Vseeno se je še naprej vlekla. Misliš si, še ta vzpetina, še ta hrib, pa smo tam. Toda za vsako vzpetino nova dolina, nov hrib. Na koncu, ko imaš že vsega dovolj, pa se kar takole za ovinkom, skoraj dobesedno zaletiš v kočjo pri Sedmerih jezerih.

Napetost, ki se je nabrala v nas, se je kar razblinila, namesto nje pa je nastopilo veselje, kajti dosegli smo cilj prvega dne.

Posedli smo ped kočjo, se preoblačili in preobuvali in popili pive ali dve. Gneča v kočji in okoli nje je bila precejšnija in Branko je urejal vse potrebno za prenočitev. Nato se je oglasila pesem, takole, da se ve, kdo in kaj smo. Smolo je imel le Koko, ki je z že tako utrujeno nogo nerodno stopil in si zvil gleženj.

Ko smo se namestili in povečerjali, se je pred kočjo začel pravi koncert. Ljudje so poslušali in ploskali, kantica z vinom je romala med nami. Ob mraku smo se za nekaj časa preselili do najbližjega jezera in jih nekaj zapeli za svojo dušo, medtem ko si je Koko hladil otekli gleženj. Petje se je nadaljevalo v kočji, ob prisotnosti ostalih planincev in osebja, zaključili pa smo pred kočjo, pod zvezdnatim nebom in zrlj proti Velikemu Špičju, ki smo ga v temi bolj slutili, kot videli.

Drugi dan, drugi dan je t'ko...

Naslednje jutro smo bili pokonci že ob petih in po obvezni vstajalni mrzlici in še bolj obvezni 'V hribih se dela dan' krenili na pot.

Cilj prvega dela ture je bila kočja na Prehodavcih. Manjša skupina s šepajočim Kokotom, se je tja napotila

po krajši poti, po Dolini Triglavskih jezer, ostali pa smo jo ubrali proti vrhu Velikega Špičja.

To je bil najlepši del ture. Dokler se prebijaš med ruševjem in macesni skozi mokro rosno travo, te sicer vse mine, toda ko se vzpenjaš višje in višje, ko izginjajo macesni in visoka trava, ko te pozdravijo prve planike in se širi razgled, bi se kar razpočil od čudovitih občutkov. Ko pa končno pokukaš čez Lepo špico, te dobesedno vrže na rit. Pred teboj zazija Trenta v vsej svoji lepoti, obdana s čudovito panoramo Julijcev, od Triglava pa do Krna. Teško je z besedami opisati ta razgled, še težje pa občutke, ki te ob tem prevevajo. Treba je priti tja in vse to doživeti.

Šele ko se dodobra razgledamo, nam postane jasno, kako dolgo pot smo opravili prejšnji dan. Kako daleč na jugu je Krn, pa oba Bogatina in koliko je vmes hribov in dolinic. Na srečo je tudi kar nekaj koč... No, seveda smo tudi zapeli, obžarjeni od sonca, radosti in lepote, ki nas je obdajala. Tudi nadaljevanje poti, vse tja do Zasavske kočje na Prehodavcih, je bila prava 'uživancija'. Sledili so si krajši vzponi in sestopi, občudovali smo divja ostenja in planike, srečali tudi kozoroge, ki so očitno že vajeni »prometa« na gori in seveda prepevali. Snidenje z ostalimi pevci in navijači, ki so nas na Prehodavcih že kar nekaj časa čakali, je bilo veselo, dvomim pa, da so iz naših oči lahko razbrali, kaj vse smo doživeli v teh dveh urah in pol...

Kočja na Prehodavcih je bila naša zadnja visokogorska postaja. Postrgali smo še zadnjo hrano iz nahrbtnikov, nekateri pa so si v kočji privoščili pasulj. S pivom nismo pretiravali, saj je bilo nesramno drago; kar 800 sit pollitrska pločevinka. Na koncu smo v kočji priredili še majhen koncert za osebje in naključne goste in za slovo od planin. Seveda s tem še ni bilo vsega konec. Opraviti smo morali še skoraj neskočno dolg spust do Trente, kamor so se že pred nekaj urami spustili poškodovani Koko, njegov »oproda« Branko in pa šofer Janez, ki je moral še nekako priti do avtobusa v Lepeni in se vrniti po nas. Na Kokota in Brankota smo naleteli v zadnjih kilometrih poti, Janez pa je pripeljal, ravno ko smo dosegli cesto. Dodaten komentar ni potreben.

Od tam do doma je bila še dolga, dolga pot, ki pa je ne bom natančneje opisoval, kakor sem se tudi do sedaj izogibal natančnejšim opisom dogodkov. Če bi hotel opisati vse, bi potreboval najmanj cel Colski časnik. Zato pa bodo ostali zapisani v nas, v vsakem po svoje, enkratno in neponovljivo.

Simon Škvarč

Na vrhu Lepega Špičja. Trud je bil poplačan z izrednim razgledom

MED PEVCI V "JAMI RAZBOJNIKOV"

Zborovodja Klavdij Koloini je pol leta vodil Moški pevski zbor Razpotje

Ko sem se pred 6.leti poslavljaj od zbora Srečko Kosovel sem si dejal nekako takole: 33 let zborovodskega dela je dovolj. Okusil sem vse lepo in tudi tisto manj lepo, kar je možno, da doživiš kot zborovodja. Dovolj je bilo vznesenih občutkov, ko mrtvi znaki na notnem papirju v svojevrstnem zlitju s pevci oživijo v umetniško izpoved in dovolj trpkih trenutkov razočaranja nad izmuzljivostjo te iste umetnosti.

Pa se je zgodilo, da so me pevci Moškega pevskega zbora Razpotje s Cola povabili medse, da bi jim pomagal prebroditi težave, ki so jih doletele, ko je njihov Ivan Trošt moral za dalj časa utihniti zaradi težav z glasilkami.

Zbor sem seveda poznal! Nekajkrat sem bil v zadnjih letih pri njih na vajah, večkrat sem ga poslušal z odra. S simpatijami! Všeč mi je bila njihova malo naivna, vendar iskrena izpovednost, njihov resda pezanten in neobdelan, vendar naraven zvok. Cenil sem njihov pogum v izbiri programa, saj se niso zadovoljevali zgolj s »popovčicami«, ki so kar prevečkrat prisotne na programih moških zborov. Cenil sem njihovo prizadevanje, da v svoje programe uvrščajo nelahke skladbe rojaka skladatelja Jožeta Trošta. Nisem bil edini, ki je Razpotje uvrščal med boljše primorske moške pevske zборе.

Zavedal pa sem se tudi, da se v dveh mesecih, ko naj bi zbor zapel na reviji Primorska poje (sami so si ta nastop postavili za osrednji dogodek v sezoni), ne da veliko storiti, da se bomo v dveh mesecih komaj dobro spoznali, si pogledali »pod kožo«. Vrag vedi kaj me je premamilo, da sem fantom obljubil, da pridem na prvo vajo.

In tako smo v januarju začeli v pevski sobi, ki je prej podobna »jami

razbojnikov«, kot pa ambientu v katerem naj bi se gojila kultura in umetnost. (Kaj fantje z ustrežno pomočjo celotnega kraja in še koga, res ne bi zmogli zbrati dovolj volje, da bi si uredili prostor, ki bi ustrezal potrebam edine društvene kulturne dejavnosti na Colu?)

Že na prvi vaji sem začutil njihovo odprtost in željo, da bi mi sledili; pri redkih posameznikih tudi zadržanost, nerazpoloženje, celo odpor. Toda presenetljivo hitro smo se ujeli, kar otipljiva je bila želja vseh, da v kratkem času do prvega nastopa postorimo čimveč. Najbrž za fante ni bila lahka prilagoditev na drugačen način dela, na hojo po poteh, ki jih morda prej niso poznali. Pa tudi sam sem stalno kolebal med doslednostjo svojih zahtev in dejanskimi možnostmi njihove uresničitve. Toda prav to je bilo zame (in domišljam si, da tudi za fante) pravi užitek. Kaj bi skrival - med pevci sem se dobro počutil.

V sredini marca smo zapeli na reviji Primorska poje v Idriji. Program je bil zmerno zahteven in učinkovit. Sam sem še največ položil v Troštovo »Pravim ti brat«. Vesel sem bil, ko so mi nekateri pevci (prav tisti, za katere sem menil, da so bili najmanj zadovoljni z mojim prihodom na Col) še pred nastopom zatrjevali, da želijo dobro zapeti tudi zame in ne samo za sebe in za publiko. Zbor je zapel

dobro, najbolje kar je v tistem trenutku zmož, kar se zborom na nastopu redko zgodi. Zadovoljni smo bili vsi, po aplavzu sodeč smo prepričali tudi publiko.

V maju je zbor imel še dva nastopa - polovična koncerta - na Zemonu skupaj z mešanim zborom Primorje iz Ajdovščine in na Pivki z mešanim zborom Quo vadis iz Razdrtega. Posebno za nastop na Zemonu mi je žal, da zbor ni zapel tako, kot je sposoben, da ni pokazal vsega tistega, kar je res obvladal. Saj ni bilo slabo, toda očitno je bila peza odgovornosti prevelika.

Pevska sezona se je zaključila in zbor se je razšel, kot pri mnogih naših zborih neizpet in neizkoriščen. Z malo truda bi zbor pripravil celovečerni program s katerim bi lahko marsikje gostoval, sebi in poslušalcem v zadovoljstvo. Škoda je, da zbor ne zbere dovolj volje tudi za take organizacijske naloge. Prav to bi rad odboru zbora, kot popotnico za prihodnje, položil na srce.

Ko smo se v juniju poslavljali je v zraku ostalo neizrečeno vprašanje, kako bo z zborom v novi sezoni, sam bi najbrž kar težko odločil med »iti« in »ne iti« spet na Col. Na »angelski« sem Trošta prepričeval naj ponovno zagradi za delo pri zboru. Tako se je tudi zgodilo. In prav je tako! Meni ostaja prijeten spomin na mesece, ki sem jih preživel s pevci Razpotja. Upam, da njim tudi.

Klavdij KOLOINI

ŠE BOLJ BODO "ŠPRICALI"

Colski gasilci nabavljajo novo vozilo. Na pomoč priskočila tudi druga gasilska društva. Kar zajeten finančni zalogaj.

Hitro, morda kar prehitro, mineva čas...

Spet je leto naokrog. Bližajo se lepi, morda najlepši dnevi v letu. To je čas topline polnih praznikov, pričakovanj, miru, obdarovanj, prijaznih besed in želja za boljšo in lepšo prihodnost...

Marsikdo se z veseljem ozira nazaj v iztekajoče se leto, ker ga je preživel uspešno, ker je veliko pridobil, ker mu je Bog dal zdravje "v družini in v hlevu", ker mu "je polje dobro obrodilo", ker ima službo, pokojnino... In še zaradi marsičesa, na kar ponavadi tako hitro pozabimo...

Na žalost pa se moramo spomniti tudi katastrof, ki so prizadele, in tudi še danes pestijo, ta svet. Priča smo bili, in smo še vedno, grozotam vojn, priča terorističnim napadom, boleznim, požarom, prometnim nezgodam, posameznim družinskim in osebnim tragedijam... Tragedijam, ki jih občutijo največkrat nedolžni ljudje, in celo otroci, ki jim ni bilo dano morda niti zaživeti, čeprav so imeli enake pravice, kot jih imamo vsi

Tudi colski gasilci smo lahko zadovoljni, da se ni nič hudega zgodilo. Tako nam, hvala Bogu, ni bilo potrebno v iztekajočem se letu posredovati pri požarih in zato se nas morda marsikdo ni niti spomnil ali pa je celo glasno rekel: »Kaj jih pa sploh potrebujemo?!«

Toda mi smo tu. Med vami in se borimo s takšnimi in drugačnimi težavami, ki jih ni vedno videti navzven. Dobro se zavedamo, da v našo dejavnost in delo, ki ga opravljamo, včasih bolj včasih tudi manj uspešno, lahko še izboljšamo. Tudi za naše delo veljajo besede: »Bodite pripravljeni, ker ne veste ne ure ne dneva...«

Prav zato danes stojimo pred odgovorno nalogo, ki bo bistveno povečala našo pripravljenost, predvsem pa učinkovitost.

Odločili smo se, da vse naše moči in sposobnosti usmerimo v nabavo novega, učinkovitega vozila za posredovanje in gašenje – tako požarov na objektih, na cestah kot tudi v naravnem okolju. Po veljavni kategorizaciji gasilskih društev, ki je bila sprejeta na nivoju Republike Slovenije, je naše društvo, glede na teren, ki ga pokriva, število prebivalstva, industrijo in požarno ogroženost naravnega okolja, razporejeno v drugo kategorijo in mu kot osnovna oprema pripada, poleg lažjega terenskega vozila, ki ga že imamo, tudi težje gasilsko vozilo z vso predpisano opremo in rezervoarjem za vodo in penilo. Po načrtu naše gasilske zveze je za nabavo takega vozila sedaj na vrsti PGD Col. Tako Gasilska zveza Zgornje Vipavske doline, kakor tudi vsa gasilska društva občine Ajdovščina, nas pri tem podpirajo. Še zlasti sta na tem področju aktivna poveljnik naše gasilske zveze, g. Boris Šapla, in predsednik, g. Ivo Krušec.

Člani prostovoljnih gasilskih društev Ajdovščina, Selo in Šmarje so se zato, da nam omogočijo nabavo vozila, humano odpovedali delu svojih finančnih sredstev za leto 2001 in jih prerazporedili našemu društvu. Tudi sami smo začeli vse aktivnosti nadvse odgovorno in resno. Opravili smo že nešteto sestankov v društvu, na nivoju gasilske zveze in občine Ajdovščina ter pri proizvajalcih oz. prodajalcih vozil in izdelovalcih nadgradenj. Ogledali smo si vozila drugih društev in ponudbo različnih gasilskih vozil na sejmu Zaščita – Protection, v Kranju. Nešteto je bilo razgovorov in telefonskih pogovorov pri možnih donatorjih in sponzorjih, vse od Ministrstva za obrambo, Urada za zaščito in reševanje RS, poslancev v državnem zboru, občinskih svetnikov pa do direktorjev Zavarovalnice Triglav, Tovarne obutve Alpina Žiri, Petrola itd. Prošnje so bile poslane vsem krajevnim skupnostim, ki jih društvo teritorialno pokriva.

Sprevod v cerkev na god zavetnika gasilcev Sv. Florjana.

Po urah in urah dogovorov, strokovnih posvetovanj in nasvetov glede finančnih možnosti smo se odločili, da delo izpeljemo v dveh etapah, in sicer, da letos in v začetku prihodnjega leta nabavimo vozilo, v prihajajočem letu pa dokončamo nadgradnjo. Na osnovi prejetih ponudb smo se komisijsko odločili za nabavo vozila MAN, tip 9.224 LC, s pogonom na zadnja kolesa, s kratko vozniško kabino in odgonom za vgraditev gasilske črpalke oz. z vsem potrebnim za dograditev vozila. Dogovorjena cena za vozilo z DDV-jem je 9,2 milijona SIT. Vozilo bo, če bo vse po sreči, prišlo na Col v mesecu februarju 2002, prav na dan, ko je pred 25-timi leti naše društvo bilo ustanovljeno. Kot je že omenjeno, bo potrebno takoj nato pristopiti k izdelavi osnovne nadgradnje, ki jo bomo zaupali najugodnejšemu ponudniku. Finančno to pomeni skoraj enak finančni izdatek kot za vozilo. Tudi to naj bi pokrili z odstopljenimi sredstvi naših sosednjih društev in s pomočjo občine ter že naštetih sponzorjev ter z drugimi zbranimi sredstvi.

Sama nadgradnja bo obsegala izdelavo in dobavo ustrezne jeklene konstrukcije, ki ima v sredini vgrajen rezervoar za 1500 - 2000 litrov vode, ob straneh pa so prostori z ustreznimi pritrdišči za namestitev predpisane opreme, ki se zapirajo z aluminijastimi roletami na vsaki strani. V nadgradnji je predviden tudi vrtljiv nosilec za agregat in pritrdišča za dihalne aparate. Vgrajena bo dvostopenjska gasilska črpalka Rosenbauer tip NH 20, kapacitete 2000 l/min, pri tlaku 10 barov, in 400 l/min, pri tlaku 40 barov, z mešalcem za peno; v levem in desnem zadnjem boksu bosta dva ročno navijalna bobna za tlačne cevi, dolžine 50 m, z ustreznimi ročniki. V nadgradnjo bo vgrajen tudi teleskopski steber za razsvetljavo, iztegnjene višine 5 m in moči 2 x 1000 W. Vozilo bo opremljeno s svetlobno in zvočno signalizacijo in zvezami, ki jih zahtevajo predpisi.

V ceni izdelave nadgradnje je vključena tudi izdelava tehnične dokumentacije in pridobitev homologacije ter poučevanje rokovanja z opremo.

Nekaj najnujnejše opreme društvo že ima in jo bomo prenesli v novo vozilo, in sicer: električni agregat, dihalni aparati, potopna črpalka, nekatere tlačne cevi, požarne metle, ročne svetilke... Vso ostalo opremo pa bomo dokupovali po potrebi, predvsem pa po danih možnostih.

Naše novo vozilo bo imelo vso najnujnejšo opremo, ki zagotavlja optimalno učinkovitost in smotrnost, kljub temu, da smo se morali tudi marsičemu odreči, kar je pri takem vozilu tudi potrebno – zaradi krajevnih in klimatskih razmer, ker nam finančne možnosti tega ne dopuščajo. Tako smo morali zavestno opustiti pogon na vsa štiri kolesa, podaljšano kabino in marsikateri del opreme.

Člani našega in, upamo, tudi vašega društva danes stojimo pred odgovorno in težko nalogo. Zadali smo si veliko delo, ki je že do danes terjalo od nas veliko ur prostovoljnega dela in naporov, vendar je naš cilj jasen, čeprav zelo težko dosegljiv. Tudi s tvojo pomočjo oz. tvojim razumevanjem, dragi bralec in krajan Gore, bomo ta cilj lažje dosegli. Ta cilj tudi ni namenjen samo nekaterim, temveč vsem prebivalcem Gore, od Hrušice do Čavna, in še širše, torej ne le peščici ljudi, še manj pa nekaj desetim gasilcem, kakor se včasih sliši glas. Zato prosimo vse tiste, ki bodo skušali s svojim: »Komu pa je vse to potrebno?!« še drugim zamegliti pomembnost cilja, da poskušajo malo drugače razmišljati. In kmalu bodo prišli do spoznanja, da je prostovoljno gasilstvo prav tako potrebno kot druge preventive, pa naj si bo to **na področju** zavarovalništva, zdravstva, vzdrževanja fizičnih aktivnosti, kakršnegakoli pridobivanja znanj in še in še. V vsa ta področja skoraj vedno več vlagamo, kot pa prejemamo. A kljub vsemu bo večina potrdila, da je vse to potrebno, ker nas to v primeru krize reši ali pa vsaj pomaga prebroditi težave, za katere ne vemo, ne kdaj in ne kdo bo vanje padel.

Isto je z nabavo gasilskega vozila, ki zares veliko stane, a si kljub vsemu vsi želimo da ga nikdar ne bi potrebovali. Ker pa nam daje občutek neke gotovosti, je prav, da ga imamo, da ne bomo podobni nespametnim devicam, ki so se odpravile na pot s svetilkami in niso s seboj vzele dovolj petroleja, češ, da ga bodo že po poti nabavile. Vendar ni bilo dovolj časa, zato so zamudile na svatbo in ostale zunaj.

Colski gasilci bodo kmalu dobili tako vozilo, kot je na spodnji sliki.

Ker tudi colski gasilci verjamejo pregovoru: »Zrno na zrno pogača, kamen na kamen palača« in zaupamo v plemenitost in dobroto naših ljudi, vseh krajanov gorskega dela občine Ajdovščina, upamo, da nas boste podprli. Pričakujemo, da bo vsak po svojih sposobnostih in zmožnostih dodal v naš skupni mozaik tudi svoj kamenček, svoje zrno razumevanja ali finančne podpore. Verjamejo, da bomo vsi skupaj uspeli priti do cilja in biti bolj pripravljeni pomagati tistemu, ki bo pomoči potreben.

Letošnje leto je proglašeno za 'leto prostovoljstva', zato še posebej v svoje vrste vabimo nove člane. Pridruži se nam lahko prav vsak, če je star ali mlad, preprost ali učen. Važno je le, da je pripravljen del svojega časa darovati tudi za pomoč drugim, po svojih sposobnostih in možnostih. Vsakega bomo veselili. Vsak se bo imel možnost izpolnjevati za uspešno delo v operativnem ali preventivnem in upravnem delu. Tistim, ki se nam bodo pridružili, obljublamo, da se ne bodo učili nič slabega. Vsekakor pa bodo svoj prosti čas porabili za plemenite cilje, na kar bodo lahko ponosni. Tistim, ki še omahujejo, kličemo: Pridružite se! Korajža velja!

Vabljeni so tudi vsi krajanje, ki bi si želeli ogledati naše prostore, opremo ali se seznaniti s kakršnimi koli vprašanji s področja gasilstva, da kar potrkajo na naša vrata. Sicer pa že sedaj vabljeni na slovesnost, ki bo ob praznovanju 25-letnice obstoja Gasilskega društva Col ter ob vselem dogodku, ko bo uresničen naš cilj – novo vozilo za območje Gore.

Vabimo tudi vse tiste, ki morda še omahujejo in ne verjamejo – vseeno so dobrodošli.

Ob bližajočih se prazničnih dneh Vam prav vsem in vsakomur colski gasilci želimo božjega blagoslova, miru, zdravja, sreče in vsega dobrega, predvsem pa razumevanja in dobrega sodelovanja tudi v prihajajočem letu

V imenu vseh colskih gasilcev zapisal
Ivan Škvarč, predsednik društva

KO BOM VELIKA BOM POVELJNICA GASILCEV (na Colu)

JAGR PA JAGA

COLSKI LOVCI V ŠTEVILKAH (Pa ne rdečih)

Tudi lovsko leto 2001, ki je skoraj za nami, ima enako dni in tednov, tako za nas, lovce, kot za vse ostale. Verjetno si vsak želi, da bi se kak lep trenutek vsaj malo podaljšal, naj bo to v naravi, doma ali kod drugod. Ampak čas teče in zato nekaj lovskih utrinkov o naši družini, o letu ki se nezadržno bliža koncu.

Z našimi lovskimi aktivnostmi smo začeli že zgodaj spomladi. Tako smo letno skupščino, kjer ocenjujemo že narejeno, spremljamo plan dela v lovišču in odstrel divjadi za tekoče leto, popestrili s predavanjem o novem zakonu o orožju, ki je začel veljati v letošnjem letu. Zakon je prinesel za nas, lovce, precej novosti, tako glede nabave, nošenja in ravnanja z orožjem. Seveda pa na sestanku ni manjkala večerja s plesom, na katero so bile vabljene tudi naše zveste spremljevalke. Tako smo se jim vsaj malo oddolžili za tisto, kar naredijo za nas in namesto nas, »ko se iščemo po grmovju«, kot pravijo nekatere.

In ker že pregovor pravi, da »brez dela ni jela«, oziroma, po lovsko, »brez dela in vlaganja v lovišče in za divjad ni jage in lovskega blagra«,

smo lovci naše družine, razdeljeni v več skupin po celotnem lovišču, opravili naslednja dela:

- skupaj z šolsko mladino izvedli čistilno akcijo »Brez smeti narava oživi«;
- pri lovski koči opravili pregled in preizkus orožja;
- očistili vse kale, zakopali in presekali zaraščene steze in poti, pokosili in spravili seno na okrog 3 ha zaraščenih travnikov, popravili in na novo napolnili solnice, nekaj starih prež podrli in pospravili;
- razdelili smo kmetom nekaj kg detelje, ter jim pomagali in jih vzpodbujali za košnjo trave v predelih, kjer je zaraščanje veliko;
- na novo smo zabetonirali kal v Krajih, kar je v letošnji suši divjadi gotovo prišlo zelo prav;
- jeseni razdelili več kg sončničnega semena za ptice pevke.

Precej prostovoljnega dela in truda smo vložili v urejanje

okolice lovske kočice na Farmancah (izdelava in postavitve lesenih klopi, dovoz precej kubikov materiala in izravnava terena okrog kočice, razvoz zemlje, setev, zalivanje in košenje trave, gnojenje, izdelava kovinske rampe pred kočico, ureditev prostora za agregat in nakup le tega).

Zato se na tem mestu tudi opravičujem vsem ljubiteljem poletnega lovskega piknika na Farmancah. Odpadel je zaradi prej naštetih del okrog kočice. Drugo leto vljudno vabljeni!

V načrtu je bila tudi zamenjava kritine nad kuriščem, vendar smo zaradi finančnih težav to delo preložili na naslednje leto.

Še nekaj besed o tem, po čemer nas javnost najbolj pozna, ocenjuje. To je o lovu in izvajanju le tega. Letos nam je

bila boginja Diana zelo naklonjena, tako z vremenom kot tudi z lovskim blagom. Plan odstrela divjadi smo skoraj v celoti izpolnili, tako po strukturi kot po številu. Gotovo je vsak lovec, četudi ni imel priložnosti, da bi si zataknil zeleno vejico za klobuk, doživel kaj lepega v naravi. Saj pravijo, da »gozd zmeraj govori; spomladi in pozimi – kadar spi...«

Ob koncu še iskreno voščilo vsem, lovcem, prijateljem zelene bratovščine in tudi vsem tistim, ki nas vidijo samo s puško. Obilo zdravja, osebnega uspeha in veliko lepih in mirnih trenutkov v prihodnjem letu.

Friderik Tratnik

ŠTIRLEK Z VSO HITROSTJO

Mladi na Colu so si uredili svoje prostore. Zelo dobro obiskana klet Zadrúžnega doma. Smeli načrti tudi za vnaprej.

Odprtja prostorov v kleti Zadrúžnega doma se je udeležil sam župan KS.

Društvo Štirlek se je v Colskem časniku prvič predstavilo v lanski številki. Društvo je bilo ustanovljeno leta 1999, ime pa je nastalo na kresu 2000. Čeprav smo v začetku skrbeli le za "kolone", kresovanje in ostale sprotne zadeve, so se kmalu začele pojavljati ideje o večjih projektih, med njimi tudi o lastnem prostoru, kjer bi se lahko zbirali in zabavali. Verjetno se vam poraja vprašanje, kako smo colski mladinci, združeni v društvu Štirlek, sploh prišli na idejo o ureditvi klubskega prostora v kleti Zadrúžnega doma. Prvič smo o tem začeli razmišljati v jeseni 1996, ko so svoje kletne prostore urejali gasilci. Izkoristili smo luknjo v stropu za čiščenje zelo zanemarjenih in od vseh pozabljenih prostorov. Na tleh se je v dolgih letih nabralo od 0.5 do 1 metra zemlje, kamenja in raznih smeti. Odkod?? Žrtvovali smo nekaj našega prostega časa in iz večjega prostora dvignili in odpeljali nekaj traktorjev materiala. Ker pa takrat nismo vedeli, ali bomo prostor lahko sploh uporabljali in kakšen bo njegov namen, so se dela ustavila. In tako so minila kar štiri leta, v katerih smo se na nekoč začete ideje le malokrat spominjali. Zelo močno pa so bruhanile zopet na dan po letošnjem novem letu, povod zanje pa je bil kar ravnatelj OŠ Col g. Ivan Irgl, ki se nam je zelo zameril po dogovarjanjih za pripravo silvestrovanja v zdaj že bivšem Prosvetnem domu. Kljub njegovemu nestrinjanju je žur uspel "na črno"; gospod ravnatelj, najlepša hvala! Ti dogodki so nam dali novega zagona in z veliko odločnostjo smo začeli ponovno pripravljati prostore. Odločili smo se, da nekaj storimo za nas mlade in tudi za tiste manj mlade, ki nam dokazujejo, da je bil tudi tak prostor v našem kraju potreben. Že pred začetkom del smo se povezali s člani Krajevne skupnosti, ki so nas takoj razumeli in nam pomagali z materialnimi sredstvi, pa tudi z nasveti in dogovori. Na naše prošnje so se radi odzvali tudi vsi drugi, ki smo jih prosili za pomoč, tako podjetniki kot tudi posamezniki.

Sama fizičnima dela so se začela konec januarja 2001, ko smo skozi rešetke zračnika pred vrtecem spravili 13 kubičnih metrov peska. Zavrteli smo mešalce in pesek tudi kmalu porabili, saj smo z njim zalili tlake, popravili in ometali zidove ter postavili kamnit šank s kamnitimi vrati. Po grobih zidarskih delih je prostor začel dobivati vedno lepšo podobo. Stene smo oblekli z lesenim opažem, prostor smo opremili z lesenimi in kovinskimi deli, napeljali elektriko in tako poskrbeli za prijeten izgled. Ker že star pregovor pravi, da je v slogi moč, smo lahko že v začetku maja naznanili, da se dela bližajo koncu in da bo kmalu otvoritev. Za datum, ki nam bo ostal v spominu, smo določili 12. maj 2001. To soboto sta prostor z rezanjem traku svečano odprla župan Max in naš predsednik Dne. Sledili so govori, pokanje s šampanjcem in pogostitev vseh gostov, nato pa se je začel prvi žur. Ko smo videli, da smo lepo sprejeti, smo se dogovorili, da bodo žuri vsakih štirinajst dni in tako največkrat velja še vedno. "Pud Zadružnim" se zbiramo tudi med tednom in tukaj igramo namizni tenis ali šah, se pogovarjamo in načrtujemo, včasih pa tudi "režemo kajle" (večinoma z besedami). Naj omenim še to, da smo v novembru začeli s prenavljanjem in dodelavo zadnjega prostora, ki je spomladi ostal nedokončan, obstajajo pa tudi želje o očiščenju in morebitni preureditvi "štirne" pod nekdanjo trgovino, kar pa, zaradi nedorečenih lastniških razmerij, zaenkrat ostajajo le sanje.

Kljub temu, da smo večino časa in energije vložili v naš klubski prostor, smo čez leto počeli tudi druge stvari. Naše sodelovanje z društvom Trillek smo začeli že z izletom v Planico v mesecu marcu, saj smo ga organizirali skupaj. Kmalu po Planici so se začeli resni pogovori o Colski nedelji in takrat je tudi prvič padla ideja o prvi Colski soboti, ki naj bi se in se tudi je zgodila dan prej. Dokaj aktivno smo sodelovali z dosedanjimi organizatorji in spoznavali, kaj nas čaka v prihodnosti, če hočemo, da se na Colu tudi nekaj dogaja. V sredini julija je lep del članov našega društva užival zaslužene počitnice na Cresu, kmalu po tem pa smo nabrusili kose in prvič sodelovali tudi pri prikazu košnje po starem. V septembru smo organizirali izlet v Gardaland, konec oktobra pa tudi mini polharsko noč na Križni gori. Z društvom Trillek smo 9. novembra sodelovali na predstavitvi Dišečke in prikazu krsta vina v Intersparjevem centru na Viču v Ljubljani. Med celim letom smo po potrebi (beri: ob porokah) postavljali "kolone" in obvezujemo se, da bo tako tudi naprej. Še vedno lahko tako kot lani zapišemo tudi to, da je in bo prvomajski kres na Dragah gorel vsako leto. V novembru potekajo z društvom Trillek tudi pogovori o Colskem časniku, novoletni proslavi in silvestrovanju v klubu Štirleek.

Naj se za konec še enkrat zahvalim vsem, ki nas podpirate in nam pomagata; obljubljam vam, da bo Col ostal živ kraj. Želimo pa, da bi se v naši vasi čim manjkrat zgodilo tako, kot je v nekem trenutku razočaranja mislil eden izmed nas, ko je pod seznam članov društva dopisal: "Kr je trejba, nej nkir nubenga!"

Matjaž Hladnik, Matjaž Bajec

Pa še nekaj besed o zgodovini prostora pod Zadružnim domom

Tu je bila nekdaj žaga. Lastnik je bil Štil Bruno. Po rodu je bil Jud, njegova žena pa je bila Grkinja. (Zato se je reklo žagi: Pri Judu). Njegov oče je bil glavni bankir v Trstu.

Na prostoru, kjer je sedaj disko, je bila strojnica – parna lokomobila – parni stroj. Ta je poganjal 2 gatra in 2 cirkularja. Vsak gater je imel do 14 žagnih listov. Odvisno od debeline hloda. Rezali so večinoma samo jelovino. Žagalo se je večinoma poleti, ker pozimi niso mogli vozit. Takrat ni bilo avtomobilov in kamionov. Tam kjer stoji današnji gasilski dom je bila brusilnica.

Za šefa je bil Milan Marten. Delalo je kakih osem ljudi: Troštov Stanko, Jože Endrjačev, Janez Mrkcju, Janez Kovšcu, Ivan Mežnarju, Franc Skokarju, France iz Lokavca, Nande Mrkcju...

France Skokarju se je pri obrezovanju desk poškodoval. Izgubil je oko, roko in nogo pa je imel trajno poškodovano.

Včasih je bila tam samo lopa. Stebri so bili zidani, drugače pa je bilo vse leseno obito. Leta 1941 je žaga pogorela.

Po vojni so krajanje začeli obnavljati podrtijo in nastal je Zadružni dom. Potem so bili noter krojači, čevljarji, mizarji,...

Nad sedanjo pošto je imel stanovanje Jud. Že takrat so imeli evropski delavni čas: od 8h-12h in od 13h-17h. Ob sobotah pa od 8h-13h. Vsako soboto so dobili plačo. Tata je rekel, da je dobil 95 centejzov (centezimov) na uro.

V prvi polovici prejšnjega leta je bilo v kleti Zadružnega doma zelo živahno. V drugi polovici pa je bilo še bolj.

KS COL V V IZTEKAJOČEM LETU

Vodovod Gora, nova šola in problemi z mrliško vežico

BESEDO IMA ŽUPAN

Ponovno gre h koncu še eno leto in s tem čas, da potegnemo črto pod dogajanjem v krajevni skupnosti. Če dogajanje obdelamo kronološko smo v začetku februarja pričeli z zbiranjem soglasji za gradnjo čistilne naprave, kanalizacijskega omrežja in obnovo vodovodnega omrežja. Vsa soglasja, čeprav jih je bilo dobesedno ogromno, smo zbrali v izredno kratkem času, saj pripomb na traso skoraj ni bilo. V aprilu sta bila popravljena dva pogreznjena kanalizacijska jaška pred Zadrudnim domom. Žal pa je prometni znak, ki prepoveduje vožnjo s tovornjaki pred Zadrudni dom, še vedno sam sebi v namen. Konec aprila je bila pripravljena tamponska podlaga za asfaltacijo v Gozdu pri Makobetih in na cesti proti Dolarju. Za prvomajske praznike smo imeli skupaj z društvom Štirlek očiščevalno akcijo. Asfaltacija je bil izvedena v sredini maja. Za asfaltacijo so bila dodeljena tudi sredstva občinskega proračuna v znesku 800.000 SIT. Že v prvih dneh junija so bile pokošene vse krajevne ceste. V juliju je bil odstranjen nepregleden ovinek na cesti Malo polje - Col na Prevalu. Na tem delu je bilo že več manjših trkov v zadnjem pa je bil udeležen tudi šolski kombi. Stroški zvite pločevine pa so presegali vrednost izvedenih del. Na glavnem križišču na Colu so resda celo poletje potekala skupaj s Telekomom manjša dela, vendar je sedaj namesto celega šopa drogov sedaj le eden, na katerem je javna razsvetljava, telefonski vod in telefonska razdelilna omarica. Med manj prijetne naloge v letošnjem letu lahko štejemo pošiljanje položnic za plačilo obveznosti do vodovoda Gora. Glavni vod je do Cola oddaljen slab kilometer in bo v naslednjem letu priključen na colsko omrežje, pred tem pa morajo biti poravnane vse

obveznosti, ki jih imamo Colčani do vodovoda Gora. Zaradi teh obveznosti je v zadnjih letih tudi manj investicij. Kljub vsemu pa znaša vrednost opravljenih del, vključno z ovrednotenim lastnim delom krajanov, 3.129.774 SIT. V prihodnjem letu se bo delovanje krajevnih skupnosti nekoliko spremenilo. Med bistvenimi je za Col mogoče najpomembnejša ta, da se bodo pod okriljem Občine izvajala vsa dela za katera je potrebno gradbeno dovoljenje. Mogoče se s tem obetajo boljši časi za mrliško vežico. Gradnja le te je zaradi nasprotovanja treh sosedov pod vprašajem. Kakorkoli se bodo stvari okoli nesrečne mrliške vežice razvijale, ne verjamemo da bo Občina zaradi gradnje le te komurkoli pripravljena izplačati odškodnino. Med novosti v delovanju KS velja omeniti namenska sredstva za vzdrževanje cest, ki bodo sicer skromna, vendar dobrodošla. V novem letu se bomo lahko na Colu razveselili bančnega avtomata. Pri tem ne smemo spregledati trgovine Podvelb, ki je za postavitev bankomata brezplačno odstopila prostor.

Za konec želimo vsem krajanom srečno in uspešno novo leto ter doživete Božične praznike.

SVET KS COL Silvan Praček

O BČINA O VODOVODU

V letošnjem letu je bilo zgrajenega 2814 m primarnega voda Gozd - Col, manjka ga še 781 m. Vrednost opravljenih del znaša 50.274.571 SIT. V KS Otlica - Kovk je bil zgrajen odsek Žlebič - Grof z vsemi pripadajočimi priključki, razen priključka do Grofa. Vrednost del znaša 31.467.560 SIT.

Na Predmeji smo nadaljevali z izgradnjo hišnih priključkov v vrednosti 10.257.114 SIT.

Poleg tega je bil v sklopu gradnje primarija Gozd - Col razširjen tudi vsek Ajnšnit. Natančna vrednost del še ni znana, zanesljivo pa bo presegla 6.000.000 SIT.

V februarju so nas z Ministrstva za okolje in prostor obvestili, da je naša prijava, s katero smo kandidirali za sredstva ISPA že v letu 2000 po vrednosti investicije premajhna (znašala je cca 2.800.000 Evrov) in jo je potrebno dopolniti tako, da bo investicijsko presegla 5.000.000 Evrov.

Slika spodaj: Izvir v Orešju je še vedno glavni "oskrbovalec" Colskega vodovoda. Vse pa kaže, da ne bo več dolgo tako.

To je za nas v praksi pomenilo, da moramo na novo spisati, kopirati in zložiti fascikel, ga prevesti v angleščino in razmnožiti v 14 izvodov z vsemi zahtevanimi dokumenti, kot so gradbena in lokacijska dovoljenja, investicijski program, poročilo o vplivih na okolje, t.i. "Application form", študija izvedljivosti ter tehnična predstavitev projekta z grafičnimi prilogami.

Tako dokumentacijo smo v juniju mesecu oddali na Ministrstvo za okolje in prostor, odkoder je nato romala v Bruselj.

Konec meseca oktobra so nam končno sporočili novico, da je projekt šel skozi vsa mlinska kolesa in doživel potrditev. Sedaj čakamo na podpis finančnega memoranduma, ki je podlaga za izvedbo razpisa.

Ob tem bi se zahvalil KS in vsem krajanom Cola, za izvedbo nelahke naloge zbiranja potrebnih soglasij, kar je bilo podlaga za pridobitev enotnega gradbenega dovoljenja za izgradnjo vodovoda in vodohrana Col ter za lokacijsko dovoljenje za kanalizacijo in čistilno napravo Col.

Nov in potrjen projekt "ISPA" tako obsega dva dela in sicer:

a) Vodooskrba

- Vodovod Gora (skupaj s Colom)
- Obnova vodovoda DN 400 Hubelj – Lokavec (zamenjava azbestno cementnih cevi s cevmi iz duktilne litine)
- Izgradnja Vodohrana za potrebe nizke cone mesta Ajdovščina
- Izgradnja Vodovoda in vodohrana Dolga Poljana

Skupna vrednost investicije v vodooskrbo znaša skupaj z davkom 895.053.788 SIT oziroma 4.163.041 Evrov.

b) Odvajanje in čiščenje odpadnih vod

- Kanalizacija in čistilna naprava Col

- Zbirni kolektorji naselij Budanje, Dolga Poljana, Žapuže, Dolenje, Ustje in Lokavec na Centralno čistilno napravo Ajdovščina

Vrednost investicije v kanalizacijo znaša 475.005.531 SIT oziroma 2.209.328 Evrov.

Če seštejemo vse skupaj dobimo skupno vrednost investicije 1.370.059.319 SIT oziroma 6.372.369 Evrov.

In kaj bo kdo moral prispevati?

Evropa bo prispevala 550.633.000 SIT, Ministrstvo za okolje in prostor bo iz proračuna RS primaknilo 300.000.000 SIT, 230.000.000 SIT se bo nabralo iz t.i. takse za obremenjevanje voda, ostalih 289.500.000 SIT bomo zagotovili iz proračuna Občine Ajdovščina in prispevkov krajanov.

Terminski plan?

Ker se z izvedbo vodovoda mudi in ker bomo za pridobitev upravnih dovoljenj za kanalizacijo potrebovali še nekaj časa ter nenazadnje tudi vsebinskih razlogov bomo z mednarodnim razpisom za vodovod startali takoj ko bo to mogoče.

Če bo šlo vse po načrtih in bo finančni memorandum podpisan v decembru 2001, bomo objavili razpis za vodovod v februarju 2002.

Postopki za mednarodni razpis so natančno definirani in trajajo v najboljšem primeru najmanj tri mesece, tako da bo mogoče z deli začeti v maju ali še bolj realno v juniju mesecu naslednjega leta.

Obenem bomo pripravljali tudi razpis za kanalizacijo, tako da bi do poletja izvedli vse postopke in podpisali pogodbo z izbranim izvajalcem oziroma izvajalci.

V prijavi smo se zavezali, da bomo celotno prijavljeno investicijo dokončali do konca leta 2004.

Natančno napredovanje Vodovoda Gora bomo dogovorili s predstavniki KS (prioriteta je vsekakor dokončanje glavnega voda Gozd – Col), realno pa računamo da bo dokončan v letu 2003.

In naprej?

V letošnjem letu so bili izdelani idejni načrti za priključitev Malega Polja, v letu 2002 pa imamo v planu izdelati idejne načrte za izgradnjo vodovoda do Podkrajja.

Če bo Vodovod Gora v letu 2003 zaključen, pa se bo torej projekt vodooskrbe, ki se naslanja na izvir Skuk nadaljeval. O tem pa kdaj drugič!

Peter Kete

Usek Ajnšnit je julija še izgledal tako. Danes je prostor ob levi strani ceste širok kakšne 3. metre.

V DVEH - TREH LETIH VODA VSEM NA GORI

Albin Krapež, vodja projekta Vodovod Gora predstavlja potek investicije

Vse tiste Gorjane, ki danes še nimajo vode, zanima predvsem, kdaj bodo dobili vodo iz vodovoda GORA.

Prav je, da že takoj na začetku tega članka odgovorim najprej njim.

Z odobritvijo sredstev mednarodne skupnosti bo voda v dveh do treh letih pritekla vsem, ki so vključeni v ta projekt.

Občina Ajdovščina je kot investitor zaprosila za sofinanciranje projekta »Celovita vodooskrba Trnovsko-Banjške planote – vodooskrba, odvodnja in čiščenje odpadnih voda na področju Gore«. Dne 22. oktobra letošnjega leta je Upravni odbor Evropske komisije za program ISPA tej prošnji UGODIL in ta projekt potrdil.

Vsebina projekta, potrjenega s strani Upravnega odbora Evropske komisije:

Splošno o projektu:

Projekt »Vodooskrba Trnovsko-Banjške planote« se izvaja na osnovi Operativnega programa odvodnje in čiščenja komunalnih odpadnih voda s programom projektov vodooskrbe in na podlagi Nacionalne strategije Republike Slovenije – sektor za okolje za koriščenje predkohezijskega sklada ISPA. Projekt je uvrščen med prednostne zaradi celovitega reševanja problematike oskrbe z vodo in odvodnje s čiščenjem komunalnih odpadnih voda na vododeficitarnem kraškem območju Trnovsko-Banjške planote. V projekt je vključena tudi izboljšava preskrbe z vodo in odvodnja komunalnih odpadnih voda naselij v okolici Ajdovščine, ki se nahajajo v vplivnem območju vodnih virov. Del območja, ki ga urejamo, pripada tudi regionalnemu parku »Trnovski gozd«

Tehnični podatki:

Projekt, ki ga bo financirala Evropska skupnost, zajema naslednje investicije:

- izgradnja primarnega in sekundarnega vodovoda naselij Trnovsko-Banjške planote, od Predmeje do Cola, v skupni dolžini 35 km;
- izgradnja čistilne naprave (ČN) naselja Col za 500 PE in kanalizacije, v skupni dolžini 3,5 km;
- izgradnja vodohrana Ajdovščina velikosti 500 m³, namenjena izboljšavi preskrbe z vodo mesta Ajdovščina;
- sanacija vodovoda naselja Dolga Poljana, v skupni dolžini 2 km;
- sanacija vodovoda Hubelj – Lokavec, v skupni dolžini 3 km;
- izgradnja vzhodnega kanalizacijskega kolektorja CCN Ajdovščina, v skupni dolžini 3 km;
- izgradnja zahodnega kanalizacijskega kolektorja CCN Ajdovščina, v skupni dolžini 2 km;
- izgradnja južnega kanalizacijskega kolektorja CCN Ajdovščina, v skupni dolžini 2 km.

Iz naštetega lahko zaključimo, da je investicija »Vodovod GORA« dala pobudo za aktivno delo občine na evropskih programih. Vodovod GORA je tako postal »nosilec« novih naložb, ki bodo občanom ajdovske občine prinesle večjo kvaliteto življenja.

Investicijski podatki:

Investitor projekta je občina Ajdovščina.

Skupna vrednost projekta je ocenjena na 1,37 milijarde SIT (6,37 mio eurov), od tega je vrednost investicije v vodooskrbo 895 mio SIT (4,16 mio

evrov), v odvodnjo odpadnih voda pa 475 mio SIT (2,21 mio evrov).

Investicija bo pokrita s sredstvi predkohezijskega sklada EU ISPA, državnimi sredstvi in sredstvi občine. EU bo prispevala 551 mio SIT (2,56 mio evrov) ali 40 %, država bo namenila 530 mio SIT (2,47 mio evrov) ali 39 %, in občina Ajdovščina 289 mio SIT (1,35 mio evrov) ali 21 %. Vir državnih sredstev bo subvencija Ministrstva za okolje in prostor ter taksa za onesnaževanje okolja, vir občinskih sredstev pa občinski proračun in priključne takse.

Rok izvedbe:

Predvideno je, da bodo investicije dokončane do konca leta 2004.

Opomba: Podatke o vsebini projekta, potrjenega 22. 10. 2001 v Bruslju, je pripravil gospod Uroš CERAR iz MOP-a.

Finančni memorandum med republiko Slovenijo in Evropsko komisijo je bil za obravnavani projekt s strani Evropske komisije že podpisan, slovesni podpis tega memoranduma s strani republike Slovenije je predviden v drugi polovici decembra 2001, v občini Ajdovščina.

Iz vsebine tega projekta je razvidno, da so zagotovljena sredstva tudi za dokončanje vodovoda GORA. Predvideno je, da bi v prvi polovici leta 2002 izvedli razpis za oddajo del, sklenili pogodbo z najugodnejšim ponudnikom in pričeli z deli na dokončanju vodovoda v drugi polovici leta 2002 ter jih dokončali v letu 2003.

Ostala dela, ki so zajeta v tem projektu, bi končali do konca leta 2004.

Zaključek: Vsi tisti Gorjani, ki še niso priključeni na vodovod Gora, bodo dobili vodo najkasneje v letu 2003. Kako je sploh nastajal projekt izgradnje vodovoda Gora? Opisal bom samo glavne dogodke, da bodo bralci dobili vsaj občutek o velikosti tega projekta in o problemih, ki jih je bilo potrebno reševati.

PRVI ZAČETKI

Področje med rekami Idrija, Soča in Vipava, ki zajema Trnovsko-Banjško in Črnovrško planoto, predstavlja enega največjih kraških vodonosnikov v Sloveniji. Padavine, ki padajo na to območje, poniknejo in prihajajo na dan kot izviri potokov in rek: Vipava, Hubelj, Lijak, Avšček, Idrija... Vodooskrba prebivalcev s teh območij je bila v večini primerov iz kapnic. To območje je bilo v času Jugoslavije predvideno za izvajanje aktivnosti splošnega ljudskega odpora, zato je bilo v interesu države, da bi imelo v primeru vojne tudi zagotovljeno dovolj pitne vode. Takratna Območna vodna skupnost Soča je imela v svojih načrtih predvidena tudi sredstva za izgradnjo in sanacijo malih vodnih zajetij na sušnih območjih. Prošenj za izvedbo takih del je bilo ogromno in Območna vodna skupnost Soča ni mogla ustreči vsem zahtevam krajevnih skupnosti po izgradnji manjših zajetij vode, oziroma, po preskrbi z vodo. Vse bolj se je prihajalo do spoznanja, da tak način reševanja problemov vodooskrbe na Trnovsko-Banjški ter Črnovrški planoti ne predstavlja kompleksne rešitve tega problema.

Že v letu 1986 je Območna vodna skupnost Soča naročila izdelavo študije »Hidrološke raziskave ozemlja med Sinjim vrhom in Čavnom« (izdelovalec Rudnik živega srebra Idrija). Iz vsebine študije izhaja, da bi prišli v poštev za izgradnjo vodovoda Predmeja – Col – Podkraj naslednji viri:

- a/ izviri Lokavščeka
- b/ izvir Jevščeka
- c/ izvir Hublja.

Iz analize stroškov in analize potrebne moči črpalk je bilo predlagano, da se za oskrbo s pitno

vodo področja Predmeja – Col – Podkraj zajame izvire Lokavščeka.

V letu 1987 je bila naročena študija »Vodooskrba območja Trnovski gozd – Črni Vrh – Godovič«. Cilj naloge je bil izdelati programsko zasnovano vodooskrbo na območju Trnovski gozd – Črni Vrh – Godovič. Iz naloge izhaja, da je nesmiselno graditi samo en sistem vodooskrbe za celotno planoto in da sama konfiguracija terena narekuje tri vodovodne sisteme, in sicer:

- A/ Lokve - Trnovo
 - B/ Predmeja – Col – Podkraj
 - C/ Zadlog – Črni Vrh – Godovič.
- (Naročnik študije: Goriški vodovodi, izdelovalec: SCT Ljubljana, Projektant: Valentin DRČAR).

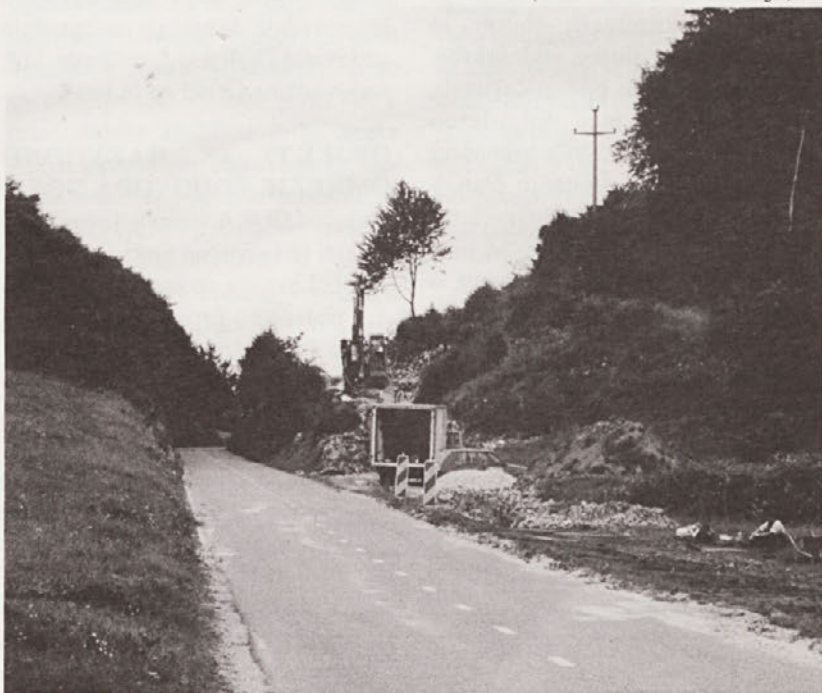
S tema dvema študijama je bila nakazana celovita rešitev vodooskrbe območja Predmeja – Col in v obrisih se je že kazal celoten projekt izgradnje, ki pa je že takrat zahteval veliko mere taktike pri vodenju projekta in profesionalnega strokovnega znanja:

1. Investicijo je bilo potrebno vnesti v prostorske in planske akte občine Ajdovščine in na ta način doseči, da se pride do potrebnih dovoljenj za graditev in proračunskih sredstev.

2. Takoj je bilo treba naročiti študije, ki bodo omogočile projektiranje, oziroma, kvalitetno pripravo tehnične dokumentacije.

a/ V letu 1988 je bila naročena in izdelana študija »Strokovne osnove za zavarovanje vodnih virov in vodnih zalog Trnovsko-Banjške planote« (izdelovalec: RŽS Idrija, dr. Jože ČAR). Študija je obdelala hidrogeološke razmere na Trnovsko-Banjški planoti in njenem obrobju ter predlagala varstvene pasove za posamezne večje izvire ter režim varovanja.

- b/ V letu 1990, ko se je že precej govorilo o gradnji vodovodov na Trnovsko-Banjški ter Črnovrški planoti, je bilo potrebno odgovoriti tudi nasprotnikom gradnje vodovodov, ki so trdili, da jih ne bi smeli graditi, ker bodo s povečanjem porabe vode na Planoti onesnaženi že zajeti vodni viri, zato je bila v letu 1990 naročena študija »Vpliv višinskih vodovodov na Trnovsko – Banjški planoti na kvaliteto izvirov Mrzlek, Lijak, Hubelj, Vipava, Podrteje in Kajže (izdelovalec: RŽS Idrija, dr.

Pred petinosemdesetimi leti ruski vojni ujetniki na roke, letos pa Primorje z vso tehnologijo. Vendar pa bo ostalo ime izpred toliko let: Ajnšnit - Ena rezina.

Jože ČAR). Iz izdelane študije je razvidno, da je potrebno na celi Planoti izvajati prečiščevanje odpadnih voda in strokovno dimenzionirati vse ekološko sporne dejavnosti (industrija, kmetijstvo, ceste, novogradnje).

3. Zainteresiranim strankam za izgradnjo vodovoda, to je krajevnim skupnostim, občini Ajdovščina in Goriškim vodovodom, je bilo potrebno pripraviti »Dogovor o gradnji vodovoda GORA«. S podpisom tega dogovora so se vse stranke strinjale in sporazumno ugotovile, da je izgradnja vodovoda Gora skupnega interesa in da bodo v naslednjih letih uvrstile gradnjo tega vodovoda med prioritete naloge svojih dejavnosti.
4. Za operativno izvajanje gradnje vodovoda je bilo potrebno:
 - a/ Ustanoviti gradbeni odbor;
 - b/ sprejeti poslovnik o delu gradbenega odbora.

Z ustanovitvijo gradbenega odbora in sprejetjem njegovega poslovnika so se točno razmejile naloge posameznih podpisnikov, to je krajevnih skupnosti, občine in izvajalca javne službe vodooskrbe. Glede na to, da je bilo pričakovati, da bi prihajalo med dolgoletno gradnjo tudi do različnih tolmačenj o pristojnosti posameznih članov gradbenega odbora in odgovornosti pri izvajanju zadolžitve, je bilo potrebno sprejeti tudi Poslovnik o delu gradbenega odbora.

Z izdelavo vseh potrebnih študij, vnos projekta v prostorske plane in sprejetjem aktov o zainteresiranosti in organiziranosti izgradnje vodovoda GORA, so bile postavljene osnove za profesionalen pristop k delu in dana garancija za verjetnost dokončanja projekta.

FINANSIRANJE IZGRADNJE

Na začetku gradnje vodovoda Gora (naročanje študij, tehnične dokumentacije) je obstajala samo strokovna tehnična vizija rešitve problema – kako pripeljati vodo na Col. Ta problem smo tehniški strokovno rešili in obvladali.

Ves čas pa se je postavljalo vprašanje: »Kje dobiti denar?« Poznali smo vse možne vire finansiranja, kot so: sredstva, namenjena za izgradnjo malih zajetij v okviru SLO, sredstva od amortizacije že zgrajenih vodovodov, sredstva iz občinskih proračunov, nepovratna sredstva MOP za izgradnjo komunalnih objektov, sredstva za nerazvite pri MGD, sredstva sponzorjev – podjetja, zavarovalnice, prispevki domačinov in nazadnje: sredstva Evropske skupnosti.

Iz vseh teh virov se financira izgradnja vodovoda.

Danes ocenjujmo, da je v izgradnjo že vloženi cca 950 milijonov SIT. Za dokončanje izgradnje bo potrebnih še cca. 550 mio SIT. Ta sredstva so zagotovljena z sredstvi evropske skupnosti v letu 2002 in 2003. Skupna vrednost celotne izgradnje vodovoda bo tako znašala cca. 1,5 milijarde SIT.

Dosti znanja in poti je bilo potrebnih, da se je zbral ves ta denar, in prepričan sem, da če bi pred 15-imi leti povedali, da rabimo za izgradnjo vodovoda GORA 1,5 milijarde SIT, vodovoda na GORI ne bi imeli.

OBJEKTI IN RAZVODNO OMREŽJE VODOVODA GORA

Vodovod GORA sestavljajo naslednji objekti in razvodno omrežje:

1. Iz Lokavca do zajetja Skuk je za potrebe črpališča zgrajen daljnovod.
2. Na nadmorski višini 520 m so zgrajeni objekti: zajetje, črpališče in 50 m³ rezervoar.
3. Voda iz črpališča na Skuku se črpa v 200 m³ rezervoar na Predmeji, na nadmorski višini 963 m.
4. Voda iz rezervoarja na Predmeji teče gravitacijsko preko dveh pretočnih rezervoarjev, Sinji vrh in Col, volumna 50 m³, do Cola.
5. Razvodnega omrežja je cca. 35 km.

ZAKLJUČEK:

Izgradnja vodovoda Gora se približuje koncu. Potek izgradnje bo sčasom pozabljen in našim potomcem se bo zdelo samo po sebi umevno, da odprejo pipo in imajo kvalitetno vodo. Tako kot se naši generaciji zdi samoumevno, da imamo elektriko. Skoraj smo pa že pozabili, da so jo napeljali naši očetje pred 50-imi leti. Tako je življenje...

Ob vseh teh mojih razmišljanjih o poteku gradnje vodovoda čutim dolžnost, da se na tem mestu zahvalim za delo in pomoč pri vodenju projekta »Izgradnja vodovoda Gora«: Silvestru PELJHANU in Antonu TRATNIKU. Glavno breme priprave predlogov rešitev sta nosila Silvo in Tone.

Glede na to, da pišem ta prispevek na dan MIKLAVŽA in bo kmalu BOŽIČ ter NOVO LETO, želim vsem bralcem in njihovim najbližjim vesel božič in srečno novo leto 2002.

Vodja projekta izgradnje vodovoda GORA
Albin KRAPEŽ, univ. dipl.
inž. kom.

PROJEKT STOLETJA VODOVOD GORA

Gradbeni odbor oral ledino pri odnosih občine in Slovenije z Evropo. Konec udarniškega delovanja, sedaj projekt vodi občina.

Razmišljanje o delu Gradbenega odbora

S strani članov društva Trilek sem bil naprošen naj napišem nekaj o vodovodu. Da se ne bi iz leta v leto ponavljal, sem predlagal, da morda napišem nekaj »med vrsticami«, nekaj mojih osebnih spoznaj ob delu v gradbenem odboru in nekaj, kar

morda nikoli ne bo napisano v suhoparnih poročilih o poteku izgradnje.

Dejstvo je, da je poročil, vsaj za nazaj, bolj malo. Organizirani smo pač bili bolj »udarniško«, s tistimi, ki bi pa morali uradno skrbeti za projekt, pa je bil v preteklosti vedno križ. Člani odbora smo pravzaprav orali ledino in šele postavljali projektu vodovoda Gora temelje, od tega kako naj se taka investicija vodi in kako naj se v ta projekt vključi interese in dolžnosti gorskih KS in posameznikov.

Naše druženje se je začelo v februarju leta 1992, čeprav so dejavnosti tekle že vrsto let. Takrat sem kot naslov zapisnika napisal: »Sestanek gorskih KS na problematiko Vodovoda gora«. Navajam prisotne:., Krapež Albin., Velikonja Rino, Bizjak Andrej, Likar Alojz, Velikonja Emil, Velikonja Iztok, Tratnik Anton, Peljhan Silvo, Polanc Valter. Med zaključki zapisnika, lahko najdemo izhodišča našega nadaljnjega delovanja: Nujno se je potrebno samoorganizirati. Vključiti se morajo vse tri KS in s tem predstavljati določeno težo. V tako zastavljenem odboru se mora najti sposobne in pripravljene ljudi za delo na političnem področju (skupščina, Izvršni svet...), ter na tehničnem področju. Zatečenemu stanju takratnih odnosov med občino Ajdovščina in Goriškimi vodovodi (investitorjem) je bilo potrebno postaviti »varovalko«, da ti odnosi ne bi projektu tako škodovali, da bi celo propadel. Seveda na škodo »Gorjanov«. Zavedati se moramo, da takrat vodovod, kot smo se velikokrat med sabo izražali, še ni bil obrnjen »navzgor«. Takrat smo bili še daleč od tega, da bi lokalna skupnost (občina) investicijo sprejela za svojo. Bila je preprosto finančno in organizacijsko prevelik zalogaj. Tudi odgovornost vodilnih, da bi stali za projektom, je bila na preizkušnji. Velikokrat smo bili razočarani.

Morda bo današnji mladini nerazumljivo, zakaj smo se tako dejavno vključili v delo. Ali je to bila sploh naša naloga? Preprosto, bili so taki časi. Izkušnje s telefonom, elektriko, lokalnimi cestami, so bile prevelike, da bi upali na prihod »strica iz Amerike ali doline«. Pravzaprav je takrat veljalo »hov ruk« načelo. Nekaj narediti, poriniti naprej in potem bo že kako, od tam naprej seveda. Velika moralna opora, izpostavljen člen in večni optimist, je gotovo bil g. Krapež. Danes že lahko glasno povemo, da smo organizirano delovali na vseh področjih in v vseh institucijah (tudi v Ljubljani) in porabili vse, kar bi lahko vodilo k našemu cilju. Povsod nas je bilo dovolj in včasih celo »preveč«.

Pravzaprav smo bili v svojem laičnem pristopu in omejenemu znanju v nekaterih primerih prav neboljani. Po drugi strani pa morda ponosni, da je se je na projektu sploh delalo, ko pa »uradnega pristopa« v določenih obdobjih sploh ni bilo.

Eden takih morda odločilnih pristopov je bila izdelava investicijskega programa za dokončanje gradnje, v februarju leta 1997. V njem smo praktično sami načrtovali investicijo, jo finančno ovrednotili in postavili cilje. Danes ugotavljamo, da smo bili v naših napovedih dokaj realni. Temu dejanju je sledila vrsta aktov, ki so investicijo tudi pravno postavili v prave okvire. Podpisan je bil aneks št.2 k osnovnem dogovoru iz leta 1992. Dorečene so bile finančne in delovne obveznosti in naloge krajanov, KS in občine.

V teh letih se je končno vzpostavil profesionalen odnos do vodenja investicije. Občina je počasi investicijo prevzela v svoje roke. Naš cilj je bil v veliki meri dosežen.

V zadnjem obdobju je naloga odbora predvsem spremljati gradnjo in izvajanje dogovorjenega. Načelno sprejemamo letne programe izgradnje, ter pojasnjujemo nastale probleme. Operativno delo je v skladu z dogovori v veliki meri na ramenih svetov KS, ki sami odločajo o načinu in prioriteti izgradnje na svojem območju.

Moje mnenje je, da je odbor v danem trenutku odločilno pripomogel k temu, da danes mnogi že lahko uporabljajo vodo. Zelo pomembno pa je tudi dejstvo, da je povezal vse tri krajevne skupnosti. To do sedaj ni bila praksa, prej celo nasprotno. Interes pa je bil očitno dovolj močan, da smo uskladili različne poglede. Ni bilo vedno lahko. Interesi so se kazali predvsem v želji po čimprejšnji izgradnji, predvsem v okviru lastne KS. Pogledi so se kresali v gradbenem odboru, še več je bilo iger v ozadju. Ocenjujem, da smo se dogovorjenega kljub vsemu držali. Manjša odstopanja so pod pokroviteljstvom različnih »botrov« seveda bila.

Prepričan sem, da bomo zmogli še korak do končne izgradnje. Dogovorjena in podpisana načela ostajajo v veljavi, kljub temu, da so se razmere precej spremenile. V mislih imam predvsem način gradnje, ko se krajani ne morejo direktno vključevati v gradnjo. V veliki meri se je, ali se bo spremenil tudi sistem financiranja. Evropa naj bi končno preko programa ISPA prispevala polovični delež do končne celovite izgradnje. Nerešen pa ostaja problem odvajanja odpadnih vod.

Če pogledam nazaj, pa ne tako daleč, se sprašujem če je bilo vse to naše delo potrebno, umestno. Ali je bila to naša naloga, dolžnost? Ne, ni bila dolžnost, bila pa je v tistem času nuja. S tem se bodo strinjali tisti, ki so kdaj poskušali narediti nekaj v dobrobit skupnosti. Dejstvo pa je, da so mimo časi entuziazma, zelo zagnanega dela v okviru KS in verjetno tudi samoprispevkov. Postavljajo se novi temelji, investicije se načrtujejo, financirajo in izvajajo v okviru občine. To je lahko dobro, slabo pa je to, da se manj naredi za isti denar, da izgubljamo občutek pripadnosti skupnosti, občutek, da smo si potrebni kot sosed sosedu. Morda pa bi bila lahko izkušnja skupnega dela na projektu Vodovoda Gora, poučen primer za prihodnost.

Pa še nekaj si projekt stoletja, kot ga mnogi imenujejo, zasluži. Dostojno spominsko obeležje. To naj simbolično pokaže, da je voda osnovna življenska dobrina, da cevovod kot žila tudi v prenesenem pomenu povezuje celotno Goro ter, da se vodovod ne konča na Predmeji. Naj bo tudi pomnik pionirskega sodelovanja občine Ajdovščina in Slovenije z Evropo.

Anton Tratnik

Prebivalci Gozda o vodovodu

Pomanjkanje vode je na Gori že od nekdaj predstavljalo velik problem. Stiska z vodo je tako zaradi vsakoletnih poletnih suš postala že kar pregovorna. Prebivalci so si pomagali na različne načine: živino so napajali v kalih, pitno vodo pa so pridobivali iz vodnjakov oziroma »štirn«. Letošnje leto pa je naseljem Predmeja, Otlica, Kovk in (zaenkrat) le delu Gozda prineslo veliko spremembo v oskrbi z vodo: vodovod. Ta pomemben projekt je in bo močno vplival na ljudi, ki tu živijo, zato sva nekatere od njih (tiste iz Gozda) povprašali za mnenje.

Seveda naju je najprej zanimalo, kako dolgo so čakali na vodovod. Večina je odgovorila »Oh, dolgo... vse življenje!«; po premisleku so povedali, da je bil vodovod dolgo le »pobožna« želja, da pa so od začetka del pretekla tri ali štiri leta. Pred vodovodom so se vsa gospodinjstva oskrbovala z vodo iz »štirn«. Te so dovolj velike, da zdržijo najdaljše poletne suše. Poleg tega pa vsi vprašani dobro vedo, kaj pomeni varčevanje ali po domače »šparanje« z vodo – prav zaradi tega večini voda niti poleti nikoli ni zmanjkala. Če pa je že prišlo do tega, so jim vodo pripeljali ajdovski gasilci ali zasebni prevozniki.

Vsi anketiranci so se strinjali, da so se njihove življenjske razmere izboljšale, odkar so dobili vodovod. Predvsem jim ni več treba skrbeti, da bo voda zmanjkala, pa tudi

Pa še nekaj podatkov o letošnjih aktivnostih na primarnem vodu Gozd - Col

Z deli se je začelo 8.5., Končalo pa 15.8. V tem času se je položilo 2900m primarne cevi premera 100mm. Zato je bili potrebno izkopati 4800m³ materiala (5.in 6. kategorija), pod cevi položiti 1100m³ tampona. 3100m³ materiala je bilo potrebnega za zasutje cevi, 600m³ pa je bilo potrebno odpeljati na deponijo v Drage.

skrajno varčevanje pri njeni porabi ni več potrebno. To pa nikakor ne pomeni, da z vodo zdaj razsipajo – predolgo so je imeli premalo, da se ne bi zavedali njene vrednosti. Zaradi boljše kvalitete, vodo iz vodovoda večinoma uporabljajo le za pitje in kuhanje, za vse ostalo (pranje, zalivanje,...) pa se jim zdi voda iz »štirne« dovolj primerna.

Nazadnje sva anketirane, bolj za šalo kot zares, vprašali, ali jim je všeč okus vode iz vodovoda. In zanimivo: večina je priznala, da je voda, ki čez vso Goro priteče po ceveh, precej boljša od tiste, ki jo načrpajo iz »štirn«!

Vse prebivalcem Gozda, ki so si vzeli čas in prijazno izpolnili anketo, se zahvaljujeva za odgovore, na podlagi katerih je nastal ta članek.

Tanja Hladnik, Tina Štefančič

**srečno
2002
vam želi
društvo
trilek**

DRAGE SE POLNIJO

Kaj bomo s prostorom, ki ga bomo pridobili z zasipavanjem

Ko razmišljamo o urejenosti krajine, vasi, zaselka, hiše, stanovanja..., imamo v mislih kombinacijo številnih možnosti, ki zaokrožujejo neko končno podobo kraja. Prepričanje, da morajo biti sestavni del bivalne krajine tudi novodobne potrebe ljudi, ni modna muha, ampak odraz kulture in odnosa ljudi, ki bolj ali manj uspešno znajo in zmorejo nove prvine vključevati v celotno podobo.

Col je bil od nekdaj pomembno tranzitno središče, stičišče, če hočete: križišče poti od vzhoda proti zahodu in od severa proti jugu. Zaradi tega tudi oskrbno središče za celo gorsko območje.

Vzporedno z naraščajočim širšim pomenom se spreminjajo tudi potrebe domačinov, ki so, hote ali nehote, dolžni poskrbeti tudi za primerno lokalno urejenost. Naj naštejemo le nekaj skupnih objektov:

- zelenice in parki,
- drevoredi in omejki,
- parkirni prostori,
- prehodi,
- pločniki,
- vodna zetjeja,
- igrišča,
- zeleni otoki...

Kar nekaj od tega je na Colu že urejenega. Imamo pa tudi kar precej žuljev, ki se jih nikakor ne moremo znebiti...

Že vrsto let se soočamo z napol divjimi odlagališči gradbenega materiala in izkopnih viškov, ki jih posamezniki res morajo nekje odlagati. Dokaj uspešno so se nekatere bivše deponije že sanirale, zato upam, da bo tudi odlagališče materiala v dolino Drag v bodočnosti dala kraju drugačen videz.

Lokacija nasipa je bila dogovorjena že z bivšim župnikom, gospodom Stankom Ipavcem, ki je pravilno ocenil potrebo po parkirnih prostorih ob cerkvi. Po nekaj letih je velikost deponije prerasla te potrebe,

nadaljnje nasipavanje pa se kar nenačrtno nadaljuje.

Da bi smiselno nadaljevali z zasipanjem in koristno izrabili nastajajoči plato, moramo nujno začeti celovito urejati širše območje. Dopuščena naj bi bila možnost postopne rekultivacije in ponovno vključevanje novonastalih površin v celostno podobo kraja. Predvidoma naj bi bil del površin namenjen bolj javnim interesom, del površin pa naj bi nadomeščal ob zasipanju izgubljena obdelovalna zemljišča.

Novo nastale razmere so povezane z več problemi, ki jih bo potrebno uskladiti med lastnikom zemljišč – Župnijo Col, in predstavnikom javnih interesov – Občino Ajdovščina, KS Col.

Ideja, da bi celostno uredili del površin med cesto Col – Predmeja in športnim igriščem Lipov gaj, postaja z gradnjo osnovne šole vedno bolj uresničljiva. Z velikimi količinami izkopanega materiala bo možno povečati plato, ki bo na ta način dobil povsem drugo dimenzijo. Smiselna ureditev naj bi upoštevala naslednje:

- urediti parkirne prostore s primernim vključevanjem zelenic, otokov, dreves, cvetja;
- zgraditi dostopno pot do športnega igrišča;
- zasaditi drevesa in urediti »park« z navezavo na pobočje »Vrh Drag«;
- izoblikovati nasipno brežino ob igrišču tako, da bi le-ta služila kot tribuna za gledalce;
- postaviti primerno obeležje (fontana, vodnjak, korito...);
- urediti učilno v naravi z navezavo na morebitno naravoslovno, gozdno etnološko, arheološko... učno pot.

V tem delu vasi nastaja namreč nov »center« vasi, ki mu je potrebno najti ustrezno obliko in dati novo vsebino. Tudi primerno spominsko obeležje naj bi zaznamovalo pomembne dogodke tega časa, morda:

- posvetitev našega rojaka, dr. Jurija Bizjaka, v škofa;
- dokončanje vodooskrbnega sistema na celotnem gorskem območju;
- vključevanje Evropske skupnosti v gradnjo infrastrukture...

Da bi prišli od idej do primernih rešitev, je potrebno:

- uskladiti možnosti, želje, potrebe med lastnikom zemljišča in uporabniki;
- izdelati idejne načrte ureditve celotnega območja;
- skozi javno obravnavo zbrati nove ideje, nove rešitve, dodatno vsebino;
- podrobno opredeliti vsebino posameznih sestavin (igrišče, park, parkirni prostor, obeležje...);
- pridobiti ustrezna dovoljenja;
- odstraniti ali premestiti obstoječo infrastrukturo (telefon, elektriko);
- nadaljevati z zasipanjem skladno z potrebami vključevanja novih sestavin v celostno podobo.

Prepričan sem, da je za Col to nov izziv, ki bo še kako vplival na urejenost in svežo podobo kraja – pa tudi na odnose do okolja: nas in naših zanamcev.

Spomnimo se reka, ki pravi: KDOR SADI DREVESA, RAZMIŠLJA O PRIHODNOSTI.

Silvester Peljhan

PROMETNA (NE)VARNOST

Ko govorimo o prometni varnosti na Colu, imamo v mislih predvsem problematiko v zvezi s prehodi za pešce ter označbami za bližino šole. To je vsekakor največji problem, kar se tiče prometa na Colu. Še posebno v jesenskih dneh, ko je deževno in megleno, je, na cesti Ajdovščina – Črni vrh v bližini glavnega križišča (pri Korletu) in na cesti za Hrušico (pod žegnom), ki postaja vedno bolj prometna, dokaj nevarno. Prav sedaj, ko imajo 1. In 2. razred pouk v domu nad cerkvijo prehaja čez glavno cesto

še več otrok, in to ravno najmlajši, kateri so najbolj nepredvidljivi. Zato je bilo v dneh, ko se je začel pouk, možno velikokrat videti policiste, kateri so pomagali otrokom čez cesto. Ravno tako otroci hodijo čez glavno cesto, ko gredo k telovadbi, katero imajo zaradi prostorske stiske na igrišču Lipov gaj. Vsi pa vemo da hitrosti na tej cesti niso majhne. Zato bi bilo potrebno preurediti prometne površine ter urediti prometno signalizacijo. Osnovna šola se je tega problema lotila že davno, vendar je stvar priletela na gluha ušesa. Pred kratkim pa je Direkcija Republike Slovenije za ceste odločila, da je ureditev Varnih poti v šolo na Colu smiselna, ter tako prižgala zeleno luč nadaljnjemu delu. Za postavitev prehoda za pešce pa je potrebno do njega speljati pločnik ter podobno, tako da v bližnji prihodnosti iz tega ne bo nič. Zato je Osnovna šola poslala zahtevek Svetu za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ter Občini Ajdovščina, da naj se v najkrajšem času uredi začasna signalizacija cestišča z opozorilom, da je v bližini šola. Občina je to zadevo odobrila ter odredila nakup prometne opreme. Začasno urejeno cestišče torej imamo, kdaj pa bo vse urejeno kot je treba, pa ne vemo. Upajmo, da se otrokom ter ostalim v tem času kaj ne pripeti in skušajmo tudi mi biti strpni in obzirni do soudeležencev v prometu, kajti na prvem mestu je od nas odvisno kako varni bomo.

Branko Tratnik

ALI BO ROKOMET NA COLU IZUMRL

Poročilo o delu kluba v iztekajočem letu

S tekmovanjem, oziroma liga sistemom, smo pričeli kmalu po Novem letu.

Seveda se to tekmovanje nanaša na mlajše dečke A, oziroma smo tekmovali v isti tekmovalni kategoriji kot prejšnje leto.

Spomladanski del tekmovanja smo pričeli neprimerno boljše kot jesenski, kajti igralci so postali bolj samozavestni, pa tudi na izkušnjah so pridobili.

Plod vsega tega sta bili tudi dve zmagi, katerih so bili igralci izredno veseli in prav tirezultati so jim dali novo vzpodbudo za nadaljnje treniranje.

S tem se je tudi končala tekmovalna sezona, v kateri smo pokazali, da znamo igrati rokomet, pa čeprav v takih pogojih, kot jih imamo sedaj, ko smo ostali še brez telovadnice.

Tudi pred domačimi gledalci se ne moremo pokazati, kajti nimamo primernih pogojev, ki bi ustrezali temu rangi tekmovanja. Kot je slišati, pa tudi nova telovadnica ne bo dovolj velika, da bi se v njej igral rokomet.

Mlajši igralci prihajajo, hudo pa je, ko jim ne moreš ponuditi niti najosnovnejših pogojev za treniranje. Veliko sem preživel in videl na rokometnih igriščih, toda kaj podobnega kot je na Colu verjetno nima primerjave v Sloveniji.

Kot pa je videti, se tudi v bodoče ne moremo nadejati, da bi se na Colu igral rokomet v dvorani. Tako smo s to dejavnostjo, ki jo gojimo že vrsto let, obsojeni na propad. Hudo pa je te mlade fante trenirati, ko se obenem zavedaš, da jim ne boš mogel ponuditi normalnega razvoja.

Končal bi z mislijo, da pa le ni vse tako črno, mogoče pa se bo le porodila kakšna nova ideja, torej, da bi le dobili take pogoje za treniranje, kot nam pripadajo.

S športnimi pozdravi trenerja RK Col Branko Leban in Aleš Krapež

ŽUPNIJA V LETU 2001

Čeprav bo ob novem letu župnijska kronika in statistika za leto 2001 objavljena tudi v župnijskem Oznaniilu smo nekaj podatkov poiskali tudi za Colski časnik. V oklepaju so podatki za leto 2000.

Najprej duhovni pogled na župnijo. V letu 2001 je bilo krščenih v župniji 6 (16) otrok. Od tega sta bili 2. (8) deklici in 4. (8) dečki. V iztekajočem se letu je bilo v župniji 7 (3) porok, 5 parov se je poročilo v župnijski cerkvi, 2 pa sta se poročila pri sv. Danijelu v Sanaboru. V letu 2001 smo se v župniji poslovili s pogrebom od 6. (8) faranov, od tega jih je bilo 6 pokopanih na Colu, 2 pa v Sanaboru. Med umrlimi je bilo 5 (4) žensk in 1.(4) moški. Vsi umrli so bili z zakramenti prevideni (leto prej so umrli trije neprevideni). Štetje obiskovalcev redne nedeljske maše je pokazalo na število 600 (573), 205 (201) moških, 131 (151) otrok, 274 (221) žena.

Prvo sveto obhajilo je prejelo konec maja 14 naših otrok – 10 dečkov in 4 deklice. Imeli smo lepo velikonočno procesijo. Pri katehezi v župniji je v letu 2000/01 pomagala teologinja Lea Bric. Ker je jeseni dobila redno zaposlitev, je njeno delo prevzela

nova katehistinja Dagmar Čehovin iz Brij. Na jesen smo dobili 20 novih strežnikov iz prvega in drugega razreda. Skupno pri maši streže 62 strežnikov.

Otroško mladinski zbor je sodeloval v januarju na božičnici otroških zborov v Lokavcu. V juliju so bili pevčki v dveh izmenah skupaj s strežniki na počitniškem tednu v župnišču v Piranu. Kar nekaj otrok iz župnije je bilo na dnevih zbranosti

v novo obnovljenem domu za duhovne vaje v Kajnem dolu, skupaj s sestro Rebeko Kenda. Naši gosti, tako v župnišču kakor v župnijskem domu ali cerkvi, so bili v tem letu večkrat tudi mladi skavti.

Mešani pevski zbor je sodeloval pri spominski maši na Lajšah, moški zbor pa pri podobni maši v Branici pri Kodretih. Skupaj z župnijo Podkraj smo oblikovali romarsko mašo – shod v Logu v začetku julija. Tri poletne mesece je bil na dopustu rojak misijonar Ivan Bajec s Slonokoščene obale. V župniji je imel skoraj vsak dan med tednom jutranjo sv. mašo. V tem letu je umrla mama našega rojaka – duhovnika Milana Pregelj. Na pogrebu je bilo prisotnih blizu 40 duhovnikov. Na god sv. Florjana je bila maša za domače gasilce. V tem letu je bilo kar nekaj letniških srečanj, ki so se redno začela s sveto mašo v cerkvi. Konec avgusta smo z enim avtobusom romali na Ptujsko goro. Po maši in kosilu smo si ogledali ptujski grad ter obiskali ptujsko klet.

Konec novembra je iz rok pomožnega škofa Jurija prejela misijonski križ diplomirana medicinska sestra Tatjana Žejn s Cola. Za tri leta odhaja v Afriko v misijon Pavleta Bajec. Po slovesnosti je bila pogostitev za vse prisotne na Tomaževi štali.

Materialna dela

V zvoniku župnijske cerkve so domači jamarji ponovno postavili kazalce za uro. Vsi zvonovi so opremljeni z elektromagnetnimi

Miklavž je reden obiskovalec župnišča. Letos se je uspelo v župnišče vtihotapiti tudi spaki.

kladivi za avtomatsko bitje in pritrkovanje. Nabavljen je bil nov procesor za uro, bitje, zvonjenje in pritrkovanje, ter postavljen v zakristijo. Aparaturi je dodano tudi daljinsko vklapljanje zvonjenja. Zato je bilo potrebno narediti novo napeljavo (20 žilni kabel iz zvonika v zakristijo). Mašni plašči so bili kemično očiščeni. V delu so nove strežniške obleke. Konec avgusta so prostovoljci napravili in pripeljali drva za ogrevanje župnišča in veroučne učilnice. Za potrebe osnovne šole je bil z začetkom novega šolskega leta dan v najem Župnijski dom za čas, ko se bo gradila nova šola na Colu. V njem je pouk za malo šolo, prvi in drugi razred. Mnogi so na jesen darovali krompir za potrebe semenišča v Vipavi. V okviru ZN Vrh Drag je bilo s soglasjem ŽGS prodanih par parcel, namenjenih novogradnjam.

Star programator s Cola smo oddali v sanaborsko cerkev. Tudi v Sanaboru je bilo potrebno posodobiti električno napeljavo, vgraditi omarico in števec zunaj cerkve. V cerkvi je bilo postavljeno staro ozvočenje iz župnijske cerkve. Nabavljen je bil nov bronast zvon (Dis, 130kg), namesto starega, ki je počil. Vsi trije zvonovi so na novo elektrificirani, odprtine v zvoniku pa zamrežene, da ptiči ne prinašajo nesnage v zvonik. Cesta do cerkve je bila obnovljena in nasuta, notranjost zvonika pa temeljito očiščena. Na Martinovo nedeljo je vsa dela slovesno blagoslovil kobariški župnik msgr. Franc Rupnik, škofijski kolavdator za zvonove. Po slovesnosti je bila bogata pogostitev za vse navzoče pri bolčkovih.

Šinkovec Lojze

V AVSTRALIJO

Ideja se je, kljub temu da je v meni tlela od prvega snidenja s stricem Mariom, razrasla nepričakovano in verjetno tudi ne povsem premišljeno. Po tem, ko je ob zadnjem stričevem obisku pogovor večkrat bolj v šali kot ne stekel o tem, kdo bi si upal priti na obisk v Avstralijo, sva se z bratrancem Damjanom bahavo obljubljala: midva prideva gotovo. Prepričan sem, da naju takrat večina ni jemala preveč resno. Tako je po nekajkratnih debatah in medsebojnem vzpodbujanju, ne vem več natančno kje in kdaj, padla odločitev: greva v Avstralijo. Stekle so aktivnosti, povezane z nakupom najugodnejših letalskih vozovnic, pridobivanjem turističnih vizumov, pripravljanjem prtljage, nakupovanjem daril in kot bi mignil, je napočil trenutek slovesa od naših najdražjih.

V nedeljo, 14. 1. 2001, enkrat ob štirih zjutraj, smo odpotovali. Ženi sta naju pospremili na Brnik. Potem ko sva uredila podrobnosti na letališki kontroli, sva se s cmokom v grlu poslovila in ob sedmih zjutraj že poletela proti Dunaju. Po dobri uri letenja sva pristala, in čas, ki nama je ostajal do naslednjega leta, porabila za pohajkovanje po velikem mednarodnem letališču in urejanju še zadnjih malenkosti, povezanih z letalskimi vozovnicami. Ne morem reči, da sva bila kaj pretirano zgovorna, zato sva si korajžo kar nekajkrat poiskala v dišečem sadjevcu, ki nama ga je za popotnico dal Janko, in sva ga imela, tako, za primer sile, vedno pri sebi. Nekaj pred eno smo se že vkrcali v letečo pošast, imenovano Boeing 777, in presenetljivo hitro smo se odlepili od evropskih tal ter poleteli na neskončno dolgo potovanje.

Težave s »šnopcem«

Sedela sva pri oknu in zraven naju je sedel nemški popotnik. Moram priznati, da sva bila potem, ko smo enkrat dosegli potovalno višino, kar dobre volje in vsakič, ko je stewardesa prišla mimo, sva si strašansko žejo nemudoma pogasila s hladnim

pivom, in če se je le dalo, tudi s kozarčkom 'whyskyja'; kot prava Avstralca. Seveda so polni mehurji zahtevali svoje, in zdaj eden, zdaj drugi je moral na WC. Nемеc, ki je upal, da bo dremal, naju je vse bolj srepeče pogledoval in pritajeno godrnjal. Na TV ekranu sva spremljala pozicijo našega letalca na zemljevidu in tam nekje nad Turčijo sva se spomnila na Jankotov sadjevec. Imel sem ga v potovalni torbi, zraven sebe. Bil je zaviti v Družino. Nekako sem ga potegnil ven, diskretno napravil požirek dva, ravno tako tudi Damjan, in po letalu je zadišalo prav po domače; po colsko. In je ta Nемеc vse bolj brundal in godrnjal ter svojo nejevoljo izpovedal mimoidoči stewardesi. Kmalu se je vrnila in zahtevala, da ji izročiva steklenico in elegantnih korakov je z njo odvihrala proti pilotski kabini. Ni nama ostalo drugega, kot da se, z nežnimi spomini na opojne vonjave, posvetiva potovanju. Na TV ekranu, ki sva ga imela pred seboj, sva nekaj časa gledala filme, nekaj časa risanke, nekaj časa poslušala glasbo in vseskozi spremljala pozicijo letala. Minute so tekle neverjetno počasi in zdelo se nama je, da je letalo narisano vedno na isti poziciji. Po dolgih desetih urah letenja smo končno pristali v Kuala Lumpurju. Zapustili smo letalo, kajti morali so ga počistiti in pripraviti za nadaljnji polet. Na poti v letališko poslopje sva sramežljivo nagovorila prijazno stewardeso z »Where is our bottle?« Smeje nama je pojasnila, da najin čas še ni prišel in naj se mirno dobro pripraviva za nadaljnje letenje. V Kuala Lumpurju smo imeli enourni postanek, v katerem kljub utrujenosti ni manjkalo zanimivih pripetljajev. Le Damjanovi iznajdljivosti in gibčnosti gre zahvala, da sva se, potem ko sva nekam zamešala najini letalski vozovnici, spretno izmuznila mimo do zob oboroženih letaliških policajev. Pričel se je drugi del potovanja in zdelo se nama je, da je kaj kmalu preteklo naslednjih 6 ur, ko smo iznad morja prileteli nad obljubljeni peti kontinent, Avstralijo. A potovanja še zdaleč ni bilo konec, saj so se naslednje štiri ure letenja nad peto celino vlekle kot jara kača in

končno smo, okrog devetih zvečer po lokalnem času, pristali v Sydneyu. Zopet smo izstopili in zopet naju je mikal sadjevec. Še vedno nasmejana stewardesa je tokrat brez obotavljanja segla na polico in nama izročila »flašo«. Toda: steklenica ni bila več zavita v Družino in v njej je bilo le še za dober požirek žganjice. In v okolici je dišalo prav po domače; po colsko. Vesela sva se napotila v letališko stavbo in potem, ko sva odvrгла izpraznjeno embalažo, nestrpnо dočakala poziva, naj se potniki za Melbourne vkrcamo na letalo.

Med domačimi v Melbournu

Ob enajstih zvečer smo tako končno pristali v Melbournu. Po daljšem razgovoru z avstralsko policijo (mimogrede, državljani, ki niso iz držav EU, imajo posebni vhod), sva uspešno poiskala najino prtljago in že smo si padli v objem z našimi sorodniki, ki so nas v velikem številu sprejeli. Odpeljali smo se na stričev dom in navdušenja ni in ni hotelo biti konec. Razkazali so nama njihovo stanovanje in nama dodelili prenočišča. Po daljšem klepetu in pripovedovanju popotnih dogodivščin smo se odpravili spat. Časovna razlika je napravila svoje in kmalu je Damjan, popolnoma buden, potrkal na vrata moje sobe. Odšla sva ven. Bilo je zelo vroče in postregla sva si z ledeno hladnim VB-jem (VB = Victorian Beer, ena od številnih avstralskih piv, po najino najbolj podobna unionki). Spat sva se na silo odpravila potem, ko sva že slišala prebujajoče se mesto. Naslednji dan je sledilo slavnostno kosilo. Prišli so vsi sorodniki in cela množica Slovencev, ki so bili seznanjeni z najinim prihodom. Potem ko smo jim razdelili darila, smo v pogovorni vnemi za mizo sedeli neverjetnih 12 ur in po sveži kopeli kot ubiti zaspali. Naslednji mesec je minil, kot bi mignil. Skoraj vsak dan se je začel s tipičnim angleškim zajtrkom: jajca na sto in en način, klobase, salame, maslo, med, kava mleko, sadni sok in slovenska potica. Za tem je sledil daljši počitek v stričevi garaži in za Avstralce tako značilno poslušanje vremenske napovedi. Ali bo samo 34, ali bo 35, ali bo celo 36 celzijevih stopinj? »Da, če bo pihal severni

veter (z ekvatorja), bo verjetno tolklo še čez,« smo modrovali. To so bile najbolj važne ugotovitve vsakega dopoldneva. Ponavadi se je med tem ritualom mimo pripeljal poštar, s katerim je Damjan kaj kmalu navezal prijateljske stike (profesionalna deformacija??). In že se je oglašil kdo od stričevih prijateljev, brez izjeme Slovencev. Beseda je vedno dala besedo in prišel je čas za prvi hladni VB, tudi »stabi« imenovan. Ponavadi smo plan dnevnih aktivnosti pripravili dan prej. Za naju se je, kot osebni šofer, angažiral bratranec Danilo. Ljuba, Mariotova žena, nam je z materinsko ljubeznijo za popotnico pripravila polno hladilno torbo dobrot, Mario pa je poskrbel za hladilno torbo, ki je bila napolnjena z VB-ji, steklenico 'whyskyja' ter do vrha založena z ledom. To je bila naša popotnica v primerih, ko smo si odšli ogledovat avstralske znamenitosti.

Turistična razglednica iz Avstralije

Tako smo si imeli priložnost ogledat dve tekmi na teniškem turnirju Australian open in tekmo v 'cricket-u', t.j. moštveni igri, ki na stadione pritegne po sedemdeset in več tisoč ljudi. Igra traja dobesedno cel dan in za Avstralce pomeni del njihove folklore. Šport številka ena. Ogledali smo si zanimivo otočje, imenovano dvanajst apostolov. V naravnem okolju smo videli neverjetno čredo (200) kengurujev, opazovali in fotografirali smo se ob spečih koalah in z zanimanjem pričakali na stotine avstralskih pingvinov, ki v lovu za hrano za svoje mladiče dnevno preplavajo tudi do 200 km, in če pomislimo, da so veliki okrog 30 cm, je to naravnost neverjetno. Na otočju Philip Island (mimogrede, tam prirejajo motociklistične dirke za svetovni pokal) smo si ogledali obalo, na kateri še vedno živi ogrožena živalska vrsta tjulnjev, 'Seal Rockets' imenovana. Obiskali smo Balarat, to je kraj, kjer so v prejšnjem stoletju iskali zlato. Zanimivo je to, da je mesto ohranilo podobo iz davnih dni. V avtohtoni obliki so ohranili običaje, obrt, tehnologijo (kurilnica s parnim kotlom, ki z energijo oskrbuje celo mesto). V nekajkratnih samostojnih izletih sva si dodobra ogledala velemesto, si ogledovala veleblagovnice, občudovala urejen

mestni promet, nakupovala darila in na slovenski kulturni praznik, na račun gostilničarja Jožeta Tratnika, z mislijo na rodno zemljo, nazdravila z nekaj točenkami. Obiskali smo Crown, t.j. eno največjih igralnic na svetu, obiskali smo najvišjo stavbo v Melbournu, 252 m visoki Realto, mestno tržnico, mestni akvarij, najvišji hrib države Victorije, Mt. Macedon in še in še...

Slovenski klubi

Priznati moram, da vse te naravne znamenitosti na naju z Damjanom niso napravile posebnega vtisa. Zanimivosti življenja v Avstraliji so drugače. Kot prvo naj omenim naravnost neverjetno povezanost Slovencev z matično domovino Slovenijo. Obiskali smo vse slovenske klube v Melbournu, ki jih je šest. Klub predstavlja socialno interesno združenje. V njih se združujejo tudi priseljenci drugih narodov in predstavljajo osrednje povezovalno telo vsakega naroda. Vsak klub ima klubske prostore, ki zajemajo kakih 800 kvadratnih metrov veliko dvorano za kulturne in družabne prireditve, gostinske prostore z jedilnico, kuhinjo in ostalimi spremljevalnimi prostori in balinišče z najmanj petimi stezami. Marsikateri klub ima zraven še športni park (veliko igrišče za nogomet, tenis itd.), urejen prostor za družabne prireditve na prostem in ogromno parkirišče. Vse te objekte so izseljenci zgradili sami in izključno s prispevki iz lastnih žepov. In sedaj so vsi ti klubi skoraj prazni. V njih se ne dogaja skoraj ničesar. Prvi priseljenci so živeli v veri, da bodo odnos do matere domovine, ki so ga imeli sami, naprej gojili in negovali njihovi potomci, a so se pošteno ušteli. Mladi imajo svoj način druženja, prilagojen avstralskim razmeram, imajo svoje zabave in jim je kaj malo mar za razmišljanja njihovih staršev. Na povezanost z domovino kaže tudi siceršnje druženje: med seboj se družijo izključno samo Slovenci. Dnevno se obiskujejo, med sabo govorijo slovensko, poslušajo slovenski radio, hodijo v slovensko cerkev. Nenazadnje, na povezanost z domovino kaže tudi tropinovec, ki si ga prilijejo v kavo. Slovenski

tropinovec in nobenega whisky-ja, konjaka ali kaj podobnega! In ne vem, od kod si ga 'zrihtajo'! A vedno ga imajo pri roki. Vsakdo izmed njih. Druga zanimivost so ljudje. Če si mislite, da boste v desetmilijonskem mestu videli ljudi, ki so kaj posebno urejeni, se motite. Povečini so debeli, in to vsi, od otrok naprej. Na konfekcijo, ličenje, nakit in ostale evropske trende se enostavno požvižgajo. Prehranjujejo se večinoma v restavracijah s hitro prehrano (fast food): fish and chips, McDonald, Chicken, Red Rooster, CocaCola itd. To se prodaja na veliko. Gibljejo se izjemno malo, saj na vsako najmanjšo vzpetinico vodi lepa cesta in pelje sedežnica. Seveda je potrebno izvzeti prehranjevalne navade Slovencev (priseljencev), ki kuhajo popolnoma enako hrano kot doma: repa, zelje, juha, mineštra, krompir, meso, solata in ostalo, kar pač poznamo iz domačih jedilnikov. Priznati moram, da so se tako naši gostitelji kot njihovi prijatelji izkazali kot zelo gostoljubni ljudje. Večkrat sva se z Damjanom pogovarjala, da verjetno mislijo, da v Sloveniji živimo v pomanjkanju. Takem, kot je bilo takrat, ko so oni zapuščali domovino. Kjerkoli smo bili, so bile mize polne 'whisky-ja', VB-ja in razno razne hrane, hrane in zopet hrane. To je del njihove kulture, del njih.

Slovo

Tako je v izobilju in veselju minil dober mesec, ko je bilo potrebno 'spakirati' kovčke in se pripraviti na neizbežno slovo. Ob pogledu na številne sorodnike in nove prijatelje, ki so se od naju prišli posloviti na letališče, so se v nas zopet pojavili neprijetni občutki slovesa. Stisk roke, objem, poljub, solza... Verjetno se ne vidimo nikoli več...

...Bog si ga vedi. Mogoče se pa le vidimo še kdaj, sva se tolažila z Damjanom in že imela v mislih najine družine in prijatelje. Pot domov je tekla brez podobnih problemov kot v Avstralijo, s tem, da se je bistveno bolj vlekla. Na Brniku so nas počakali naši najdražji, ki so nama Pri Metki v Črnem Vrhu pripravili posebno presenečenje: slovensko pesem, ki sva jo v obdobju bivanja v daljni

Avstraliji tako pogrešala. Premalo časa in besed sva imela, da bi v tistem trenutku opisala občutke in dogodke, ki so se nizali v preteklem mesecu, a zdi se mi, da je globoko v najinih srcih zvenel in odmeval tisti stari in preizkušeni rek: Povsod je lepo. Tudi v Avstraliji, za mnoge naše prednike obljubljeni deželi, je lepo. A doma je gotovo najlepše.

Marjan Peljhan

NOVICE IZPOD ZEMLJE

Oprema je pospravljena v nahrbtnike, meritve opravljene, ura tri popoldne; nosovi so temu primerno dolgi.

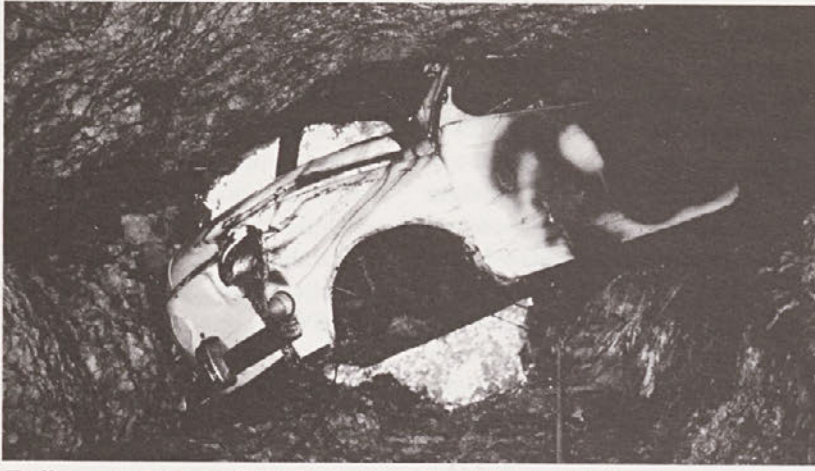
Že zjutraj smo se odpravili pogledat brezno na Rjavem hribu, vedno s tistim upanjem v srcu, da se bo dobro začelo in se nadaljevalo, nadaljevalo...

Po 20-ih metrih pa je vseh upov konec, le srnjakova lobanja nas tolaži, da smo »nekaj« le našli. »Kot bi se spustil v sod!« se je rodil stavek tistega dne. Nikjer niti ene špranje, za katero bi človek slutil nov prostor. Nikjer niti razpokice, zaradi katere zagradiš macolo in špico in razbijaš, si potolčeš vse členke in si v steni izboriš toliko prostora, da se stlačiš naprej v prostor, v katerem ni bil še nihče!

Jame so, poleg oceana, morda zadnji kotiček na tem, podolgem in počez raziskanem, pofotografiranem in premerjenem svetu, v katere lahko stopiš prvi.

Ko stopiš v novo odkrit jamski prostor, se občutkov ne da opisati! Se ne da!

Na poti proti avtomobilu debatiramo, kaj bi. Terenske raziskave? Ja, seveda, dan je lep. Dejan in Marko gresta z avtomobilom naprej na svoje izhodišče, jaz ostanem sam ob cesti skozi Vrhpoljske doline na Nanosu. Družbo mi dela Markov walkie-talkie. Po nekaj korakih po gozdni

Tudi to so naše jame. Priročen prostor za odlaganje odvečne šare.

vlaklji pa mi šine v glavo: brezna sredi vlake ne bo! Hop v mladje in med skale. Teren je res pravi; vse je zelo razgibano, večje skale rastejo iz praproti, vmes vse pokrito z mahom, manjše vrtače se prelivajo ena v drugo v nedogled. Kot pes slednik skačem iz ene v drugo, vsaka temna senca se mi zdi vhod v podzemlje. Raziskovalna vnema je na višku Zveza zahrešči: »Tu Dejan, a je kaj?« - »Nič, pa tam?« - »Nič!«

Potem pridem do večje vrtače. Po strmem pobočju se spustim vanjo, voham, toda brez uspeha. Vzpenjam se na rob, ko pridem do luknje. Saj jih je več! Skozi največjo pogledam dol, vidim le grušč na dnu prostora, ki je v bistvu razpoka, založena z večjimi skalnimi bloki. Prosto splezam kake 3 metre navzdol, nad glavo je kar sedem lukenj, skozi katere se sveti. Razpoka ima obliko klina, dno visi položno v smeri najožjega dela. Nič posebnega, pomislim in že mislim oditi. Pa vendar! Kamen vržem v temen kot, v špico klina. Bum...tresk...bum!

Kaj?!

Dobesedno letim ven in kličem Markota in Dejana – kmalu sta pri meni.

Sledi obred metanja kamnov. Prej kot naslednji vrže kamen, je slišati: »Čakaj!... Tiho!... Poslušaj!« ...Bum, bum, bum....

Tako zmeče vsak nekaj samokolnic materiala, vsi smo navdušeni, evforični. Morebitni poslušalec bi verjetno kaj kmalu rezerviral vikend paket za tri osebe na znanem Gričku...

Nato začnejo padati ocene globine: od 60 do 80 metrov.

Imamo premalo opreme, zato pridemo jutri. Takoj ko je mogoče, pokličem Božota.

»Super, fantje! Saj veste, sto metrov - gajba pira! Jutri pa ne morem z vami.«

Da ne bo pomote; Božo ni naš sponzor iz kake pivovarne, je eden »tapravih« jamarjev v Ajdovščini in Sloveniji, ki nas je vpeljal v pravilno in predvsem varno raziskovanje jam. Pa še kakšno njegovo izkušnjo iz zares globokih visokogorskih brezen mu »zaplenimo«! Tisto o sto metrih in gajbi piva pa je nepisano pravilo v klubu, zgolj za motivacijo, ki pa je nihče zares ne potrebuje.

Drugi dan pritovorimo cel kup »kovačije« do vhoda. Pričakanje je veliko. Ko je osebna oprema (pas, žemarji...) na meni, zagori karbidovka in začnem opremljati vhod. Opremljati vhod pomeni napeljati vrv tako, da se med spustom ne bo nikjer dotikala skal, oziroma drgnila ob steno. Slednje pomeni

nevarnost proženja skal ali, v najslabšem primeru, pretrganje vrvi. Skozi špranjo grem brez težav, le akumulatorski vrtalnik, polna transportna vreča in ostalo potrebno orodje me močno vlečejo navzdol, da se v zraku rahlo vrtim. Po 15-ih metrih nekakšnega kamina se prostor na moji levi zelo odpre. Še halogenska svetilka na čeladi, kot dodaten vir svetlobe, je prešibka, da bi razločno videl steno na drugi strani. Pa tudi meglica, ki nastane ob potenju, mi nagaja. Potem moram vrtati, da lahko zabijem fix (svedrovec) s ploščico, skozi katero vpnem karabin (vponko) in vanjo še osmico (vozel) z nekaj viška vrvi, da se lahko naredi zanka. To zanko potrebuje naslednji v spustu, da se lahko prepne na vrv pod pritrdiščem (svedrovcem). To vajo ponovim še petkrat in pristanem na dnu velike dvorane. Ta je na dnu široka okoli 30 m, višje se še razširi. Predvsem pa je visoka in temna in iz teme zgoraj kar lepo kaplja. Komaj se izpnem z vrvi, zagledam na drugi strani okno, kar pomeni, da zgodbe še ni konec. Okno je odprtina v steni, skozi katero pridemo ponavadi v vzporedno brezno. Večinoma so vsa brezna narejena tako (kot stopnice), razen če ni okno že zasuto. Potem se umaknem na varno, da ne bi služil kot tarča kakemu padajočemu kamnu. Dejan, Duško in Marko so kmalu spodaj. Spustimo se še v vzporedno brezno (-15 m), oz. podolgovato dvorano z ožino na koncu, iz katere pa ne piha (prepih je največkrat zanesljiv znak,

Jamarska idila. Dodaten komentar verjetno ni potreben.

da se jama nadaljuje). Pogledamo še ostale dele lepe, visoke dvorane, z ravnimi, navpičnimi stenami. Na steni najdemo tudi za noge obešeno okostje netopirja!

Med vračanjem na površje vrtalniki zamenja trakometer, kompas in naklonometer. Jamo izmerimo in na vrhu računamo globino. Koliko bo? –90m!! Ime brezna je samoumevno: SLABA GAJBA. Kljub temu, da ni stoterca, smo zadovoljni.

To je le ena zgodba, ki se je dogajala v tem letu. Lahko rečem, da smo bili aktivni skoraj vsak vikend, pa še med tednom, če je bilo res hudo. Akcije med tednom so večinoma popoldansko-nočne. Drugi dan nas seveda čaka služba, šola.

Prejšnjim Uvitnem (članom jamarske ekipe), so se pridružili trije novi, z izpiti seveda. Janez in Bogdan Čuk ter Marko Peljhan. Tako se jedro colskih jamarjev večja in vzdušje v kakšni luknji je včasih prav noro.

Največ dela pa bilo z merjenjem novih in že prej obiskanih jam,

jamarska poslastica pa je kopanje, oz. razbijanje zaenkrat neprehtnih delov jam.

Veliko je bilo tudi terenskih raziskav – iskanja jam, vhodov vanje. Za zares slabo vreme pa smo si pustili odkopavanje colske jame.

Raziskovali pa nismo le po Hrušici, Nanosu in Križni Gori, radovedne nosove smo vtaknili tudi v luknje po Gori, sodelovali v raziskavah na Tolminskem Migovcu, v Paradani in zadnje čase tudi na Kaninu.

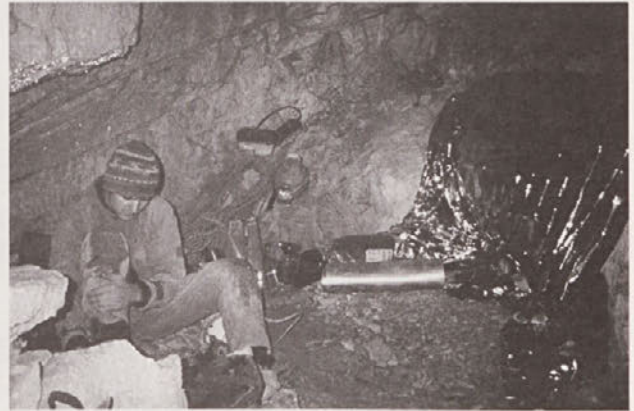
Namesto da bi odletela na toplo Kubo, kamor je bila namenjena slovenska jamarska odprava z JDDR Ajdovščina, kot nosilcem odprave, sva se Marko in Mitja prijavila na ekspedicijo v 12. najglobljo jamo na svetu in hkrati najglobljo pri nas: Čehi 2. Po večmesečnih pripravah, duhovnih in telesnih, ter transportnih akcijah (na hrib in v jamo smo znosili okoli 2 toni opreme), je 8 članov uspelo priti do dna jame na globini – 1380 m. V devetih dneh odprave konec novembra, sva, po

nekajdnevem življenju pod zemljo, postavila vsak svoj globinski rekord, doživela odpravarsko življenje in dodala v mozaik spomina več bleščečih kamenčkov, ki zlepa ne bodo odpadli.

Če zapravimo toliko energije za skakanje po gozdovih, prenašanje opreme tudi ure daleč, tolčemo z macolo globoko pod zemljo, premetavamo kamenje v jamskem hladu, namesto da bi cel vikend viseli na šanku, se včasih vprašam: »Ma, stric, kej smo rejs tolk UVIT«?

Jamarski pozdrav, Mitja Benčina

uspešno 2001

MIKLAVŽEVANJE 2001

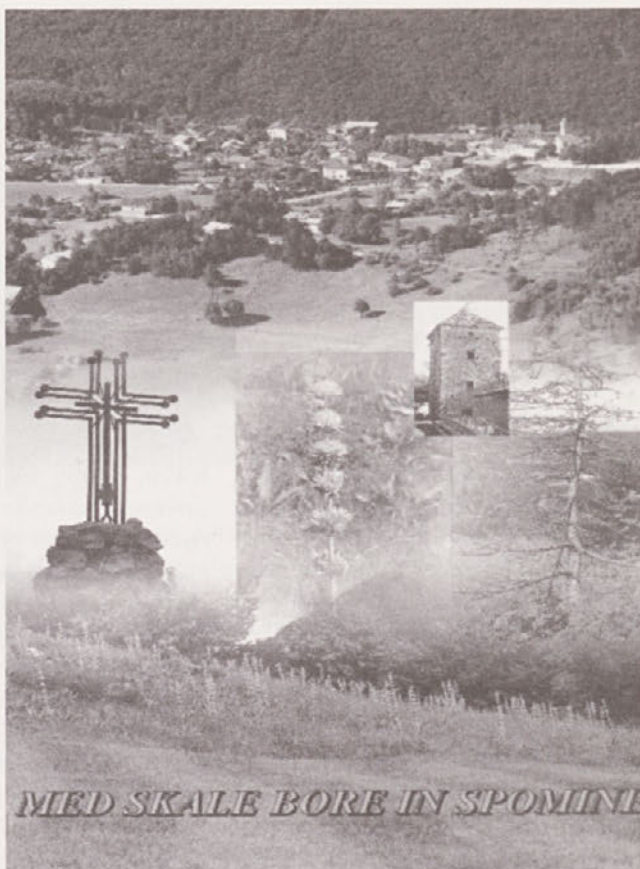
Le kaj ima zame sveti Miklavž ?

V Alpini je v središču pozornosti vedno hudič! Kdove zakaj?

MED SKALE BORE IN SPOMINE

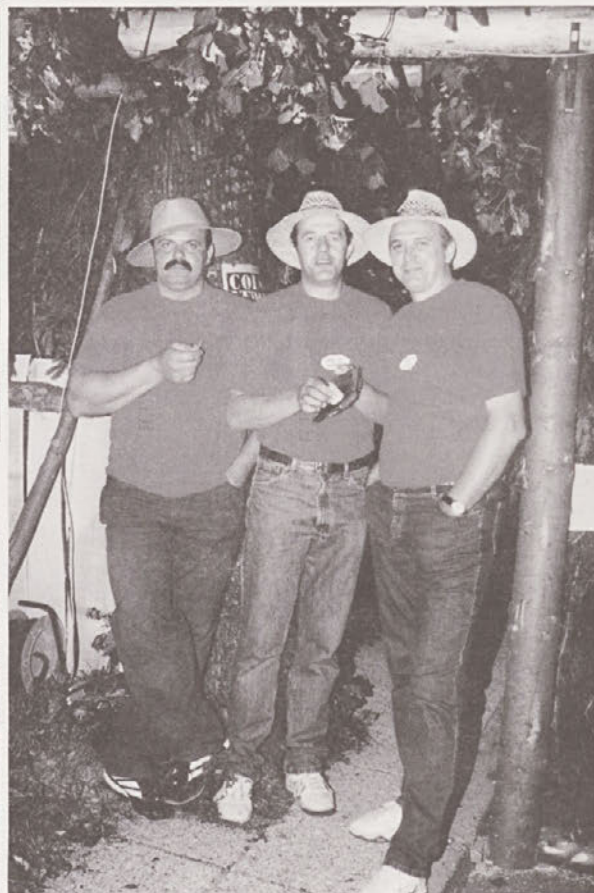
Ivan Pregelj je izdal videokaseto z naslovom *Med skale bore in spomine*. Dvajsetminutna reportaža prikazuje colske zanimivosti, ki so omenjene na informacijski tabli pred trgovino Podvelb. 3ureh posnetega materiala, 150 ur dela in obilo dobre volje je bilo potrebno, da je ideja Vere Podkrajšek ugledala luč sveta. To je, po dveh filmih za gimnazijo v Ajdovščini in snemanju filma *Prva ljubezen Marije Vogrič*, nadaljevanje dela Ivana, ki se s snemanjem ukvarja že deset let. Avtor se zahvaljuje vsem, ki so mu pomagali pri realizaciji projekta, mi pa mu želimo, da je to le uvod v naslednje stvaritve o Colu.

COLSKA NEDELJA SE JE RAZŠIRILA TUDI NA SOBOTO

BIG BIBLS so bili glavne zvezde sobotnega večera

Nedeljskih obiskovalcev je bilo neprimerno več kot sobotnih. Trije varnostniki v soboto so si tako lahko privoščili eno hladno.

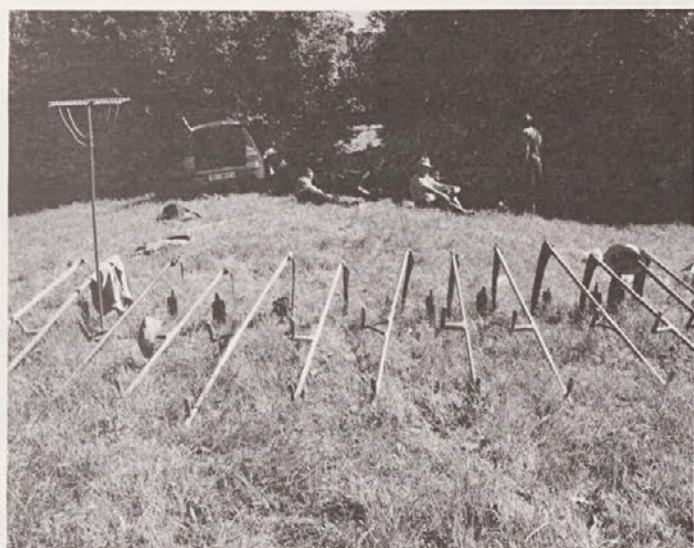

Slavko Ivančič in kvintez Nanos so zabavali goste v nedeljo. Žur je uspel, čeprav je vmes zmanjkalo tudi elektrike.

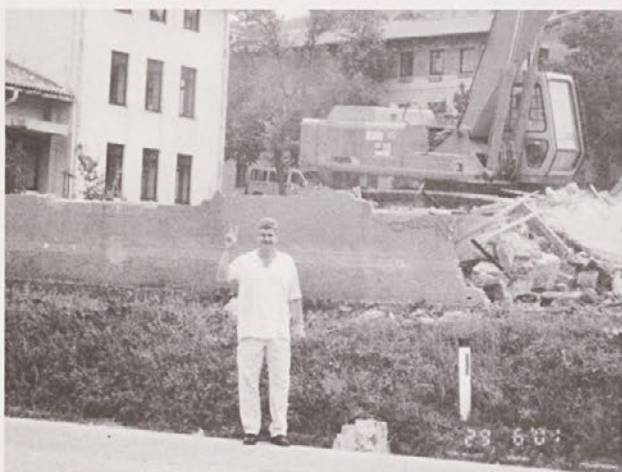

Drugi dan pa metle v roke. Pri tem pridejo prav tudi naključni mimoidoči.

KOŠNJA 2001 V MEŽNARJEVIH RUPAH

Predstavitev CD - ja
DA B' DOLGO ŽIVEL
Na Tomaževi štali

UTRINKI

ŠE EN POGLED NA SVET

Ko boste jezni sami nase in boste mislili da se vam je podrl svet, se spomnite ...

Če bi lahko vse človeštvo skrčili na vas s sto ljudmi in pri tem upoštevali razmerja narodov, bi bila vas takole sestavljena:

57 Azijcev

21 Evropejcev 18 Američanov (severnih in južnih)

8 Afričanov

52 bi bilo žensk, 48 moških

70 nebelcev, 30 belcev

70 nekristjanov, 30 kristjanov

89 heteroseksualcev, 11homoseksualcev

6 oseb bi posedovalo 59% vsega svetovnega bogastva in vseh 6 bi bilo iz Združenih držav

80 bi jih živelo v hišah brez osnovnih pogojev za življenje

70 bi jih bilo nepismenih

50 bi jih bilo podhranjenih

1.bi imel računalnik, 1. bi imel univerzitetno diplomo

Če pogledamo na svet skozi prizmo teh informacij, postane potreba po globalni delitvi dobrin, razumevanju, sočutju, solidarnosti in učenju očitna.

Razmislimo še o tem :

Če ste se danes zbudili relativno zdravi, ste srečnejši od milijona ljudi, ki ne bodo dočakali naslednjega dne.

Če nikoli niste doživeli nevarnosti vojnega napada, osamljenosti begunca, strahote mučenja ali lakote, ste srečnejši od 550 milijonov prebivalcev tega planeta.

Če lahko greste v cerkev brez strahu, da vam bodo grozili, vas zaprli, mučili ali ubili, ste srečnejši od 3. milijard ljudi tega sveta.

Če je v vašem hladilniku hrana, nad glavo streha in se imate s čim pokriti, ko ležete v posteljo, ste bogatejši od 75% ljudi tega sveta.

Če imate račun v banki, denar v denarnici in nekaj zlatih drobnarij doma, sodite med 8% najboljše stoječih ljudi na svetu.

Če so vaši starši še živi in poleg tega še poročeni, spadate med redke ljudi.

Če lahko preberete to sporočilo, ste resnično srečni, ker ne spadate med 2. milijardi ljudi, ki ne znajo brati.

Malo drugačen zorni kot je lahko v pomoč, kajne? (Prepisano iz revije Soutripanjae)

KOLOFON

SREČNO

NOVO

LETO

2002

Colski časnik izdaja društvo Trilek, društvo za ohranitev starih običajev.

Letos je časnik urejal Lucijan Trošt.

Člani uredništva: Sandi Škvarč, Simon Škvarč, Silvan Praček, Janez Kovšca, Matjaž Bajec, Matjaž Hladnik.

Slikovno gradivo: Simon Škvarč, Mitja Benčina, društvo Štirlek, Lucijan Trošt in avtorji posameznih člankov.

Lektor: Franc Černigoj

Naslovnica: Miro Šuligoj

Tehnično urejanje: Lucijan Trošt

Tisk: GK Grafika

Naklada 200 izvodov

14. številka Colskega časnika

Datum izida 31.12.2001

Slika na zadnji strani: Leta 1993 smo poročali, da se je ura v colskem zvoniku ustavila pet pred dvanajsto. Letos pa lahko poročamo, da ura spet kaže čas in bije, nekaj zaslug za to pa imajo tudi colski jamarji (na mali fotografiji so slikani ob montiranju kazalcev)

